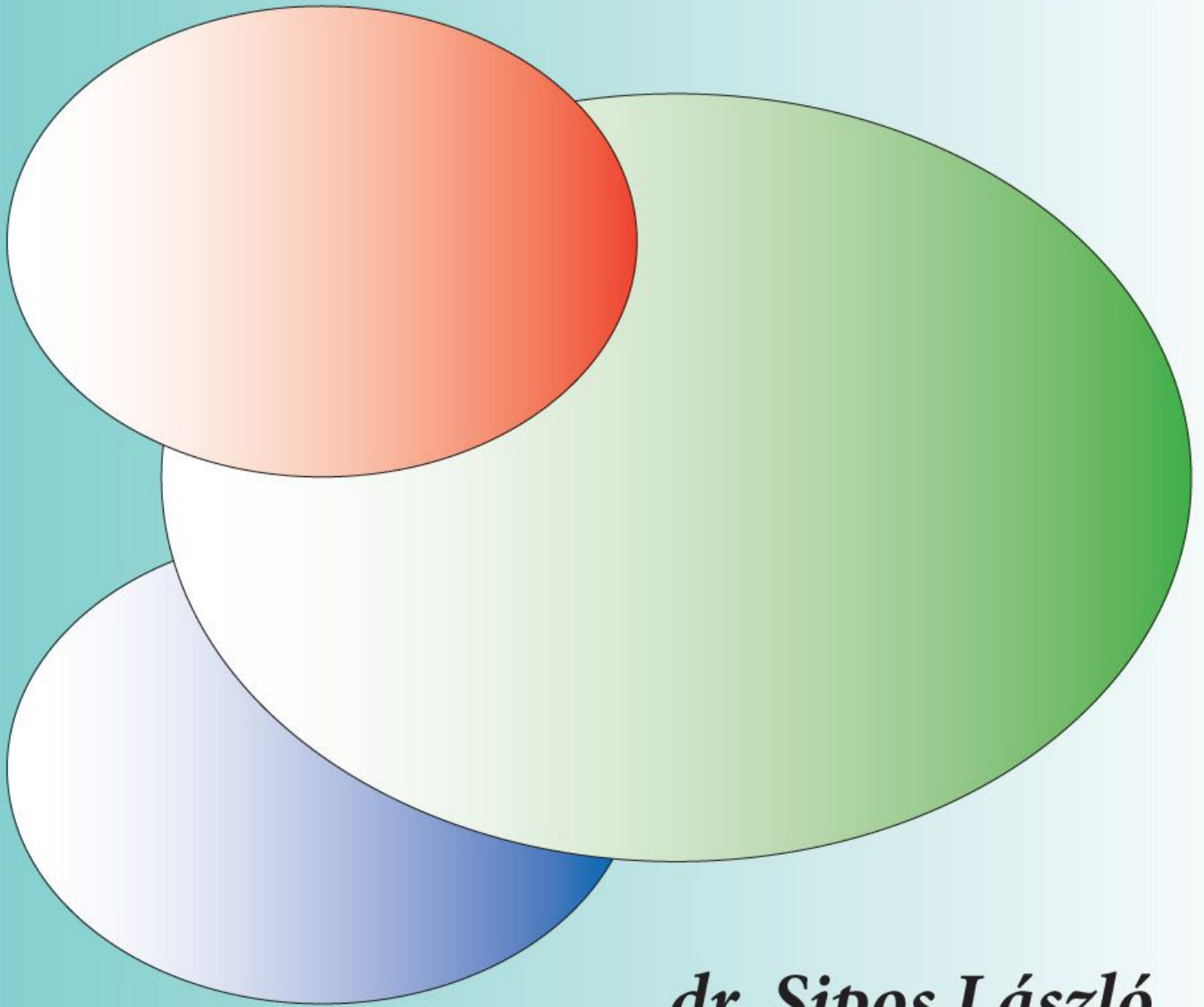

**EGÉSZSÉGÜGYI
KARI
JEGYZETEK 41.**

dr. Sipos László

A gyermek védelmében

*A gyermeki jogoktól
a hatósági intézkedésig*

dr. Sipos László
A GYERMEK VÉDELMEBEN
A gyermeki jogoktól
a hatósági intézkedésig

DUPress

DUPress

dr. Sipos László

A GYERMEK VÉDELMEBEN

A gyermeki jogoktól
a hatósági intézkedésig

Egyetemi kari jegyzet

Debreceni Egyetemi Kiadó
Debrecen University Press

2019

DEBRECENI EGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI KAR NYÍREGYHÁZA

EGÉSZSÉGÜGYI KARI JEGYZETEK 41.

A GYERMEK VÉDELMEBEN

A gyermeki jogoktól

a hatósági intézkedésig

Írta:

DR. SIPOS LÁSZLÓ PHD

docens, a Magyar Tudományos Akadémia Állam- és Jogtudományi Bizottságának tagja

Lektorálta:

DR. HABIL. FÁBIÁN GERGELY

tanszékvezető főiskolai tanár, a Debreceni Egyetem Egészségügyi Karának
dékánhelyettese

DR. SZENTMÁRTONI GÁL ATTILA

szakjogász, ügyvéd (Budapest)

Idegen nyelvi lektor:

SIPOS VERA

(Budapest)

Külön köszönet:

DR. GÁL JÓZSEFNÉ

(Nyíregyháza)

Borítóterv:

DR. SIPOS LÁSZLÓ

ISBN 978 963 318 830 9

© Debreceni Egyetemi Kiadó Debrecen University Press,
beleértve az egyetemi hálózaton belüli elektronikus terjesztés jogát is

<https://dupress.unideb.hu>

Kiadta a Debreceni Egyetemi Kiadó Debrecen University Press

Felelős kiadó: Karácsony Gyöngyi

Készült a DE sokszorosítóüzemében, 2019-ben

Ajánlás

Dr. Sipos László karunk docense, aki immár több mint két évtizede a gyermekvédelem és a gyermekbűnözés elismert kutatója.

Három - külön kiadványban megjelent - tanulmány után 2004-ben látott napvilágot a „Fejezetek a gyámság és a gyámügy jogtörténetéből” című kari jegyzete. A következő évben jelent meg a Tudományos Közlemények III. kötetében a gyermekbűnözés specifikumairól írt hézagpótló munkája, a kutatás problémáival foglalkozó előadásanyaga pedig a „Tudományos előadások” című egészségügyi főiskolai jegyzetben. A gyermekbűnözésre vonatkozó megállapításait összefoglaló angol nyelvű tanulmánya 2010-ben a „Twenty Years of Health Care Education and Social Sciences” című kötetben kapott helyet. „A gyermek és a bűn” című tanulmánykötetét a Debreceni Egyetemi Kiadó 2012-ben, a gyámság jogát taglaló egyetemi kari jegyzetét 2014-ben jelentette meg. Ennek a kutatási-publikációs folyamatnak az eredménye ez a könyv is, mely a gyermekvédelem szabályozásának legújabb eredményeit mutatja be.

Ez a kari jegyzet elsősorban a gyermekvédelem joga, illetve a család és gyermekvédelem tantárgy számára készült, de haszonnal forgathatják a szociális munka tantárgycsoport hallgatói is, hiszen a veszélyeztetett gyermekek védelme nagy fontosságú ezen a területen. Megjelenése lehetőséget ad arra, hogy a legújabb jogszabályi változásokat is figyelembe véve foglalja össze a gyermeki jogokat, továbbá a gyermekvédelmi gondoskodás hatósági intézkedéseit.

Ajánlom dr. Sipos László immáron tizedik. kari jegyzetét az egészségügyi kar hallgatóinak éppúgy, mint a területen dolgozó gyermekvédelmi szakembereknek és szociális munkásoknak.

Dr. habil. Fábíán Gergely
*főiskolai tanár,
dékánhelyettes*

A gyermeki jogok és a gyermekvédelmi hatósági intézkedések területén a közelmúltban jelentős jogszabályi változások következtek be. Éppen ezért ajánlom ezt a könyvet a gyermekvédelemmel foglalkozó gyakorlati és elméleti szakemberek figyelmébe.

Dr. Szentmártoni Gál Attila
*szakjogász, ügyvéd
(Budapest)*

DUPress

Tartalom

Ajánlás 5

Tartalom 7

Előszó 11

Első rész: A gyermekvédelem alapfogalmai 15

I. A gyermekvédelem alapfogalmairól 17

II. A definíciók 17

Második rész: A gyermeki jogok 23

I. A gyermeki jogokról 25

II. Az Alaptörvény a gyermekek jogairól 25

III. A gyermeki jogok Gyvt.-beli rendszere 26

III.1. A gyermek saját családi környezetében
történő nevelkedéshez való joga 27

III.2. A gyermek segítséghez való joga 28

III.3. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű
gyermek fokozott segítséghez való joga 28

III.4. A fogyatékos, tartósan beteg gyermek
különleges ellátáshoz való joga 29

III.5. A gyermek ártalmas hatások elleni
védelemhez való joga 29

III.6. A gyermek emberi méltóságához való joga 30

III.7. A gyermek médiával kapcsolatos jogai 31

IV. A családi kapcsolat védelmének garanciális szabályai 32

V. A helyettesítő védelem 33

VI. A nevelésbe vett gyermek különleges jogai 34

VII. A speciális gyermekotthonban elhelyezett
gyermek fokozott védelme 36

Harmadik rész: A gyermeki jogok védelme 37

I. A gyermeki jogérvényesítés garanciái 39

II. A gyermeki jogok védelmét ellátók 40

III. A gyermekjogi képviselő 42

IV. A gyermek kötelességei 44

Negyedik rész: A gyermekek védelmének rendszere 45

- I. A gyermekek védelmének rendszeréről 47
- II. A javítóintézet 49
- III. A gyermekvédelmi rendszer áttekintő táblázata 50
- IV. A gyermek védelmét biztosító hatósági feladat
és hatáskörök gyakorlása 51
- V. A gyermekvédelmi feladatot ellátó
szervezetek és személyek 51
- VI. A gyermekvédelmi jelzőrendszer 53

Ötödik rész: A gyermekvédelmi gondoskodás hatósági intézkedései 55

- I. A gyermekvédelmi gondoskodás
hatósági intézkedéseiről 57
- II. A hátrányos és a halmozottan
hátrányos helyzet megállapítása 59
  - II.1. A hátrányos helyzet 59
  - II.2. A halmozottan hátrányos helyzet 60
  - II.3. A gyámhatóság eljárása 61
- III. A védelembe vétel 62
  - III.1. A védelembe vétel feltételei 62
  - III.2. A gyámhatóság eljárása 63
  - III.3. A gyámhatósági felülvizsgálat 64
  - III.4. A védelembe vétel megszűnése és megszüntetése 64
- IV. A családbafogadás 66
  - IV.1. A családbafogadás szabályozása 66
  - IV.2. A családbafogadás célja 66
  - IV.3. A gyámhatóság eljárása 67
  - IV.4. A családbafogadás felülvizsgálata és megszüntetése 68
- V. A megelőző pártfogás elrendelése 69
  - V.1. A megelőző pártfogó felügyelő 69
  - V.2. A megelőző pártfogás elrendelésének eljárási szabályai 70
  - V.3. A megelőző pártfogás felülvizsgálata 71
  - V.4. A megelőző pártfogás megszüntetése és megszűnése 72
- VI. Az ideiglenes hatályú elhelyezés 74
  - VI.1. A súlyos veszélyeztetés 74
  - VI.2. A beutaló szerv és annak eljárása 74
  - VI.3. Az ideiglenes elhelyezés megszüntetése 76
- VII. A nevelésbe vétel 77
  - VII.1. A nevelésbe vétel célja 77

VII.2. A nevelésbe vétel elrendelése	78
VII.3. A nevelésbe vétel felülvizsgálata, megszüntetése és megszűnése	79
VIII. A nevelési felügyelet	81
VIII.1. A nevelési felügyelet elrendelése	81
VIII.2. A gyámhatóság eljárása	81
VIII.3. A nevelési felügyelet felülvizsgálata	83
VIII.4. A nevelési felügyelet megszűnése és megszüntetése	84
IX. Az utógondozás	85
IX.1. Az utógondozás célja	85
IX.2. Az utógondozás ellátása	86
IX.3. Az utógondozás megszűnése és megszüntetése	86
X. Az utógondozói ellátás elrendelése	87
X.1. Az utógondozási ellátás elrendelésének eljárási szabályai	87
X.2. Az utógondozói ellátás megszüntetése	89

Hatodik rész: Jogszabálygyűjtemény 91

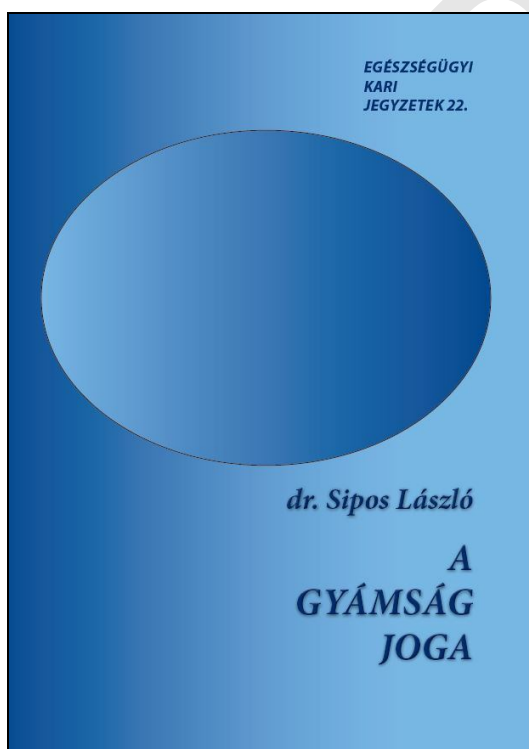
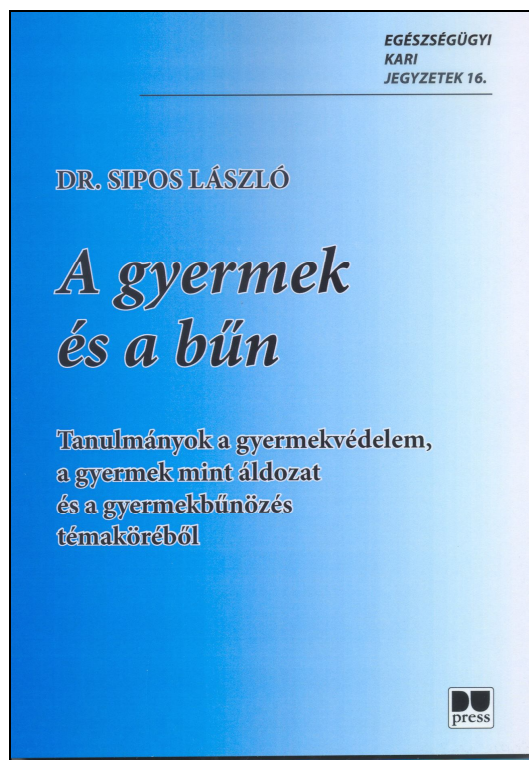
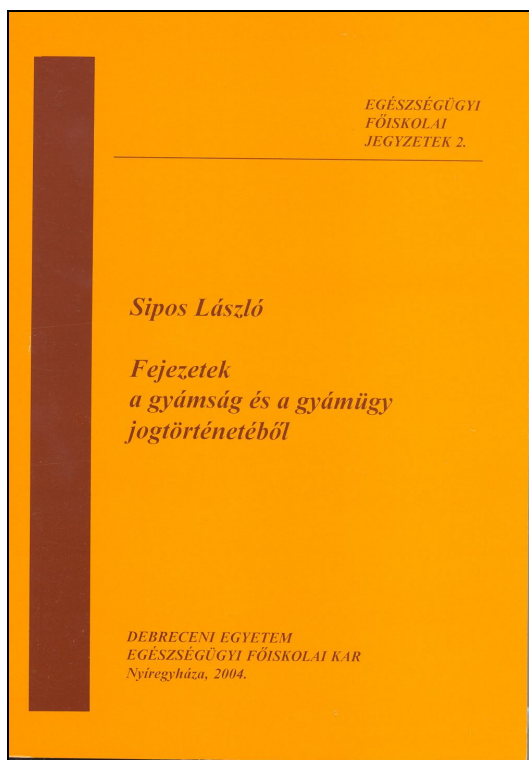
- Magyarország Alaptörvénye 93
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről
és a gyámügyi igazgatásról 94
- A 2012. évi V. törvény
a Polgári Törvénykönyvről (új Ptk.) 134

Hetedik rész: Források 135

- A felhasznált jogszabályok 137
- A felhasznált törvényt magyarázatok 137
- Az alkalmazott rövidítések jegyzéke 138
- Válogatás a szerző gyermekvédelemmel kapcsolatos
publikációiból 139

Nyolcadik rész: Absztraktok 145

- In children's defence - From the child rights up to the
official measures 147
- Zum Schutz der Kinder - Von den Rechten des Kindes
bis zu den amtlichen Maßnahmen 149

Előszó

„A gyermek védelmében” című – „A gyermeki jogoktól a hatósági intézkedésekig” alcímet viselő - kari jegyzet a gyermekvédelem minden bizonnyal legneuralgikusabb fejezeteivel foglalkozik. Egyben lehetőséget ad arra, hogy a legújabb törvénymódosításokat is figyelembe véve foglalja össze a gyermeki jogokat, továbbá a gyermekvédelmi gondoskodás hatósági intézkedéseit.

A jegyzet elsősorban az ápolás és betegellátás, az egészségügyi prevenció, valamint a szociális munkás és az egészségügyi tanár szakos hallgatóknak készült, a BSC- és a mesterképzésekben oktatott gyermekvédelem tantárgycsoport számára, de haszonnal forgathatják – különös tekintettel a gyermekvédelmi alapítványokra és egyesületekre - a nonprofit szervezetek jogával foglalkozók is.

Szándékaim szerint segíthet ez a tanulmánykötet a gyermekvédelem jogával, a gyermekvédelem interdiszciplináris tudományterületeivel való mélyebb ismerkedésben is, így különösen az ilyen témákat választó szakdolgozóknak, továbbá a területen dolgozó gyermekvédelmi szakembereknek és szociális munkásoknak egyaránt.

Vegyük sorra az egyes fejezeteket!

A könyv első részében a gyermekvédelem alapfogalmait tekintjük át, elsődlegesen a gyermekvédelmi törvény¹ legális definíciói alapján, de felhasználunk más forrásokat is.

---

¹ A többszörösen módosított 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.

A második részben a gyermeki jogokat vesszük górcső alá. Idézzük az Alaptörvény vonatkozó passzusát, majd a gyermekvédelmi törvény jelenleg hatályos szövege alapján vesszük számba a fontosabb gyermeki jogokat, majd elemezzük azok tartalmát. Megvizsgáljuk a gyermeki jogok talán legfontosabbikának, a saját családi környezetéhez való jognak garanciális szabályait, majd a helyettesítő védelem intézményét. Tárgyaljuk a családból kikerült, nevelésbe vett gyermeket megillető különleges jogokat, továbbá a speciális gyermekotthonban elhelyezett gyermek fokozott védelmét is.

A harmadik rész „A gyermeki jogok védelme” címet viseli. A törvényekben is rögzített gyermeki jogok is csak akkor érnek valamit, ha azok megfelelően biztosítottak, ezért nagyon fontos áttekintenünk a gyermeki jogérvényesítés garanciáit, valamint azon intézményeket, melyek fő kötelessége a gyermeki jogok védelme. Külön foglalkozunk a gyermekjogi képviselő jogaival és kötelezettségeivel, a gyermekvédelmi gyám intézményével azonban nem, mivel azt már részletesen vizsgáltuk, elemeztük és bemutattuk „A gyámság joga” című kari jegyzetünkben.² A harmadik rész legvégén a gyermek törvényben rögzített kötelességeire is vetünk egy pillantást.

A negyedik részben a gyermekvédelmi rendszer alappilléreit mutatjuk be és közlünk egy áttekintő táblázatot is.³ Rögzítjük a gyermekvédelmi hatóságokat, majd összefoglaljuk a gyermekvédelmi feladatokat ellátó szerveket és személyeket. Ehhez kapcsolódóan vázoljuk a gyermekvédelmi jelzőrendszer legfontosabb szabályait.

Az ötödik részben tárgyaljuk a gyermekvédelmi gondoskodás hatósági intézkedéseit, azaz a hátrányos (és

---

² A gyámság joga (Egészségügyi kari jegyzetek 22. Lektorált kari jegyzet, angol és német nyelvű absztrakttal. Debreceni Egyetemi Kiadó / Debrecen University Press, 2014. ISBN 978 963 318 422 6.

³ A gyermekvédelmi rendszer áttekintő táblázata először a szerző Debreceni Egyetem Egészségügyi Kara számára készült oktatási segédanyag (majd digitális oktatási segédanyagok) része volt. A kari jegyzetben most közölt táblázat a 2017 szeptemberétől hatályos törvényszövegnek megfelelő.

halmozottan hátrányos) helyzet fennállásának megállapítását, a védelembe vételt, a megelőző pártfogás elrendelését, a családbafogadást, az ideiglenes hatályú elhelyezést, a nevelésbe vételt, a nevelési felügyelet elrendelését, az utógondozást, végül pedig az utógondozói ellátás elrendelését.

A hatodik részben egy válogatott jogszabálygyűjtemény kapott helyet, mely az Alaptörvény, a jelenleg hatályos gyermekvédelmi törvény és az új Ptk. témánk szempontjából legfontosabb rendelkezéseit, illetőleg részeit tartalmazza.

A hetedik részben a forrásokat közöljük, így a felhasznált jogszabályokat, törvényt magyarázatokat, no és az alkalmazott rövidítések jegyzékét. Itt helyeztünk el egy, a jegyzet számára összeállított válogatáslistát a szerző gyermekvédelemmel kapcsolatos publikációiról, mely a szakirodalmat kereső szakdolgozóknak és gyermekvédelmi témák kutatóinak nyújthat segítséget.

A kari jegyzethez angol és német nyelvű összefoglaló is kapcsolódik.

A kari jegyzet anyagának szerkesztése során fokozottan törekedtünk arra, hogy a szöveg tagolása, tördelése logikus, vizuálisan is áttekinthető legyen, a jogintézmények és azok működésére vonatkozó joganyagok egymásra épülve, de külön-külön címek alatt kapjanak helyet. A lényegét – a könnyebb áttekinthetőség és tanulhatóság okán – a szövegrészek vagy a kulcsszavak vastagításával emeltük ki.

A vonatkozó jogszabályhelyekre és az idézett forrásokra lábjegyzetekben hivatkoztunk. Mivel a hatodik részben – a jegyzet szerves részét képező jogszabálygyűjteményben – a legfontosabb törvényhelyeket közöljük, alkalmat adunk az eredeti jogszabály szövegének visszakeresésére, elősegítendő ezzel a hallgatók jogszabály-értelmezési képességének fejlesztését.

DUPress

DUPress

Első rész

**A gyermekvédelem
alapfogalmai**

DUPress

I. A gyermekvédelem alapfogalmairól

A gyermekvédelem alapfogalmait – igaz, olykor más törvényhelyekre utaló formában – többnyire maga a gyermekvédelmi törvény (Gyvt.) adja meg.⁴ A fogalom-meghatározások kapcsán mi is a Gyvt. alapvető rendelkezéseiből, továbbá **a törvény által adott definíciókból indultunk ki.**

(Természetesen e jegyzet keretein belül csak a témánk szempontjából legfontosabb alapfogalmakat tárgyaljuk, azokat sem a törvényi rendelkezések – egyébként más szempontok szerinti - sorrendjében.)

II. A definíciók

A gyermekek védelme:

a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.⁵

A gyermekvédelem joga:

azon – családjogi, közigazgatási, büntető- és szabálysértési jogi, munkajogi – jogszabályok összessége, melyek a gyermek társadalmi helyzetével, személyiségi, vagyoni és más érdekeinek védelmével foglalkoznak.⁶

Gyermek:

a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi . törvény (a továbbiakban: Ptk.) szerinti kiskorú.⁷

---

⁴ Értelmező rendelkezések cím alatt, a Gyvt. 5. § alpontjaiban.

⁵ A Gyvt. 14. § (1) bekezdése szerint.

⁶ A szerző saját definíciója, 1998-ból.

⁷ A Gyvt. 5. § a) pontja szerint.

Kiskorú:

aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be. A kiskorú a házasságkötéssel nagykorúvá válik. Ebből következően kiskorú az, aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be, kivéve, ha már házasságot kötött.⁸

Nagykorú:

aki a tizennyolcadik életévét betöltötte. A kiskorú a házasságkötéssel nagykorúvá válik, következésképpen nagykorú az is, aki ugyan még nem töltötte be a 18. életévét, de házasságot kötött.⁹

Fiatalkorú:

az a személy, aki

- a) a szabálysértés elkövetésekor a 14. életévét,
- b) a 2013. július 1-jét megelőzően elkövetett bűncselekmény elkövetésekor a 14. életévét,
- c) a 2013. június 30-át követően elkövetett bűncselekmény elkövetésekor a 12. életévét betöltötte, azonban a 18. - javítóintézetben történő nevelése esetén a 21. - életévét még nem töltötte be.¹⁰

Meg kell jegyeznünk, hogy 2013. július 1. napján lépett hatályba a 2012. évi C. törvény, a Büntető Törvénykönyv (Btk.), mely a fiatalkorúság definícióját megváltoztatta, annak alsó korhatárát 12. évre szállította le. Az új Btk. szerint fiatalkorú az, aki a bűncselekmény elkövetésekor tizenkettedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat nem.¹¹

Fiatal felnőtt:

az a nagykorú személy, aki a 24. évét nem töltötte be.¹²

---

⁸ A Ptk. 2:10. §-a alapján.

⁹ A Ptk. 2:10. §-ából következően.

¹⁰ A Gyvt. 5. § b) pontja szerint.

¹¹ A Btk. 105. § (1) bekezdése alapján.

¹² A Gyvt. 5. § c) pontja szerint.

A gyermek hozzátartozói:

a vér szerinti és az örökbefogadó szülők, a szülő házastársa, a szülő testvére, a nagyszülő, a nagyszülő házastársa, a nagyszülő testvére, a dédszülő, a testvér, a testvér házastársa, a saját gyermek.¹³

A gyermek közeli hozzátartozói:

a vér szerinti és az örökbe fogadó szülők, a szülő házastársa, a szülő testvére, a nagyszülő, testvér, a saját gyermek.¹⁴

A nevelőszülő:

aki a gyámhatóság határozata alapján nála elhelyezett gyermeket ellenszolgáltatás ellenében saját háztartásában neveli.¹⁵

A gyermek tartására köteles személy:

a Ptk.-ban meghatározott feltételek és sorrend szerint a szülő, más felmenő egyenesági rokon, a nagykorú testvér, a szülő házastársa.¹⁶

A gyermeki jogok:

az Alaptörvényben, a Gyermek Jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló törvényben¹⁷ és más törvényekben megfogalmazott, a gyermeket megillető jogok összessége.¹⁸

---

¹³ A Gyvt. 5. § d) pontja szerint.

¹⁴ A Gyvt. 5. § e) pontja szerint, kivéve, ha a Gyvt. másképp rendelkezik.

¹⁵ A Gyvt. 5. § ny) pontjában hivatkozott Ptk. 4:122. § (2) bekezdése szerint.

¹⁶ A Gyvt. 5. § f) pontja szerint.

¹⁷ Az 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek Jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről.

¹⁸ A Gyvt. 5. § h) pontja szerint.

A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység:

a gyermekjóléti alapellátás, illetve a gyermekvédelmi szakellátás keretében végzett tevékenység, függetlenül a feladatellátás a Gyvt-ben nevesített formájától és módjától; a szolgáltató tevékenység célja a gyermekjólétnek, azaz a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, személyi, vagyoni és egyéb jogainak biztosítása.¹⁹

A gyermekvédelmi ellátás:

a jogszabályban meghatározott pénzbeli, természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó alapellátás és szakellátás, továbbá a javítóintézeti ellátás.²⁰

A természetbeni ellátás:

olyan támogatás, amellyel a gyermeket alapvető szükségleteinek kielégítésében az állam (önkormányzat) anyagi javak biztosításával, szolgáltatások kifizetésével és nyújtásával segíti.²¹

A gyámhatóság:

a fővárosi és megyei kormányhivatal, a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala, a települési önkormányzat jegyzője, valamint a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi főjegyző.²²

A gyámügy:

a jogszabály által a gyámhatóság feladat- és hatáskörébe utalt ügyek köre.²³

---

¹⁹ A Gyvt. 5. § g) pontja szerint.

²⁰ A Gyvt. 5. § i) pontja szerint.

²¹ A Gyvt. 5. § j) pontja szerint.

²² A Gyvt. 5. § k) pontja szerint.

²³ A Gyvt. 5. § l) pontja szerint.

A gyermekvédelmi gondoskodás:

a Gyvt-ben meghatározottak szerint elrendelt hatósági intézkedésen alapuló ellátás és védelem.²⁴ Ebből következően a hatósági intézkedésen alapuló védelmet és ellátási formát gyermekvédelmi gondoskodásnak hívjuk.

A gyermekvédelmi intézmény:

a Gyvt-ben meghatározott gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végző szervezet vagy annak szakmailag önálló szervezeti egysége, amely a rá vonatkozó külön jogszabályban foglaltak alapján jön létre, legalább három főt foglalkoztat teljes munkaidőben, valamint a mini bölcsőde és a javítóintézet. (Megjegyezzük, hogy ha a Gyvt. másképp nem rendelkezik, az intézmény fogalmát kell megfelelően alkalmazni a helyettes szülői, illetve nevelőszülői hálózatra is.)²⁵

A helyettesítő védelem:

a gyermeknek törvény által biztosított joga a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodást pótló védelemhez.²⁶ Ez a helyettesítő védelem történhet ez örökbefogadó családban vagy más, családot pótló ellátás formájában.²⁷

A megelőző pártfogó felügyelő:

az a pártfogó felügyelő, akit a bűnmegelőzés érdekében a szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetése miatt indult gyámhatósági eljárás során a pártfogó felügyelői szolgálat kijelölt a védelembe vett vagy nevelésbe vett gyermek részére.²⁸

---

²⁴ A Gyvt. 5. § m) pontja szerint.

²⁵ A Gyvt. 5. § u) pontja szerint.

²⁶ A szerző definíciója, 2017-ből.

²⁷ A Gyvt. 7. § (2) bekezdéséből következően.

²⁸ A Gyvt. 5. § ty) pontja szerint.

A veszélyeztetettség:

olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.²⁹

A súlyos veszélyeztetés:

súlyos veszélyeztetettségnek minősül a gyermek olyan bántalmazása, elhanyagolása, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat.³⁰

Az egyesület

az egyesület a tagok közös, tartós, alapszabályban meghatározott céljának folyamatos megvalósítására létesített, nyilvántartott tagsággal rendelkező jogi személy.³¹

A gyermekvédelmi egyesület

olyan bejegyzett egyesület, melynek célja a gyermekek védelmének biztosítása, illetve segítése.³²

---

²⁹ A Gyvt. 5. § n) pontja szerint.

³⁰ A Gyvt. 72. § (2) bekezdése szerint.

³¹ Az új Ptk. 3:63. § (1) bekezdése szerint. Részletesen elemezve a szerző Az egyesületek joga című kari jegyzetében (Egészségügyi kari jegyzetek 31. Lektorált kari jegyzet, Debreceni Egyetemi Kiadó / Debrecen University Press, 2015.), a 45. oldalon.

³² A szerző definíciója, 1997-ből.

DUPress

Második rész
A gyermeki jogok

DUPress

I. A gyermeki jogokról

Mint azt már láttuk, a Gyvt. gyermeki jogok alatt az Alaptörvényben, a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvényben és más törvényekben megfogalmazott, a **gyermeket megillető jogok összességét érti.**³³

Megjegyezzük, hogy a New Yorki Egyezmény előírásai – az azt kihirdető törvény rendelkezése³⁴ szerint – 1991. november 6-tól a magyar jog részévé váltak. Az Egyezményre tekintettel kerültek megfogalmazásra a Gyvt-beli gyermeki jogok.

II. Az Alaptörvény a gyermekek jogairól

Hogyan szól Magyarország Alaptörvénye a gyermekek jogairól?

Az Alaptörvény kimondja, hogy:

„Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.”³⁵

Ezt az alaptörvényi rendelkezést azután a gyermekvédelmi törvényben (Gyvt.) meghatározott gyermeki jogok konkretizálják. A Gyvt. a gyermeki jogok, valamint a szülői jogok és kötelességek érvényre juttatását az Alkotmánnyal, a Gyermek Jogairól szóló Egyezménnyel, valamint a családjogi törvényben³⁶ foglalt előírásokkal összhangban fogalmazta meg.³⁷

---

³³ A Gyvt. 5. § h) pontja szerint.

³⁴ A gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény 3. § szerint.

³⁵ Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése.

³⁶ Időközben a családjog szabályai az új Ptk. Negyedik könyvében kaptak helyet.

³⁷ A törvény indokolása szerint.

III. A gyermeki jogok Gyvt-beli rendszere

A gyermeki jogok többféleképpen csoportosíthatók. Tantárgyunk szempontjából az alapvető jogforrásnak számító Gyvt. erre vonatkozó megoldását vesszük alapul.

A gyermeket megillető jogok Gyvt-beli **rendszere**³⁸ a következőképpen foglalható össze:

- **A gyermek saját családi környezetében történő nevelkedéshez való joga**
- **a gyermek segítséghez való joga**
- **a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek fokozott segítséghez való joga**
- **a fogyatékos, tartósan beteg gyermek különleges ellátáshoz való joga**
- **a gyermeknek az ártalmas hatások elleni védelemhez való joga**
- **a gyermek emberi méltóságához való joga**
valamint
- **a gyermek médiával kapcsolatos jogai.**

Vegyük sorra a gyermekek jogait!

---

³⁸ A Gyvt. 6. §-a alapján.

III.1. A gyermek saját családi környezetében történő nevelkedéshez való joga

A legfontosabb, mondhatni elvi jelentőségű gyermeki jog az, hogy **a gyermeknek joga van saját családjához, a saját családjában való (fel)nevelkedéshez.**

A Gyvt. ezt a következőképpen definiálja:

A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez.³⁹

A törvény érvényre juttatja a gyermeknek azt a jogát, hogy megfelelő **testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséről, jólétéről elsősorban családja gondoskodjon** az állam és az önkormányzat által biztosított támogatások segítségével.

A gyermekek jólétéhez igazodó ellátáson a gyermek fejlődését lehetővé tevő életszínvonal biztosítását is érteni kell, amely a gyermek életkorához, egészségi állapotához, fejlettségi szintjéhez igazodik.⁴⁰

Hangsúlyoznunk kell azonban azt, hogy **a gyermek családjának a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosítónak kell lennie.**

Ha ez nem így van, akkor megfelelő – és később tárgyalandó⁴¹ - gyermekvédelmi intézkedésekre van szükség.

A családi kapcsolat védelmének garanciális szabályait e cím alatt, de külön pontban⁴² tárgyaljuk.

---

³⁹ A Gyvt. 6. § (1) bekezdése alapján.

⁴⁰ A Gyvt. miniszteri indokolása szerint.

⁴¹ A jegyzet Ötödik részében. (Az 55-89. oldalakon)

⁴² A jegyzet Második részének IV. pontjában. (A 32. oldalon)

III.2. A gyermek segítséghez való joga

A gyermek – családon belüli vagy kívüli helyzete, kiszolgáltatottsága, még kialakulatlan személyisége, korlátozott jogérvényesítési képessége okán – több szempontból is segítségre szorul(hat).

A gyermek segítséghez való joga **meglehetősen összetett**, ám a Gyvt. a legfontosabbakat nevesíti, ezáltal törvényi garanciával látja el.

A Gyvt. szerint **a gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon**

- a saját családjában történő **nevelkedéséhez**,
- **személyiségének kibontakoztatásához**,
- **a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához**,
- **a társadalomba való beilleszkedéséhez**, valamint
- **önálló életvitelének megteremtéséhez.**⁴³

III.3. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek fokozott segítséghez való joga

A gyermekek – sokszor társaikhoz képest is - hátrányos helyzetben, olykor halmozottan hátrányos helyzetben élnek.

A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, **hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez.**⁴⁴

---

⁴³ A Gyvt. 6. § (2) bekezdése alapján.

⁴⁴ A Gyvt. 6. § (2a) bekezdése alapján.

III.4. A fogyatékos, tartósan beteg gyermek különleges ellátáshoz való joga

A gyermekek egy része társaihoz képest is elesettebb, mert fogyatékos, vagy tartósan beteg.

A fogyatékos, tartósan beteg gyermeknek **joga van a fejlődését és személyisége kibontakozását segítő különleges ellátáshoz.**⁴⁵

III.5. A gyermek ártalmas hatások elleni védelemhez való joga

Napjainkban még a legfejlettebb társadalom is számos kihívással küzd, elég csak a környezet egyre súlyosabb szennyeződésére, vagy az egyre súlyosbodó társadalmi devianciákra, a bűnözésre, terrorizmusra, stb. gondolnunk.

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a **fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön.**⁴⁶

A Gyvt. az ártalmas hatások közül a környezeti és társadalmi hatások mellett – annak súlyos egészségügyi-társadalmi hatására tekintettel - külön is nevesíti a **káros szerek** elleni védelemhez való jogot. A káros szerek közül a legsúlyosabb problémát a **drogok** jelentik.⁴⁷

---

⁴⁵ A Gyvt. 6. § (3) bekezdése alapján.

⁴⁶ A Gyvt. 6. § (4) bekezdése alapján.

⁴⁷ A gyermekek és a drog problémájával a szerző több tanulmánya is foglalkozik, például: A bűnözés és a drog – kriminológiai szemszögből (Acta Medicinae et Sociologica 2011/2, 89-94. p. Később külön kari füzetben is megjelent!); A drogbűnözés sajátosságai (Kábítószerügyi Egyeztető Fórum [KEF] honlapja, 2012. [6 p.] www.kef.hu).

III.6. A gyermek emberi méltósághoz való joga

A közhiedelemmel ellentétben az emberi méltóság, illetőleg az ahhoz való jog nem csak a felnőtteket, hanem a gyermekeket is megilleti.

A gyermek emberi méltóságának tiszteletben tartásához való joga igencsak összetett, ahhoz pedig - a Gyvt. által külön nevesítetten – továbbiak is kapcsolódnak. Így:

- **a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal – szembeni védelemhez való jog**
- **az elhanyagolással szembeni védelemhez való jog**
- **és az információs ártalommal szembeni védelemhez való jog.**⁴⁸

A bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal – szembeni védelemhez való joghoz kapcsolódóan a Gyvt. külön is kimondja, hogy a gyermek **nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak.**⁴⁹

A gyermeknek ezen túlmenően törvényben rögzített joga van ahhoz, hogy a védelme érdekében eljáró **szakemberek** - különösen a gyermek bántalmazásának felismerése és megszüntetése érdekében - **egységes elvek és módszertan alkalmazásával járjanak el.**⁵⁰

---

⁴⁸ A Gyvt. 6. § (5) bekezdés első mondata alapján.

⁴⁹ A Gyvt. 6. § (5) bekezdés második mondata alapján.

⁵⁰ A Gyvt. 6. § (5a) bekezdése alapján.

III.7. A gyermek médiával kapcsolatos jogai

Közkeletű – és minden bizonnyal megalapozott - vélekedés, hogy az információs társadalmak korát éljük. Az információ szinte folyamatosan „ömlik” ránk, az információáramlás a legkülönfélébb csatornákon történik, ezen belül – elérhetősége okán – különleges helyet foglal el a média.⁵¹

A Gyvt. - a gyermekvédelmi szempontoknak megfelelően - a gyermek médiával kapcsolatos jogait is szabályozza.

A gyermek médiával kapcsolatos jogai összetettek:

- egyrészt a gyermeknek joga van ahhoz, hogy a médiában **fejlettségének megfelelő, ismeretei bővítését segítő, a magyar nyelv és kultúra értékeit őrző műsorokhoz hozzáférjen;**
- másrészt a gyermeknek joga, hogy **védelmet élvezzen az olyan káros hatásokkal szemben, mint a gyűlöletkeltés, az erőszak és a pornográfia.**⁵²

---

⁵¹ A média vagy médium egyrészt az információ rögzítésére és közvetítésére használt eszközöket jelenti, de a média szót gyakran használják a tömegtájékoztatási eszközök (újság, televízió, rádió stb.) szinonimájaként.

⁵² A Gyvt. 6. § (6) bekezdése alapján.

IV. A családi kapcsolat védelmének garanciális szabályai

Mint már láttuk, a gyermeki jogok talán legfontosabbika az, hogy a gyermeknek joga van saját családi környezetében történő nevelkedéshez.⁵³

A gyermek szüleitől vagy más hozzátartozóitól csak saját érdekében, törvényben meghatározott esetekben és módon választható el.⁵⁴

Elvi jelentőségű az a szabály, mely szerint a gyermeket **kizárólag anyagi okból fennálló veszélyeztetettség miatt nem szabad családjától elválasztani.**⁵⁵ Az anyagi okból fennálló veszélyeztetettség megszüntetése ugyanis a családi kapcsolatok megtartása mellett is biztosítható.

A családjából bármely okból kikerült gyermek különleges gondoskodást és védelmet igényel. A családjából kikerült gyermek esetében **biztosítani kell**

- a gyermek **biztonságát**,
- **korához és szükségleteihez igazodó gondozását, nevelését,**
- **egészséges személyiségfejlődését**⁵⁶, továbbá
- a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodást **helyettesítő védelmét.**⁵⁷

Vizsgáljuk most meg a helyettesítő védelem mibenlétét!

---

⁵³ A Gyvt. 6. § (1) bekezdése alapján.

⁵⁴ A Gyvt. 7. § (1) bekezdése alapján.

⁵⁵ A Gyvt. 7. § (1) bekezdése alapján.

⁵⁶ A Gyvt. 2. § (4) bekezdése alapján.

⁵⁷ A Gyvt. 7. § (2) bekezdés első mondatából következően.

V. A helyettesítő védelem

A gyermeknek törvény által biztosított **joga van a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodást helyettesítő védelemhez.** Ez a helyettesítő védelem történhet az örökbefogadó családban vagy más, családot pótló ellátás formájában.⁵⁸

A gyermek helyettesítő védelme során **különös gondot kell fordítani** a családból kikerült gyermek **identitására**, figyelemmel kell lenni a gyermek **nemzetiségi, etnikai és kulturális hovatartozására**, továbbá tiszteletben kell tartani a gyermek **lelkiismereti és vallásszabadságát** is.⁵⁹

Fontos érdek fűződhet ahhoz is, hogy a családból kikerült gyermek megismerhesse származását, eredeti családját, ápolhassa a személyes kapcsolatait.

(Kivéve, ha ez hátrányosan érintené személyiségének fejlődését. Személyes kapcsolatainak korlátozására azonban csak törvényben meghatározott esetekben kerülhet sor.)

A családból kikerült gyermek volt családjával való kapcsolatának lehetőségét biztosítja az a szabály, hogy a **gyermeknek joga van származása, vér szerinti családja megismeréséhez** és - a vér szerinti család beleegyezése mellett - **a kapcsolattartáshoz.**⁶⁰

A gyermeknek joga van ahhoz is, hogy **mindkét szülőjével kapcsolatot tartson**, még abban az esetben is, ha a szülők különböző államokban élnek.⁶¹

---

⁵⁸ A Gyvt. 7. § (2) bekezdése szerint.

⁵⁹ A Gyvt. 7. § (3) bekezdése alapján.

⁶⁰ A Gyvt. 7. § (4) bekezdése alapján.

⁶¹ A Gyvt. 7. § (5) bekezdése alapján.

VI. A nevelésbe vett gyermek különleges jogai

A gyermekek védelme során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.⁶² Ám **a nevelésbe vett gyermekeket – sajátos helyzetük miatt - különleges jogok sora illeti meg.**

A Gyvt. a nevelésbe vett gyermek speciális helyzetéből fakadó **különleges jogait** példálózó jelleggel emeli ki.

A nevelésbe vett gyermek joga különösen, hogy **életkorához, egészségi állapotához, fejlettségéhez, valamint egyéb szükségleteihez igazodóan**

- **állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó teljes körű ellátásban, gondozásban, - nemzetiségi, etnikai és vallási hovatartozását figyelembe vevő - megfelelő nevelésben, oktatásban és érdekei érvényesítésére megfelelő törvényes képviselőben részesüljön,**
- **gondozási helyének megváltoztatását, gyermekével vagy testvéreivel való együttes elhelyezését kezdeményezze,**
- **felzárkóztató, tehetségfejlesztő programokon és érdeklődésének megfelelő szabadidős foglalkozásokon vegyen részt,**
- **vallási vagy lelkiismereti meggyőződését szabadon megválassza, kinyilvánítsa és gyakorolja, valamint hit- és vallásoktatásban vegyen részt,**
- **a személyét érintő kérdésekben meghallgassák, tájékoztassák,**

---

⁶² A Gyvt. 3. § (2) bekezdése szerint.

- **véleményt nyilvánítson** a részére biztosított nevelésről, oktatásról, ellátásról,
- érdekei képviselőjére akár **gyermekönkormányzat létrehozását kezdeményezze**,
- **támogatást kapjon** gondozójától, törvényes képviselőjétől **családi környezetébe való visszatéréséhez**, illetőleg
- az eredeti családi környezetébe való visszatérését **kezdeményezze**,
- **személyes kapcsolatait ápolhassa**,
- **a személyes tulajdon szokásos tárgyaihoz fűződő jogait gyakorolhassa**, végül majd
- **utógondozásban részesüljön.**⁶³

Megjegyzendő, hogy abban az esetben, **ha a személyes kapcsolat ápolásának gyakorlása** a gyermek személyiség-fejlődését **hátrányosan befolyásolja**, a szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult közeli hozzátartozó kapcsolattartási joga a törvényben foglaltak szerint⁶⁴ **korlátozható, szüneteltethető** vagy akár **meg is vonható.**⁶⁵

⁶³ A Gyvt. 9. § (1) bekezdés a-k) pontja szerint.

⁶⁴ A Gyvt-ben foglaltak szerint.

⁶⁵ A Gyvt. 9. § (2) bekezdése alapján.

VII. A speciális gyermekotthonban elhelyezett gyermek fokozott védelme

Sajátos helyzetére és állapotára való tekintettel **fokozott védelemben** kell részesíteni

- a speciális gyermekotthonban, vagy
- gyermekotthon speciális csoportjában elhelyezett gyermeket.⁶⁶

A speciális gyermekotthonban elhelyezett gyermek **egészségügyi ellátására**, továbbá a személyisége korrekciójához szükséges **terápiára** csak az **állapotának megfelelő** és a többi gyermek **biztonságát védő módon** kerülhet sor.⁶⁷

Az ilyen gyermek gondozása és nevelése során a gyermek **jogait vagy személyes szabadságát korlátozó intézkedés csak feltétlenül indokolt esetben** - önmaga vagy mások veszélyeztetése esetén - **alkalmazható**.⁶⁸

---

⁶⁶ A Gyvt. 9. § (3) bekezdése alapján.

⁶⁷ A Gyvt. 9. § (4) bekezdés a) pontja alapján.

⁶⁸ A Gyvt. 9. § (4) bekezdés b) pontja alapján.

Harmadik rész

A gyermeki jogok védelme

DUPress

I. A gyermeki jogérvényesítés garanciái

Mint láttuk, a gyermeknek **joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon** a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.⁶⁹

A gyermek **jogainak érvényesülését segíti** az, hogy törvényben biztosított joga van a szabad véleménynyilvánításhoz, és ahhoz, hogy **tájékoztatást kapjon jogairól**, jogai érvényesítésének lehetőségeiről, továbbá ahhoz, hogy a személyét és vagyonát érintő minden kérdésben közvetlenül vagy más módon **meghallgassák**, és **véleményét** korára, egészségi állapotára és fejlettségi szintjére tekintettel **figyelembe vegyék**.⁷⁰

A gyermek előbb tárgyalt szabad véleménynyilvánítási jogából következik, hogy a gyermeknek joga van ahhoz, hogy az őt érintő ügyekben kifejtse véleményét, ellenvéleményét, adott esetben **eljárást kezdeményezzen vagy panasszal éljen**.

A gyermek alapvető jogai megsértése esetén a **bíróságnál** és a törvényekben meghatározott **más szerveknél kezdeményezhet eljárást**.⁷¹

A gyermeknek **joga van ahhoz is, hogy** az őt érintő ügyekben - meghatározott fórumoknál - **panasszal éljen a reá nézve sérelmes eljárások miatt**.⁷²

---

⁶⁹ A Gyvt. 6. § (2) bekezdése alapján.

⁷⁰ A Gyvt. 8. § (1) bekezdése alapján.

⁷¹ A Gyvt. 8. § (3) bekezdése alapján.

⁷² A Gyvt. 8. § (2) bekezdése alapján.

II. A gyermeki jogok védelmét ellátók

A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek

- nevelésével,
- oktatásával,
- ellátásával,
- törvényes képviselőnek biztosításával,
- ügyeinek intézésével foglalkozik.^{73 74}

Más oldalról a gyermekek védelmét ellátó szervezetek és személyek, így

- a helyi önkormányzatok,
- a gyámhatóság,
- a bíróságok,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a pártfogó felügyelői szolgálatként eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal (a továbbiakban: pártfogó felügyelői szolgálat),
- más szervezetek és személyek

a gyermekvédelmi törvény alkalmazása során **a gyermek mindenképp felett álló érdekét figyelembe véve, törvényben elismert jogait biztosítva járnak el.**⁷⁵

---

⁷³ A Gyvt. 11. § (1) bekezdése alapján.

⁷⁴ A gyermekbántalmazással szembeni védelemhez való jogának érvényesítése érdekében a gyermek számára gyermekjóléti alapellátást vagy gyermekvédelmi szakellátást biztosító, továbbá a gyermek törvényes képviselőnek ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozó szervek és személyek a gyermekek és az ifjúság védelméért felelős miniszter által jóváhagyott, a miniszter által vezetett minisztérium honlapján közzétett egységes elvek és módszertan alkalmazásával járnak el. (A Gyvt. 11. § (1a) bekezdése szerint.)

⁷⁵ A Gyvt. 2. § (1) bekezdése szerint.

A gyermekek védelmében eljáró szervezetek és személyek **tevékenységük során együttműködnek a családdal és elősegítik a gyermek családban történő nevelkedését.**⁷⁶

A gyermeki jogok védelmében fontos szerepet játszik a gyermekvédelmi gyám és a **gyermekjogi képviselő**.

A gyámhatóság kirendelő határozata alapján eljáró **gyermekvédelmi gyám és a gyermekvédelmi gyámság**⁷⁷ **intézményével már részletesen foglalkoztunk** „A gyámság joga” című kari jegyzetünkben⁷⁸, most a gyermekjogi képviselő intézményével ismerkedjünk meg.

---

⁷⁶ A Gyvt. 2. § (2) bekezdése alapján.

⁷⁷ Gyermekvédelmi gyámság alá tartozik különösen az a gyermek, akit nevelésbe vettek; akit ideiglenes hatállyal gyermekvédelmi nevelőszülőknél, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben helyeztek el, és szülője ellen a szülői felügyelet megszüntetése iránti per indult; vagy akinek a szülője hozzájárult gyermeke titkos örökbefogadásához. (Ptk. 4:230.§)

⁷⁸ A gyámság joga (Egészségügyi kari jegyzetek 22. Lektorált kari jegyzet, angol és német nyelvű absztrakttal. Debreceni Egyetemi Kiadó / Debrecen University Press, 2014. (A 87-97, továbbá a 110-114. oldalak).

III. A gyermekjogi képviselő

A gyermekjogi képviselő **ellátja a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő gyermek** törvényben meghatározott **jogainak védelmét**, és segíti a gyermeket jogai megismerésében és érvényesítésében, valamint kötelességei megismerésében és teljesítésében.⁷⁹

A gyermekjogi képviselő – a törvény felhatalmazása alapján – többek közt

- **segít a gyermeknek panaszra megfogalmazásában**, de kezdeményezheti annak kivizsgálását is,
- **segíti a gyermeket az állapotának megfelelő ellátáshoz jutásban** (a gyermekjóléti szolgáltató esetmegbeszélésén, illetve a gyámhatóság által tartott tárgyaláson, az ezzel kapcsolatos megjegyzések, kérdések megfogalmazásában),
- a gyámhatóság kirendelése alapján **képviseli a gyermeket a nevelési felügyelettel kapcsolatos eljárásban**,
- jogsértések észlelése esetén **javaslatot tehet gyermekvédelmi igazgatási bírság kiszabására**, a jogsértések jövőbeni megelőzése érdekében pedig **egyeztető megbeszélés tartására**.⁸⁰

A gyermekjogi képviselő **jogosult tájékoztatást, iratokat, információkat kérni és a helyszínen tájékozódni**.⁸¹

Jogosult továbbá a **gyermekkel személyesen** – mások⁸² jelenléte nélkül, azaz „ellenőrzésmentesen” - **találkozni**.⁸³

⁷⁹ A Gyvt. 11/A. § (2) bekezdése alapján.

⁸⁰ A Gyvt. 11/A. § (2) bekezdés fc) pontja alapján.

⁸¹ A Gyvt. 11A. § (3) bekezdése alapján.

⁸² Ide értve a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató vezetőjét, illetve munkatársát, továbbá a nevelőszülőt is. (A Gyvt. 11/A. § (3a) bekezdése szerint.)

⁸³ A Gyvt. 11/A. § (3a) bekezdése alapján.

A gyermekjogi képviselő **figyelemmel kíséri** az óvoda, az iskola, a kollégium és a pedagógiai szakszolgálat intézményeiben folyó **gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenységet**, **segíti a gyermeki jogok érvényesülését, indokolt esetben** megkeresi az említett intézmények fenntartóját, szükség szerint pedig a gyermek érdekében a gyámhatóságnál **eljárást kezdeményez**.⁸⁴

A Gyvt. előírásai szerint a gyermekjogi képviselő **kiemelt figyelmet fordít a különleges vagy speciális ellátást igénylő gyermek védelmére**.⁸⁵

---

⁸⁴ A Gyvt. 11/A. § (7) bekezdése alapján.

⁸⁵ A Gyvt. 11/A. § (1) bekezdése alapján.

IV. A gyermek kötelességei

Végezetül – a gyermeki jogok után - essék szó a gyermek kötelezettségeiről is!

A gyermeket nem csak jogok illetik meg, hanem „rögzített” kötelezettségek is terhelik. Ezeket a törvény példalózó jelleggel sorolja fel.

A Gyvt. szerint **a gyermek kötelessége különösen**,
hogy

- gondozása és nevelése érdekében **szülőjével** vagy más **törvényes képviselőjével, gondozójával együttműködjön,**
- képességeinek megfelelően **tegyen eleget tanulmányi kötelezettségének,**
- **tartózkodjék az egészségét károsító életmód gyakorlásától és az egészségét károsító szerek használatától.**⁸⁶

---

⁸⁶ A Gyvt. 10. § (1) bekezdés a-c) pontjai alapján.

Negyedik rész

**A gyermekek
védelmének rendszere**

DUPress

I. A gyermekek védelmének rendszeréről

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.⁸⁷

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a gyermekvédelmi törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.⁸⁸

A gyermekvédelmi rendszer működtetése **állami és önkormányzati feladat.**⁸⁹

A gyermekvédelmi rendszer négy pillére a Gyvt. szerint⁹⁰:

- a pénzbeli és természetbeni ellátások,
- a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások,
- a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások,
- a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések.

⁸⁷ A Gyvt. 14. § (1) bekezdése szerint.

⁸⁸ A Gyvt. 14. § (2) bekezdése szerint.

⁸⁹ A Gyvt. 14. § (3) bekezdése alapján.

⁹⁰ A Gyvt. 15. §-ban foglaltak szerint.

Pénzbeli és természetbeni ellátások:

- a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- b) a gyermekétkeztetés,
- c) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- d) az otthonteremtési támogatás.⁹¹

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
- b) a gyermekek napközbeni ellátása,
- c) a gyermekek átmeneti gondozása,
- d) Biztos Kezdet Gyerekház.⁹²

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:

- a) az otthont nyújtó ellátás,
- b) az utógondozói ellátás,
- c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.⁹³

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:

- a) a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,
- b) a védelembe vétel,
- c) a családbafogadás,
- d) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- e) a nevelésbe vétel,
- f) a nevelési felügyelet elrendelése,
- g) az utógondozás elrendelése,
- h) az utógondozói ellátás elrendelése,
- i) a megelőző pártfogás elrendelése.⁹⁴

⁹¹ A Gyvt. 15. § (1) bekezdése szerint.

⁹² A Gyvt. 15. § (2) bekezdése szerint.

⁹³ A Gyvt. 15. § (3) bekezdése szerint.

⁹⁴ A Gyvt. 15. § (4) bekezdése szerint.

II. A javítóintézet

A gyermekvédelmi törvény egyértelműen kimondja, hogy **a gyermekvédelmi rendszer része a fiatalkorúak javítóintézeti ellátása is.**⁹⁵

Javítóintézetbe az a fiatalkorú kerülhet, akit a **bíróság**

- **javítóintézeti nevelésre utalt,**
illetve
- **letartóztatásba helyezett.**

A fiatalkorúak javítóintézeti neveléséről **külön törvény** rendelkezik.⁹⁶ Ez pedig a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló törvény.⁹⁷

A javítóintézet a törvényben meghatározott keretek között **teljes körű ellátást biztosít** a fiatalkorú számára, és **ellátja a fiatalkorú gondozását, nevelését, felügyeletét,** továbbá az **oktatásával, képzésével és foglalkoztatásával**⁹⁸ **kapcsolatos feladatokat.**⁹⁹

---

⁹⁵ A Gyvt. 15. § (5) bekezdéséből következően.

⁹⁶ A Gyvt. 15. § (5) bekezdése szerint.

⁹⁷ Ez a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (Bv. tv.).

⁹⁸ Vagy ahogy a Gyvt. 66/M § (1) bekezdése fogalmaz: „munkafoglalkoztatásával” kapcsolatos feladatokat...

⁹⁹ A Gyvt. 66/M. § (1) bekezdés alapján.

III. A gyermekvédelmi rendszer áttekintő táblázata¹⁰⁰

Pénzbeli és természetbeni ellátások	A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások	A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások	A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések
<ul style="list-style-type: none"> ● Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény ● Gyermekétkeztetés ● Gyermek-tartásdíj megelőzése ● Otthonteremtési támogatás 	<ul style="list-style-type: none"> ● A gyermekjóléti szolgáltatás ● Gyermek napközbeni ellátása ● Gyermek átmeneti gondozása <ul style="list-style-type: none"> ● Biztos Kezdet Gyerekház 	<ul style="list-style-type: none"> ● Otthont nyújtó ellátás ● Utógondozói ellátás <ul style="list-style-type: none"> ● Területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás 	<ul style="list-style-type: none"> ● Hátrányos helyzet megállapítása ● Védelembe vétel ● Családbafoadás ● Ideiglenes hatályú elhelyezés ● Nevelésbe vétel ● Megelőző pártfogás elrendelése ● Nevelési felügyelet elrendelése ● Utógondozás elrendelése ● Utógondozói ellátás elrendelése <li style="text-align: center;">+ ● Javítóintézeti nevelés elrendelése

¹⁰⁰ A gyermekvédelmi rendszer áttekintő táblázata először a szerző Debreceni Egyetem Egészségügyi Kara számára készült oktatási segédanyag (majd digitális oktatási segédanyagok) része volt. Az kari jegyzetben most közölt táblázat a 2017 szeptemberétől hatályos törvényszövegnek megfelelő.

IV. A gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatáskörök gyakorlása

A gyermekvédelmi törvényben meghatározott, a gyermekek védelmét biztosító **hatósági feladat- és hatásköröket** jelenleg

- a helyi önkormányzat képviselő-testülete és
- a gyámhatóság gyakorolja.¹⁰¹

Mind a szociális munka, mind a gyermekvédelem különböző területein dolgozóknak fontos tudni, hogy a helyi önkormányzat képviselő-testületének feladat- és hatáskörébe tartozó eljárásoknál **az illetékességet** - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - a **gyermek szülői felügyeletet gyakorló szülőjének, gyámjának lakóhelye határozza meg.**¹⁰²

V. A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó szervezetek és személyek

A gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében – a gyermekvédelmi törvényben szabályozott **gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el:**

- a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók,
így különösen
- a védőnői szolgálat,
  - a házi orvos,
  - a házi gyermekorvos,

---

¹⁰¹ A Gyvt. 16. § (1) bekezdése szerint.

¹⁰² A Gyvt. 16. § (2) bekezdés alapján.

- b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,
- c) a köznevelési intézmények,
- d) a rendőrség,
- e) az ügyészség,
- f) a bíróság,
- g) a pártfogó felügyelői szolgálat,
- h) az áldozatsegítő szervezetek és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- i) a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- j) az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- k) a munkaügyi hatóság,
- l) a javítóintézet,
- m) a gyermekjogi képviselő,
- n) a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei **kormányhivatal**,
- o) az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében **kijelölt szerv**.¹⁰³

---

¹⁰³ A Gyvt. 17. § (1) bekezdés a)-o) pontja szerint.

VI. A gyermekvédelmi jelzőrendszer

Fontos társadalmi érdek fűződik ahhoz, hogy a gyermek veszélyeztetettségéről az intézkedésre jogosult hatóságok időben tudomást szerezzenek. E nélkül nem is beszélhetnénk hatékony gyermekvédelemről. Erre tekintettel **az előbb felsorolt intézmények és személyek kötelesek**

a) **jelzéssel élni a gyermek veszélyeztettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál,**¹⁰⁴ illetőleg

b) **hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.**¹⁰⁵

Fontos tudni, hogy ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel **bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.**¹⁰⁶

Utóbbira jó példát jelentenek a gyermekvédelmi, illetőleg az erőszak áldozatául esettek érdekeit védő **civil szervezetek, egyesületek.**¹⁰⁷

---

¹⁰⁴ A Gyvt. 17. § (2) bekezdés a) pontja szerint.

¹⁰⁵ A Gyvt. 17. § (2) bekezdés b) pontja szerint.

¹⁰⁶ A Gyvt. 17. § (2) bekezdés utolsó mondata alapján.

¹⁰⁷ A gyermekvédelemben oly fontos szerepet betöltő civil szervezetekkel - a szerző által írt - négy kari jegyzet foglalkozik: A társadalmi szervezetek joga (Egészségügyi Főiskolai Jegyzetek 8. Lektorált kari jegyzet, Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar, 2006.); A közhasznú szervezetek joga (Egészségügyi kari jegyzetek 19. Lektorált kari jegyzet, Debreceni Egyetemi Kiadó / Debrecen University Press, 2013.); Az egyesületek joga (Egészségügyi kari jegyzetek 31. Lektorált kari jegyzet, Debreceni Egyetemi Kiadó / Debrecen University Press, 2015.); Adalékok a civil szervezetek legújabb szabályozásához (Egészségügyi kari jegyzetek 36. Lektorált kari jegyzet angol és német nyelvű absztrakttal, Debreceni Egyetemi Kiadó / Debrecen University Press, 2017.)

Ám az sem hagyható említés nélkül, hogy a gyermekvédelem (és az ehhez kapcsolódó szociális munka) területén szép számmal tevékenykednek **alapítványok és közalapítványok is.**¹⁰⁸

---

¹⁰⁸ A gyermekvédelemben oly fontos szerepet betöltő alapítványokkal - a szerző által írt - két kari jegyzet foglalkozik: Az alapítványok joga (Egészségügyi Kari Jegyzetek 13. Lektorált kari jegyzet, Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, 2008.); Mi lett veled közalapítvány? Tanulmányok a közalapítvány intézményéről (Egészségügyi kari jegyzetek 33. Lektorált kari jegyzet, angol és német nyelvű absztrakttal. Debreceni Egyetemi Kiadó / Debrecen University Press, 2016.)

Ötödik rész

**A gyermekvédelmi gondoskodás
hatósági intézkedései**

DUPress

I. A gyermekvédelmi gondoskodás hatósági intézkedéseiről

A gyermekvédelmi gondoskodás hatósági intézkedéseire akkor kerül sor, ha a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges ellátás a szülő beleegyezésével nem biztosítható és ez a helyzet a gyermek fejlődését veszélyezteti.

Ilyenkor a gyámhatóság - a veszélyeztetettség mértékétől függően - a törvényben biztosított intézkedések valamelyikét alkalmazza.¹⁰⁹

Ezek a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések a Gyvt. szerint a következők lehetnek:

- a) a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,
- b) a védelembe vétel,
- c) a családbafogadás,
- d) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- e) a nevelésbe vétel,
- f) a nevelési felügyelet elrendelése,
- g) az utógondozás elrendelése,
- h) az utógondozói ellátás elrendelése,
- i) a megelőző pártfogás elrendelése.¹¹⁰

---

¹⁰⁹ A Gyvt. 67. § (1) bekezdése szerint

¹¹⁰ A Gyvt. 15. § (4) bekezdése szerint.

Jegyzetünkben a gyermekvédelmi gondoskodás hatósági intézkedéseit **alkalmazásuknak megfelelő logikai sorrendben**¹¹¹ tárgyaljuk:

- a **hátrányos (és halmozottan hátrányos) helyzet** fennállásának **megállapítása**,
- a **védelembe vétel**,
- a **megelőző pártfogás elrendelése**,
- a **családbafogadás**,
- az **ideiglenes hatályú elhelyezés**,
- a **nevelésbe vétel**,
- a **nevelési felügyelet elrendelése**,
- az **utógondozás elrendelése**,
- az **utógondozói ellátás elrendelése**.

Vegyük sorra az egyes hatósági intézkedéseket!

---

¹¹¹ Az utógondozás és az utógondozói ellátást, de a legtöbb esetben a nevelésbe vételt is megelőzi a megelőző pártfogás elrendelése, amit az előző felsorolással szemben a Gyvt. is a védelembe vétel után, sőt azzal közös szabályokkal szabályoz.

II. A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzet megállapítása

A gyermekvédelmi gondoskodás hatósági intézkedéseire akkor kerül sor, ha a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges ellátás a szülő beleegyezésével nem biztosítható és ez a helyzet a gyermek fejlődését veszélyezteti.

Ezért a gyermekvédelmi gondoskodás hatósági intézkedései közül az első a hátrányos (és a halmozottan hátrányos) helyzet megállapítása

A gyermek – családi-, lakó- és lakáskörülményeire tekintettel – hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzetűnek minősíthető.

II.1. A hátrányos helyzet

A jelenleg hatályos Gyvt. szerint **hátrányos helyzetű** az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek (és nagykorúvá vált gyermek), akinél az alábbi körülmények közül egy fennáll:¹¹²

a.) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége,

azaz ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy **legfeljebb alapfokú** iskolai végzettséggel rendelkezik,¹¹³

---

¹¹² A Gyvt. 67/A. § (1) bekezdése szerint.

¹¹³ A Gyvt. 67/A. § (1) bekezdés a) pontja szerint.

b.) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága,

azaz ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az **aktív korúak ellátására jogosult**¹¹⁴ vagy a megelőző **16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott** személy,¹¹⁵

c.) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei,

azaz ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában **szegregátumnak**¹¹⁶ nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol **korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.**¹¹⁷

II.2. A halmozottan hátrányos helyzet

Halmozottan hátrányos helyzetűnek minősül

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, akinél legalább kettő fennáll a hátrányos helyzethez meghatározott körülmények közül,

továbbá

b) a nevelésbe vett gyermek, valamint

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.¹¹⁸

---

¹¹⁴ A Szt. 33. §-a szerint.

¹¹⁵ A Gyvt. 67/A. § (1) bekezdés b) pontja alapján.

¹¹⁶ Mindennapi értelemben szegregátum: a városok, falvak szélei kialakult, szegények, etnikai kisebbségek által lakott terület.

¹¹⁷ A Gyvt. 67/A. § (1) bekezdés c) pontja alapján.

¹¹⁸ A Gyvt. 67/A. § (2) bekezdés a)-c) pontja szerint.

II.3. A gyámhatóság eljárása

A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg **kérelemre,**

külön döntésben állapítja meg a gyermek (vagy a nagykorúvá vált gyermek) hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.¹¹⁹

A gyermek hátrányos (vagy halmozottan hátrányos) helyzetének fennállását a gyámhatóság a **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra** állapítja meg.¹²⁰

A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően, **később is kérelmezhető.**¹²¹

---

¹¹⁹ A Gyvt. 67/A. § (3) bekezdése alapján.

¹²⁰ A Gyvt. 67/A. § (3) bekezdéséből következően.

¹²¹ A Gyvt. 67/A. § (4) bekezdése alapján.

III. A védelembe vétel

Ha a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem lehetett – de a gyermek családból való kiemelése egyébként nem indokolt – hatékony intézkedési lehetőség a gyermek védelembe vétele.

A gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi ha a szülő (vagy más törvényes képviselő) a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható.¹²²

A védelembe vétel **nem érinti a szülő felügyeleti jogát.**¹²³

III.1. A védelembe vétel feltételei

A védelembe vétel **alapvető feltétele az, hogy a gyermek fejlődése a családi környezetben még biztosítható legyen**, ám a gyermek veszélyeztetettségét a szülő (vagy más törvényes képviselő) az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudta, vagy nem akarta.

A gyermekjóléti központ javaslatának figyelembevételével **gyámhatóság védelembe veheti továbbá**

- a szabálysértési hatóság értesítése alapján a **szabálysértést megvalósító gyermeket és fiatalkorút,**

---

¹²² A Gyvt. 68. § (1) bekezdése alapján.

¹²³ A Gyvt. 68. § (6) bekezdése alapján.

- a nyomozó hatóság **nyomozást megtagadó határozata alapján a 14. életévét be nem töltött gyermeket,**
- a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a **bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiatakorút.**¹²⁴

III.2. A gyámhatóság eljárása

A gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a **gyámhatóság felhívja a gyermekjóléti központot a védelembe vételhez kapcsolódó gyermekjóléti szolgáltatási feladatok „esetmenedzselésének” ellátására.**¹²⁵

A **gyámhatóság** a veszélyeztetettség okának megszüntetése érdekében saját **maga is intézkedhet.**¹²⁶

Így például **kötelezheti a szülőt,** hogy folyamatosan vegye igénybe a gyermekek napközbeni ellátását, vagy hogy gyermeke vegye igénybe az egészségügyi szolgáltatásokat, vagy akár **kezdemenyezheti** a gyermekkel együtt élő hozzátartozó **orvosi vizsgálatát** is.¹²⁷

A gyámhatóság **magatartási szabályokat is megállapíthat** a gyermek számára, a kifogásolt magatartás megszüntetése érdekében.¹²⁸

¹²⁴ A Gyvt. 68. § (2) bekezdés a-c) pontjai alapján.

¹²⁵ A Gyvt. 68. § (3) bekezdése alapján.

¹²⁶ A Gyvt. 68. § (3) bekezdése alapján.

¹²⁷ A Gyvt. 68. § (3) bekezdés a-d) pontjai alapján.

¹²⁸ A Gyvt. 68. § (3) bekezdés f) pontja alapján.

III.3. A gyámhatósági felülvizsgálat

A gyámhatóság - kérelemre bármikor, hivatalból legalább évente - felülvizsgálja a védelembe vétel indokoltságát.¹²⁹

A gyámhatóság a felülvizsgálatot követően **intézkedni köteles**, ha

- **nem lehet** a védelembe vétellel a **gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni**, és alaposan feltételezhető, hogy segítséggel sem biztosítható a gyermek családi környezetben történő megfelelő gondozása, nevelése, vagy
- a védelembe vétel már **két éve fennáll** és **nem sikerült** a védelembe vétellel a gyermek **veszélyeztetettségét megszüntetni**.¹³⁰

Ilyenkor a gyámhatóság **haladéktalanul megteszi a szükséges intézkedést** és – a gyermek összes körülményére tekintettel - a többi gyermekvédelmi intézkedés közül választhat.

III.4. A védelembe vétel megszűnése és megszüntetése

A védelembe vétel egyébként a **gyermek nagykorúvá válásával szűnik meg**.¹³¹

Ugyanakkor meg is hosszabbítható, mivel indokolt esetben a **fiatalkorú kérelmére az ellene indult büntetőeljárás befejezéséig, ám legfeljebb 20. életévének betöltéséig tarthat**.¹³²

---

¹²⁹ A Gyvt. 68. § (5) bekezdése alapján.

¹³⁰ A Gyvt. 68. § (5) bekezdés a-b) pontja alapján.

¹³¹ A Gyvt. 69. § (2) bekezdése alapján.

¹³² A Gyvt. 69. § (3) bekezdése alapján.

**A védelembe vételt meg kell szüntetni,
ha**

- a gyermek családban történő nevelkedése már védelembe vétel nélkül is biztosítható,
- a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését rendelték el,
- a gyermek nevelésbe vételét rendelték el,
- a fiatalkorú (gyermek) szabadságvesztését tölti,
- a fiatalkorú (gyermek) javítóintézeti nevelését tölti.¹³³

Természetesen az ideiglenes hatályú elhelyezés, a nevelésbe vétel, valamint a szabadságvesztés vagy javítóintézeti nevelés eleve értelmetlenné tenné a védelembe vétel fenntartását, hiszen ez az intézkedés csak az eredeti családi környezetben nevelkedő gyermek esetében alkalmazható.

---

¹³³ A Gyvt. 69. § (1) bekezdés a-d) pontjai alapján.

IV. A családbafogadás

Előfordul, hogy a szülő egészségi állapota, indokolt távolléte vagy más családi ok miatt a gyermek családban maradása nem megoldható. Erre jelenthet megoldást egy másik családba való befogadás.

IV.1. A családbafogadás szabályozása

A családbafogadás jogintézményének szabályai 1974 és 1986 között a Csjt-ben¹³⁴, 1997-től kezdődően a Gyvt. és a Gyer.¹³⁵, majd **az új Ptk. Negyedik Könyvében, a családjogi rendelkezések között**¹³⁶ nyertek elhelyezést.

IV.2. A családbafogadás célja

A családbafogadás azt az élethelyzetet kívánja kezelni, szabályozni, amikor a szülő(k) vagy a szülői felügyeletet egyedül gyakorló szülő valamely **méltányolható családi ok miatt átmenetileg nem képes gyermeke gondozására, nevelésére**, és ezzel a feladattal mást bíz meg. Annak természetesen egyébként sincs akadálya, hogy a szülő a gyermek gondozásába, ellátásába a nagyszülőket vagy más rokonokat bevonja.

Ez a lépés a gyámhatóság hozzájárulásával válik csak családbafogadássá, az ezzel összefüggő jogkövetkezmények mellett.¹³⁷

---

¹³⁴ Az 1952. évi IV. törvény a házasságról, a családról és a gyámságról.

¹³⁵ A 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról.

¹³⁶ A Ptk. 4:187-189. §-aiban.

¹³⁷ Petrik Ferenc (főszerk.): Az új Ptk. magyarázata III/VI. 327-328. p.

A szülői felügyeletet közösen gyakorló szülők (vagy a szülői felügyeletet gyakorló szülő) kérelmére **a gyámhatóság hozzájárulhat ahhoz, hogy a szülő egészségi állapota, indokolt távolléte vagy más családi ok miatt a gyermeket más, általa megnevezett család átmenetileg befogadja, gondozza és nevelje, feltéve, hogy a családbafogadás a gyermek érdekében áll.**¹³⁸

IV.3. A gyámhatóság eljárása

A gyámhatóság eljárásának legfontosabb – mondhatni elvi jelentőségű - szabályait a Ptk. határozza meg.¹³⁹

A gyámhatóságnak az esetleg **különélő másik szülő meghallgatásával** kell döntenie.¹⁴⁰

A gyámhatóságnak **vizsgálnia kell a családbafogadó szülő alkalmasságát, annak személyiségét és körülményeit.**

A gyámhatóság a családbafogadáshoz csak akkor járul hozzá, ha a családba fogadó szülő személyisége és körülményei alapján **alkalmas a gyermek gondozására, nevelésére, a gyámság ellátására, és e feladatok ellátását maga is vállalja.**¹⁴¹

A családba fogadó szülőt vagy szülőket a gyámhatóság **gyámul rendeli**¹⁴², következésképpen a családbafogadás ideje alatt **a szülő szülői felügyeleti joga szünetel.**¹⁴³

Ugyanakkor a családbafogadás **a szülő tartási kötelezettségét nem érinti.**¹⁴⁴

---

¹³⁸ A Ptk. 4:187. § (1) bekezdése szerint.

¹³⁹ A Ptk. 4:187-189. §-aiban.

¹⁴⁰ A Ptk. 4:187. § (1) bekezdése szerint.

¹⁴¹ A Ptk. 4:187. § (2) bekezdése szerint.

¹⁴² A Ptk. 4:187. § (3) bekezdése szerint.

¹⁴³ A Ptk. 4:188. § (1) bekezdése szerint.

¹⁴⁴ A Ptk. 4:188. § (4) bekezdése szerint.

IV.4. A családbafogadás felülvizsgálata és megszüntetése

A **gyámhatóság** a családbafogadás feltételeinek fennállását **évente felülvizsgálja.**¹⁴⁵

Meg kell szüntetni a családbafogadást, ha

- azt a **szülő kéri**
- azt a **családba fogadó szülő kéri, vagy**
- annak **fenntartása a gyermek fejlődését veszélyezteti.**¹⁴⁶

---

¹⁴⁵ A Ptk. 4:189. § (1) bekezdése szerint.

¹⁴⁶ A Ptk. 4:189. § (2) bekezdése szerint.

V. A megelőző pártfogás elrendelése

Sajnos, gyakran előfordul¹⁴⁷, hogy a gyermek bűncselekmény vagy elzárással sújtható szabálysértés elkövetése miatt szorul gyermekvédelmi gondoskodásra. Erre lehet megoldás a megindult védelemben vétel iránti eljárásban, vagy a már fennálló védelemben vétel mellett történő megelőző pártfogás elrendelése.

A megelőző pártfogás elrendelésére a bűncselekmény vagy az elzárással is sújtható szabálysértés elkövetése miatt indult védelemben vétel iránti eljárásban, vagy a már fennálló védelemben vétel mellett kerülhet sor, az ügyészség, a nyomozó hatóság vagy a szabálysértési hatóság gyámhatóság felé tett jelzése alapján.¹⁴⁸

Fontos megjegyeznünk, hogy a megelőző pártfogás **nem érinti a szülő szülői felügyeleti jogát.**¹⁴⁹

V.1. A megelőző pártfogó felügyelő

A megelőző pártfogó felügyelő: az a pártfogó felügyelő, akit a bűnmegelőzés érdekében a szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetése miatt indult gyámhatósági eljárás során a pártfogó felügyelői szolgálat kijelölt a védelemben vett vagy nevelésbe vett gyermek részére.¹⁵⁰

---

¹⁴⁷ Részletesebben lásd „A gyermek és a bűn - Tanulmányok a gyermekvédelem, a gyermek mint áldozat és a gyermekbűnözés témaköréből” című kötetben (Debreceni Egyetemi Kiadó / Debrecen University Press, 2012.), továbbá „A gyermekbűnök, közérkölcsök” című tanulmányt az Acta Medicinæ et Sociologica 2015. évi 6. számában.

¹⁴⁸ A Gyvt. 68/D. § (1) bekezdése alapján.

¹⁴⁹ A Gyvt. 68/D. § (11) bekezdése alapján.

¹⁵⁰ A Gyvt. 5. § ty) pontja alapján.

V.2. A megelőző pártfogás elrendelésének eljárási szabályai

A gyámhatóság a jelzést követően **megkeresi a pártfogó felügyelői szolgálatot környezettanulmány** beszerzése és a gyermek veszélyeztetettségének bűnmegelőzési szempontú **kockázatértékelése** céljából.¹⁵¹

A szolgálat és a gyermekjóléti központ együttműködik a környezettanulmány és a kockázatértékelés elkészítésében.¹⁵²

A gyámhatóság az elkészült környezettanulmány és kockázatértékelés alapján annak figyelembevételével jár el, hogy **a gyermek bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettsége** magas vagy közepes fokú-e.

A gyámhatóság a gyermek bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségének magas foka esetén

- **elrendeli a gyermek megelőző pártfogását,**
- **kötelezi a szülőt** (vagy más törvényes képviselőt) a megelőző pártfogó felügyelővel való **együttműködésre**, a meghatározott időközönként történő **személyes találkozásra**, és
- **kötelező magatartási szabályokat írhat elő.**¹⁵³

A magatartási szabályok kiterjedhetnek annak meghatározására, hogy a gyermek kivel tarthat kapcsolatot, hol és milyen tevékenységgel töltheti a szabadidejét, de feladatokat is kitzúzhatnak.¹⁵⁴

---

¹⁵¹ A Gyvt. 68/D. § (1) bekezdése alapján.

¹⁵² A Gyvt. 68/D. § (3) bekezdése alapján.

¹⁵³ A Gyvt. 68/D. § (4) bekezdés a) pontja alapján.

¹⁵⁴ A Gyvt. 68/D. § (6) bekezdés a)-c) pontjai alapján.

A gyámhatóság a gyermek bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségének legalább közepes foka esetén

- a **szülő** (vagy más törvényes képviselő) **kérelmének**,
- a **gyermekjóléti központ javaslatának**
- és az **eset összes körülményének**

figyelembevételével dönt.¹⁵⁵

Vagy mellőzi a megelőző pártfogás elrendelését, vagy a megelőző pártfogás elrendelése mellett dönt a már ismertetett intézkedések alkalmazásáról.

V.3. A megelőző pártfogás felülvizsgálata

A megelőző pártfogás mellőzése esetén a gyámhatóság a döntését fél év múlva hivatalból felülvizsgálja.¹⁵⁶

Ha a felülvizsgálat során a gyámhatóság azt észleli, hogy a bűnismétlés kockázata hátrányosan megváltozott, a gyámhatóság - a már megismert eljárási rend szerint - újra megkeresheti a pártfogó felügyelői szolgálatot.

Az elrendelt megelőző pártfogás fenntartásának indokoltságát a gyámhatóság hivatalból legalább évente vizsgálja felül.

A gyámhatóság az elrendelt megelőző pártfogás fenntartásának indokoltságát kérelemre és a megelőző pártfogó felügyelő javaslatára is felülvizsgálhatja.

A megszüntetésre a gyermekjóléti központ is tehet **javaslatot** a gyermek magatartásának kedvező irányú változása esetén.¹⁵⁷

---

¹⁵⁵ A Gyvt. 68/D. § (4) bekezdés b) pontja alapján.

¹⁵⁶ A Gyvt. 68/D. § (5) bekezdése alapján.

¹⁵⁷ A Gyvt. 68/D. § (9) bekezdése alapján.

A gyámhatóság **haladéktalanul megteszi a szükséges intézkedést, ha a megelőző pártfogással a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem lehet,** és alaposan feltételezhető, hogy segítséggel sem biztosítható a gyermek családi környezetben történő megfelelő gondozása, nevelése.¹⁵⁸

Tekintettel arra, hogy alaposan feltételezhető az, hogy már segítséggel sem biztosítható a gyermek családi környezetben történő megfelelő gondozása, nevelése további gyámhatósági intézkedés szükséges. Ez lehet a veszélyeztetett gyermek nevelésbe vétele.

V.4. A megelőző pártfogás megszüntetése és megszűnése

Megszünteti a gyámhatóság a megelőző pártfogást, ha

- a **gyermek családban történő nevelkedése már e nélkül is biztosítható,**
- a fiatalkorú (gyermek) **szabadságvesztését tölti,**
- a fiatalkorú (gyermek) **javítóintézeti nevelését tölti,**
- ha a fiatalkorúval szemben **pártfogó felügyelet alkalmazására került sor.**¹⁵⁹

Megszüntetheti a gyámhatóság a megelőző pártfogást a megelőző pártfogó felügyelő vagy a gyermekjóléti központ javaslatára.¹⁶⁰

---

¹⁵⁸ A Gyvt. 68/D. § (10) bekezdése alapján.

¹⁵⁹ A Gyvt. 69. § (1) bekezdés a-d) pontjai alapján.

¹⁶⁰ A Gyvt. 69. § (4) bekezdés a-b) pontjai alapján.

Ilyen javaslatot a megelőző pártfogó felügyelő akkor tehet, ha a gyermek **legalább fél éve fennálló megelőző pártfogása eredményesen eltelt, célja megvalósult és a gyermek magatartása kedvező irányba változott.**

A gyermekjóléti központ pedig akkor tehet ilyen javaslatot, ha a gyermek magatartása kedvező irányban változott.¹⁶¹

A megelőző pártfogás egyébként „magától” is **megszűnik, a fiatalokorú nagykorúvá válásával.**¹⁶²

---

¹⁶¹ A Gyvt. 69/D § (9) bekezdése szerint.

¹⁶² A Gyvt. 69. § (6) bekezdése alapján.

VI. Az ideiglenes hatályú elhelyezés

Előfordul, hogy a gyermek szülői felügyelet nélkül marad, vagy a súlyosan veszélyeztetetté vált gyermek azonnali elhelyezése szükséges. Erre lehet megoldás az ideiglenes hatályú elhelyezés.

Ideiglenes hatályú elhelyezésnek akkor van helye, ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti, és emiatt azonnali elhelyezése szükséges.¹⁶³

VI.1. A súlyos veszélyeztetés

Az ideiglenes hatályú elhelyezést megalapozó súlyos veszélyeztetettségnek minősül a gyermek olyan bántalmazása, elhanyagolása, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat.¹⁶⁴

VI.2. A beutaló szerv és annak eljárása

Az ideiglenes hatályú elhelyezésről a beutaló szerv dönt.¹⁶⁵ A Gyvt. szerint beutaló szerv lehet

- a gyámhatóság,
- a rendőrség,
- az idegenrendészeti hatóság,
- a menekültügyi hatóság,
- az ügyészség,

---

¹⁶³ A Gyvt. 72. § (1) bekezdés a.) pontja alapján.

¹⁶⁴ A Gyvt. 72. § (2) bekezdése alapján.

¹⁶⁵ A Gyvt. 72. § (1) bekezdés a.) pontja szerint.

- a bíróság,
- a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoksága.¹⁶⁶

A beutaló szerv a gyermeket – egyébként azonnal végrehajtható határozatával - ideiglenesen

- a nevelésére alkalmas és ezt vállaló **különélő szülőnél**,
- **más hozzátartozónál**, illetve **más személynél**, vagy
- a legközelebbi - ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekek ellátását is biztosító - **nevelőszülőnél** helyezi el (a 12. életévét be nem töltött gyermeket minden esetben, a 12. életévét betöltött gyermeket pedig lehetőség szerint).
- **Intézményes elhelyezést biztosít**, ha az előzőekre nincs lehetőség, vagy azt a gyermek egészségi vagy személyiségállapota, ön- és közveszélyes magatartása indokolja, illetőleg ha ez valamilyen más okból szükséges.¹⁶⁷
(Az intézményes elhelyezés lehet gyermekotthonban, speciális lakásotthonban, fogyatékos személyek vagy pszichiátriai betegek otthonában.¹⁶⁸)

Speciális esetben, **a gyermek anyjának letartóztatása esetén a bíróság** - ha ez egyébként a gyermek érdekében áll - **a gyermeket** ideiglenesen a büntetés-végrehajtási intézet ilyen részlegén, **az anyával együtt helyezi el.**¹⁶⁹

A gyermeknek az ideiglenes gondozási helyre viteléről a beutaló szerv gondoskodik.¹⁷⁰

¹⁶⁶ A Gyvt. 72. § (1) bekezdés a.) pontja alapján.

¹⁶⁷ A Gyvt. 72. § (1) bekezdés a) pontja – és annak számos alpontja - alapján, de a jogszabály-helytől eltérő módon csoportosítva.

¹⁶⁸ A Gyvt. 72. § (1) bekezdés a) pont ab) pontjának 2. alpontja alapján.

¹⁶⁹ A Gyvt. 72. § (1) bekezdés b) pontjai alapján.

¹⁷⁰ A Gyvt. 72. § (3) bekezdése alapján.

Fontos garanciális szabály az, hogy a beutaló szerv a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezéséről **haladéktalanul értesíti a gyámhatóságot.**¹⁷¹

Az ideiglenes hatályú elhelyezéstől kezdődően – az intézkedés jellegéből fakadóan - **a szülő gondozási és nevelési joga szünetel.**¹⁷²

VI.3. Az ideiglenes elhelyezés megszüntetése

A gyámhatóság a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését megszünteti, ha

- megállapítja, hogy az ideiglenes hatályú elhelyezés feltételei nem álltak fenn, és a gyermek **fejlődése korábbi környezetében biztosítható**¹⁷³,
- a gyermeket **nevelésbe veszi,**
- a **bíróság jogerősen döntött a szülői felügyelet megszüntetéséről,** illetve a gyermek **elhelyezésének megváltoztatásáról,**
- a gyermeket **családba fogadják,**
- a gyermeket **örökbe fogadják,**
- a **kísérő nélküli kiskorúnak minősülő gyermek**¹⁷⁴ a **gondozási helyéről engedély nélkül eltávozott** és oda hatvan napon belül nem tért vissza.¹⁷⁵

---

¹⁷¹ A Gyvt. 72. § (1) bekezdése alapján.

¹⁷² A Gyvt. 72. § (4) bekezdése alapján.

¹⁷³ Szükség esetén védelembe vétel mellett. (Gyvt. 76. § (1) bekezdés a.) pontja szerint).

¹⁷⁴ A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény, valamint a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény szerint kísérő nélküli kiskorúnak minősülő gyermek.

¹⁷⁵ A Gyvt. 76. § (1) bekezdése alapján.

VII. A nevelésbe vétel

Sajnos, gyakran előfordul, hogy a gyermekvédelmi gondoskodás eddigi eszközei mellett sem biztosítható a gyermek saját családjában maradása. Ilyenkor a gyermek otthont nyújtó (azaz teljes körű) ellátása és törvényes képviselője a nevelésbe vétellel biztosítható.

VII.1. A nevelésbe vétel célja

A nevelésbe vétel **célja** a gyermek otthont nyújtó ellátásának és törvényes képviselőjének biztosítása addig, amíg

- **családja képessé válik visszafogadására,**
- **számára családbafogadó gyám rendelésére kerülhet sor,**
- **örökbefogadása megtörténik,**

vagy

- **eléri nagykorúságát.**¹⁷⁶
(Ha az előzőek teljesülésére nincs lehetőség.)

Ilyenkor a nevelésbe vétel **célja** a törvényes képviselője és az otthont nyújtó ellátás biztosítása mellett **a gyermek felkészítése az önálló életre.**¹⁷⁷

---

¹⁷⁶ A Gyvt. 77. § (1) bekezdése alapján.

¹⁷⁷ A Gyvt. 77. § (2) bekezdése alapján.

VII.2. A nevelésbe vétel elrendelése

A nevelésbe vételt a gyámhatóság rendeli el.

A gyámhatóság a gyermeket akkor veszi nevelésbe, ha a gyermek számára családbafogadó gyám rendelésére nem kerülhet sor, és

- **a gyermek fejlődését családi környezete veszélyezteti (és veszélyeztetettségét az alapellátás keretében biztosított szolgáltatásokkal, valamint a védelembe vétellel nem lehetett megszüntetni, illetve attól eredmény nem várható),**
- **a gyermek megfelelő gondozása a családján belül nem biztosítható,**
- **a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránt a gyámhatóság pert indított, vagy azt a bíróság már megszüntette,**
- **a szülő vagy mindkét szülő elhalálozott, vagy**
- **a gyermeknek más okból nincs szülői felügyeletet gyakorló szülője.**¹⁷⁸

Megjegyzésre érdemes, hogy a gyámhatóság a gyermeket akkor is nevelésbe veszi, ha a gyermek ideiglenes hatállyal sem helyezhető el a leendő örökbefogadó szülőnél.¹⁷⁹

---

¹⁷⁸ A Gyvt. 78. § (1) bekezdés a) pontja alapján.

¹⁷⁹ Feltéve, ha a gyermek ismeretlen szülőktől származik, vagy a szülő gyermeke örökbefogadásához az örökbefogadó személyének és személyi adatainak ismerete nélkül tett hozzájáruló nyilatkozatot. (A Gyvt. 78. § (1) bekezdés b) pontja alapján.)

A nevelésbe vétel elrendelésével egyidejűleg a **gyámhatóság a gyermek ideiglenes gondozási helyéről is intézkedik**¹⁸⁰, a gyermek számára pedig **gyermekvédelmi gyámot rendel.**¹⁸¹

A gyámhatóság hivatalból **dönt** a szülővel vagy más hozzátartozóval való **kapcsolattartás szabályozásáról**, vagy arról, hogy a szülő (vagy más hozzátartozó) nem jogosult kapcsolattartásra, s azt is **megállapítja, ha a gyermek örökbe fogadható.**¹⁸²

A nevelésbe vett gyermek szülőjének szülői felügyeleti joga szünetel.¹⁸³

(Már ha nem szűnt meg már az korábban, valamilyen más okból...)

VII.3. A nevelésbe vétel felülvizsgálata, megszüntetése és megszűnése

A gyámhatóság a nevelésbe vétel fenntartásának szükségességét rendszeresen felülvizsgálja, mégpedig a törvény által előírt féléves, majd éves-kétéves gyakorisággal.¹⁸⁴

---

¹⁸⁰ A 12. életévét be nem töltött gyermek esetén minden esetben, 12. életévét betöltött gyermek esetén lehetőség szerint nevelőszülőt, vagy - ha ez nem lehetséges, illetve a gyermek egészségi vagy személyiségállapota indokolja - gyermekotthont, vagy fogyatékosok, illetőleg pszichiátriai betegek otthonát jelöli ki. (A Gyvt. 78. § (1) bekezdés a) pontja szerint.)

¹⁸¹ A Gyvt. 78. § (2) bekezdés b) pontja alapján.

¹⁸² A Gyvt. 78. § (2) bekezdés c-e) pontjai alapján.

¹⁸³ Szünetel a leendő örökbefogadás miatt nevelésbe vett gyermek szülőjének szülői felügyeleti joga is, de csak a gyermek hathetes életkorának betöltéséig. (A Gyvt. 78. § (3) bekezdése alapján.)

¹⁸⁴ A Gyvt. 80/A. §-ban rögzített szabályok szerint.

A gyámhatóság a gyermek nevelésbe vételét megszünteti, ha annak okai már nem állnak fenn.¹⁸⁵

A gyámhatóság ezt

- a **szülő kérelmére** (kivéve ha a szülő szülői felügyeleti jogát megszüntették vagy az megszűnt),
  - a **szülő és a gyermekvédelmi gyám együttes kérelmére**,
- vagy
- akár **hivatalból** is megteheti.¹⁸⁶

A nevelésbe vétel megszűnik, ha

- a gyermeket **családbafogadták**,
  - a gyermeket **örökbe fogadták**,
  - a gyermek **nagykorúvá vált**,
- vagy
- a bíróság döntését követően a gyermek a **különélő másik szülőhöz** vagy **harmadik személyhez került**.¹⁸⁷

---

¹⁸⁵ A Gyvt. 81. § (1) bekezdése alapján.

¹⁸⁶ A Gyvt. 81. § (1) bekezdése alapján.

¹⁸⁷ A Gyvt. 81. § (2) bekezdése alapján.

VIII. A nevelési felügyelet

Előfordulhat, hogy az ideiglenesen elhelyezett, vagy nevelésbe vett gyermek pszichés állapota miatt veszélyezteti saját, vagy mások életét, és ez a veszély csak azonnali, zárt körülmények közti felügyeletével hárítható el.

Erre lehet megoldás a nevelési felügyelet elrendelése.

VIII.1. A nevelési felügyelet elrendelése

Nevelési felügyeletet a gyámhatóság akkor rendel el, ha a gyermek egészségi vagy pszichés állapotának zavara következtében olyan magatartást tanúsít, amely saját vagy mások életére, testi épségére jelentős veszélyt jelenthet vagy közvetlen és súlyos veszélyt jelent, és a veszélyhelyzet kizárólag a gyermek negyvennyolc órát meghaladó időtartamban zárt körülmények között biztosított teljes körű ellátásával, kivizsgálásával és terápiájával hárítható el.¹⁸⁸

VIII.2. A gyámhatóság eljárása

A gyámhatóság a nevelési felügyeletet

- **a speciális gyermekotthon vezetőjének kezdeményezésére,**
- **hivatalból¹⁸⁹, vagy**
- **a gyermekvédelmi gyám kérelmére rendeli el.¹⁹⁰**

---

¹⁸⁸ A Gyvt. 81/B. § (2) bekezdés b) pontja alapján.

¹⁸⁹ A Gyvt. 81/A. § (10) bekezdése alapján.

¹⁹⁰ A Gyvt. 81/B. § (2) bekezdése alapján.

A speciális gyermekotthon vezetője akkor **kezdeményezi** a gyámhatóságnál a gyermek nevelési felügyeletének elrendelését, ha a gyermek személyes szabadságának korlátozása előreláthatólag negyvennyolc órát meghaladóan szükséges.¹⁹¹

Ilyenkor gyámhatósági határozat meghozataláig elsősorban a gyermek kivizsgálására, a veszélyeztető magatartás megszüntetésére és a gyors állapotromlás megelőzésére kell törekedni.¹⁹²

A gyámhatóság hivatalból akkor indítja meg a nevelési felügyelet elrendelésére irányuló eljárást, ha a gyermek személyes szabadságának korlátozására négy héten belül legalább két alkalommal sor kerül.¹⁹³

A nevelési felügyelet elrendelésére vonatkozó eljárásban a **határozathozatal előtt a gyámhatóság meghallgatja**

- **a gyermeket**, a gyermek állapotát figyelembe véve,
- a gyermek **törvényes képviselőjét**,
- **a gyermekjogi képviselőt**,
- **a speciális gyermekotthon vezetőjét**,
valamint
- **kikéri az illetékes¹⁹⁴ gyermekvédelmi szakértői bizottság szakmai véleményét.**¹⁹⁵

Megjegyzésre érdemes, hogy a gyámhatóság a nevelési felügyelet kérdésében a gyermekvédelmi szakértői bizottság **szakmai véleményétől csak kivételesen indokolt esetben térhet el.**¹⁹⁶

---

¹⁹¹ A Gyvt. 81/B. § (1) bekezdésének első mondata alapján.

¹⁹² A Gyvt. 81/B. § (1) bekezdés második mondata szerint.

¹⁹³ A Gyvt. 81/A. § (10) bekezdése alapján.

¹⁹⁴ A speciális gyermekotthon, a speciális lakásotthon, a gyermekotthon speciális csoportja telephelye szerint illetékes megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottságét.

¹⁹⁵ A Gyvt. 81/B. § (5) bekezdése alapján.

¹⁹⁶ A Gyvt. 81/B. § (6) bekezdése alapján.

A Gyvt. által megállapított fontos garanciális korlát az, hogy **a nevelési felügyelet időtartama semmiképpen sem haladhatja meg a két hónapot.**¹⁹⁷

A gyámhatóság - **a nevelési felügyelet céljának elősegítése érdekében - elrendelheti**, hogy a gyermek

- a speciális gyermekotthon, a speciális lakásotthon, a speciális csoporttal rendelkező gyermekotthon **meghatározott helyiségeiben tartózkodják,**
- meghatározott ideig hozzátartozóival **a kapcsolat-tartást korlátozott módon gyakorolhassa,** vagy
- a gyermekvédelmi gyám egyetértésével meghatározott **gyógykezelésnek vagy gyógyító eljárásnak vesse alá magát.**¹⁹⁸

VIII.3. A nevelési felügyelet felülvizsgálata

A gyámhatóság a nevelési felügyelet fenntartását a megyei, fővárosi szakértői bizottság **szakmai véleménye alapján,** továbbá a gyermek, a **gyermekjogi képviselő** vagy a **gyermekvédelmi gyám kérelmére** felülvizsgálja.¹⁹⁹

---

¹⁹⁷ A Gyvt. 81/B. § (3) bekezdése alapján.

¹⁹⁸ A Gyvt. 81/B. § (4) bekezdése alapján.

¹⁹⁹ A Gyvt. 81/B. § (8) bekezdése alapján.

VIII.4. A nevelési felügyelet megszűnése és megszüntetése

A nevelési felügyelet megszűnik

- a bíróság erre irányuló döntése alapján,
- a meghatározott idő elteltével.

A nevelési felügyelet megszüntethető továbbá

- hivatalból vagy
- kérelemre is.²⁰⁰

Nevelési felügyelet megszüntetése iránti kérelmet a gyermek, a gyermekjogi képviselő, a gyermekvédelmi gyám és a gyermekotthon vezetője terjeszthet elő.²⁰¹

A nevelési felügyelet megszüntetése iránti eljárás során minden esetben ki kell kérni az illetékes gyermekvédelmi szakértői bizottság véleményét.²⁰²

---

²⁰⁰ A Gyvt. 81/D. § alapján.

²⁰¹ A Gyvt. 81/D. § rendelkezéseiből következően.

²⁰² A Gyvt. 81/D. § második mondata alapján.

IX. Az utógondozás

Gyakran előfordul, hogy a nevelésbe vétel megszűnése után a fiatal felnőtt további gyermekvédelmi gondoskodásra szorul.

Erre megoldás az utógondozás elrendelése, mely a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések közé tartozik, s amelyre tipikusan a nevelésbe vétel megszűnése után kerül sor.

IX.1. Az utógondozás célja

Az utógondozás célja az, hogy elősegítse a nevelés megszűnése után a fiatal felnőtt létfenntartásának biztosítását, továbbtanulását, vagy szociális bentlakásos intézménybe kerülését.

Utógondozásnak van helye

- a nevelésbe vétel megszüntetését követően legalább egy év időtartamra, de legfeljebb a gyermek 18. életévének betöltéséig (ez alól kivételt jelent, tehát nincs helye utógondozásnak, ha a gyermeket örökbe fogadták),
- a nevelésbe vétel megszűnését követően a fiatal felnőtt kérelmére, legfeljebb egy év időtartamra (ám az ismételten elrendelhető²⁰³), továbbá
- az otthonteremtési támogatás²⁰⁴ igénylésének, továbbá felhasználásának és elszámolásának időtartamára.²⁰⁵

---

²⁰³ A Gyvt. 92. § (4) bekezdése alapján.

²⁰⁴ Az otthonteremtési támogatás célja, hogy elősegítse a nevelésből kikerült, nagykorúvá vált fiatal felnőtt lakáshoz, illetőleg lakhatáshoz jutását.

²⁰⁵ A Gyvt. 92. § (1) bekezdése alapján.

IX.2. Az utógondozás ellátása

Az, hogy ki látja el a nevelésbe vétel megszűnése után, vagy az otthonteremtési támogatás időtartama alatt az utógondozást az a leendő utógondozott **életkorától függ.**

Az utógondozást

- a **gyermek** tekintetében a **lakóhelye szerinti gyermekjóléti központ;**
- míg a **fiatal felnőtt** tekintetében a **nevelőszülői hálózat, a gyermekotthon, az utógondozó otthon** vagy a **külső férőhely működtetője látja el.**²⁰⁶

IX.3. Az utógondozás megszűnése és megszüntetése

Megszűnik az utógondozás

- a határozatban **megjelölt időtartam elteltével,**
- a fiatal felnőtt esetében **legkésőbb 24. életévének betöltésével,**
- az **otthonteremtési támogatással való elszámolással** (kivéve ha a gyámhatóság azt kizárólag ingatlanvásárlás céljára engedte felhasználni)²⁰⁷ továbbá
- a **gyámhatóság ilyen tartalmú döntése nyomán.**²⁰⁸

A gyámhatóság az utógondozást megszünteti, ha

- egyéb **gyermekvédelmi intézkedést rendeltek el,**
- azt a **fiatal felnőtt kéri** (kivéve ha otthonteremtési támogatásban részesül),
- a **fiatal felnőtt legalább három hónapja önhibájából nem működik együtt az utógondozó intézménnyel.**²⁰⁹

---

²⁰⁶ A Gyvt. 92. § (2) bekezdése alapján.

²⁰⁷ A Gyvt. 92. § (5) bekezdése alapján.

²⁰⁸ A Gyvt. 92. § (5) bekezdése alapján.

²⁰⁹ A Gyvt. 92. § (6) bekezdése alapján.

X. Az utógondozói ellátás elrendelése

Az előbbieken már megismertedtünk az utógondozás elrendelésének intézményével, mely a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések közé tartozik. Ehhez kapcsolódik – de tartalmát tekintve jóval szélesebb – az utógondozói ellátás elrendelése.

A gyámhatóság akkor rendeli el az utógondozói ellátást, ha a nevelésbe vétel az érintett nagykorúvá válásával szűnt meg, és ő létfenntartását önállóan biztosítani nem tudja, vagy tanuló, hallgató, felnőttképzési jogviszonyban áll, illetőleg szociális bentlakásos intézménybe való felvételét várja.²¹⁰

Az otthonteremtési támogatásban részesült fiatal felnőtt utógondozói ellátását **a gyámhatóság akkor rendeli el, ha a fiatal felnőtt létfenntartását vagy lakhatását veszélyeztető, rendkívüli élethelyzetbe került.**²¹¹

X.1. Az utógondozási ellátás elrendelésének eljárási szabályai

Az utógondozói ellátás elrendelésére a gyermek vagy a fiatal felnőtt kérelmére kerülhet sor.

Abban az esetben, ha az utógondozói ellátást a gyermek nagykorúságának elérése előtt kéri, akkor a **gyermekvédelmi gyám javaslatát figyelembe kell venni.**²¹²

---

²¹⁰ A Gyvt. 93. § (1) bekezdése alapján.

²¹¹ A Gyvt. 93. § (5) bekezdése alapján.

²¹² A Gyvt. 93. § (1) bekezdése alapján.

Ha az utógondozói ellátás elrendelésére azért kerülne sor, mert létfenntartását önállóan biztosítani nem tudja, akkor azt a 21. életévének (speciális vagy különleges ellátási szükségletűként 22. életévének) betöltéséig kérheti.²¹³

Az utógondozói ellátás azonban megszűnik ezen életkorok betöltésével.²¹⁴

Ha az utógondozói ellátás elrendelésére azért kerülne sor, mert tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyban áll, akkor azt a 24. életévének, ha felsőoktatási intézménnyel áll hallgatói jogviszonyban, 25. életévének betöltéséig kérheti.²¹⁵

Az utógondozói ellátás azonban megszűnik ezen életkorok betöltésével, illetőleg a jogviszony megszűnését követő 120. napon.²¹⁶

Ugyanakkor a fiatal felnőtt kérelmére meghosszabbítható a hallgatói jogviszonya megszűnéséig, de legkésőbb a 30. életévének a betöltéséig.²¹⁷

Ha az utógondozói ellátás elrendelésére azért kerülne sor, mert szociális bentlakásos intézménybe való felvételét várja, akkor azt a felvétel időpontjáig, de legkésőbb 22. életévének betöltéséig kérheti.²¹⁸

Az utógondozói ellátás azonban megszűnik ezen életkorok betöltésével.²¹⁹

Az utógondozói ellátás elrendeléséről a gyámhatóság azonnal végrehajtható határozatban dönt.²²⁰

---

²¹³ A Gyvt. 93. § (2) bekezdés a) pontja alapján.

²¹⁴ A Gyvt. 93. § (9) bekezdés a) pontja alapján.

²¹⁵ A Gyvt. 93. § (2) bekezdés b) pontja alapján.

²¹⁶ A Gyvt. 93. § (9) bekezdés b) pontja alapján.

²¹⁷ A Gyvt. 93. § (9a) bekezdése alapján.

²¹⁸ A Gyvt. 93. § (2) bekezdése alapján.

²¹⁹ A Gyvt. 93. § (9) bekezdés a) pontja alapján.

²²⁰ A Gyvt. 93. § (4) bekezdése alapján.

X.2. Az utógondozói ellátás megszüntetése

A gyámhatóság az utógondozói ellátást megszünteti, ha

- az utógondozói ellátás **feltételei már nem állnak fenn**,
- a jogosult **nevelőszülőjével**, az utógondozói ellátást nyújtó **intézmény munkatársával**, illetve az intézményben **ellátott társával szemben elfogadhatatlan, az együttélés szabályait súlyosan sértő magatartást tanúsít**,
- a házirendet **többször súlyosan megsérti**,
- azt a jogosult **maga kéri**,
- **önhibájából nem teljesíti a tanulmányi vagy vizsgakötelezettségét**,
- az ellátást megállapító határozat közlésétől számított 15 napon belül **azt nem vette igénybe és ennek okáról önhibájából az ellátást nyújtót nem értesítette.**²²¹

---

²²¹ A Gyvt. 93. § (10) bekezdése alapján.

DUPress

DUPRESS

Hatodik rész

Jogszabálygyűjtemény

DUPress

A jogszabálygyűjtemény az **Alaptörvény** gyermekvédelemre vonatkozó szakaszain kívül tartalmazza a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló többszörösen módosított **1997. évi XXXI. törvény** 2018. szeptember 1. napjától hatályos szövegének kivonatát, valamint az új **Polgári Törvénykönyv** családbafogadásról szóló paragrafusait.

Alaptörvény²²²

L) cikk

(1) Magyarország védi a házasság intézményét mint férfi és nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot mint a nemzet fennmaradásának alapját. A családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony.

(2) Magyarország támogatja a gyermekvállalást.

(3) A családok védelmét sarkalatos törvény szabályozza.

XVI. cikk

(1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.

(2) A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.

(3) A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.

(4) A nagykorú gyermekek kötelesek rászoruló szüleikről gondoskodni.

---

²²² Az Alaptörvény 2013. április elsejétől hatályos szövege.

1997. évi XXXI. törvény

a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról²²³

Az Országgyűlés a jövő nemzedékért érzett felelősségtől vezérelve a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvényben, továbbá az Alaptörvényben meghatározott gyermeki jogok érvényre juttatása érdekében, a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvénnyel, valamint a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvénnyel összhangban a következő törvényt alkotja:

ELSŐ RÉSZ

ALAPVETŐ RENDELKEZÉSEK

I. Fejezet

Általános rendelkezések

A törvény célja és alapelvei

1. § (1) E törvény célja, hogy megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői köteleességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről.

(2) A törvény meghatározza az (1) bekezdésben megjelölt célok elérése érdekében a gyermekek alapvető jogait és e jogok érvényesítésének garanciáit, a gyermekek védelmének rendszerét, alapvető szabályait.

2. § (1) A gyermekek védelmét ellátó helyi önkormányzatok, gyámhatóság, bíróságok, rendőrség, ügyészség, pártfogó felügyelői szolgálatként eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal (a továbbiakban: pártfogó felügyelői szolgálat), más szervezetek és személyek e törvény alkalmazása során a gyermek mindenek felett álló érdekét figyelembe véve, törvényben elismert jogait biztosítva járnak el.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak szerint eljáró szervezetek és személyek tevékenységük során együttműködnek a családdal és - jogszabályban meghatározottak szerint - elősegítik a gyermek családban történő nevelkedését.

(3) A gyermek családban történő nevelkedését segítő ellátást a gyermek és családja helyzetéhez, szükségleteihez igazodóan kell nyújtani.

---

²²³ Itt a törvény alapvető rendelkezéseiről (abban pedig a gyermeki jogokról és a gyermeki jogok védelméről) szóló első és a gyermekvédelmi gondoskodásról, azaz a gyermekvédelem hatósági intézkedéseiről szóló harmadik részét közöljük. Nem szerepeltetjük a harmadik rész gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló gyámságra vonatkozó XII. fejezetét, mivel azt már „A gyámság joga” című kari jegyzetben részletesen tárgyaltuk. (A gyermekvédelmi gyámságra vonatkozó jogszabályhelyeket is ott közöltük.)

(4) A családjából bármely okból kikerült gyermek biztonságát, korához és szükségleteihez igazodó gondozását, nevelését, egészséges személyiségfejlődését biztosítani kell.

3. § (1) A jogszabályban meghatározott ellátások igénybevétele általában önkéntes. A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője csak törvényben meghatározott esetekben kötelezhető valamely ellátás igénybevételére.

(2) A gyermekek védelme során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.

A törvény hatálya

4. § (1) A törvény hatálya kiterjed

a) a (3) bekezdésben foglalt eltéréssel Magyarország területén tartózkodó magyar állampolgárságú, valamint - ha nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik - a letelepedett, bevándorolt, illetve befogadott jogállású, továbbá a magyar hatóságok által menekültként, oltalmazottként, illetve hontalanként elismert gyermekekre, fiatal felnőttre és szüleire;

b) a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény (a továbbiakban: Szmtv.) szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyre, amennyiben az ellátás igénylésének időpontjában az Szmtv.-ben meghatározottak szerint a szabad mozgás és a három hónapot meghaladó tartózkodási jogát Magyarország területén gyakorolja, és a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvény szerint bejelentett lakóhellyel rendelkezik;

c) a menedékjogról szóló törvény szerint, arra a tizennyolcadik életévét be nem töltött menedékjogi kérelmet benyújtó külföldi gyermekekre - kivéve a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet idején a tizennegyedik életévét betöltött és tizennyolcadik életévét be nem töltött elismerését kérő kísérő nélküli kiskorúra -, aki jogszabály vagy szokás alapján felügyeletéért felelős nagykorú személy kíséréte nélkül lépett Magyarország területére, vagy a belépést követően maradt felügyelet nélkül, mindaddig amíg ilyen személy felügyelete alá kerül - feltéve, hogy az illető gyermek kiskorúságát a menekültügyi hatóság megállapította.

(2)

(3) E törvény szerint kell eljárni az (1) bekezdésben meghatározott személyeken kívül a Magyarország területén tartózkodó nem magyar állampolgárságú gyermek védelmében is, ha az ideiglenes hatályú elhelyezésnek, a nevelési felügyelet elrendelésének vagy a gyám kirendelésének az elmulasztása a gyermek veszélyeztetettségével vagy elháríthatatlan kárral járna. Magyarország területén a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező és szokásos tartózkodási helyet létesítő gyermek védelmét szolgáló eljárás során e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni, feltéve, hogy a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003/EK tanácsi rendelet vagy nemzetközi szerződés eltérően nem rendelkezik.

(4) Magyarország területén kívül tartózkodó magyar állampolgárságú gyermek és fiatal felnőtt, valamint szülei gyámügyében e törvényt akkor kell alkalmazni, ha nemzetközi szerződés vagy más jogszabály szerint a személyes joguk az irányadó.

Értelmező rendelkezések

5. § E törvény alkalmazásában

a) *gyermek*: a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:10. § (1) bekezdése szerinti kiskorú,

b) *fiatalkorú*: az a személy, aki

ba) a szabálysértés elkövetésekor a 14. életévét,

bb) a 2013. július 1-jét megelőzően elkövetett bűncselekmény elkövetésekor a 14. életévét,

bc) a 2013. június 30-át követően elkövetett bűncselekmény elkövetésekor a 12. életévét

betöltötte, azonban a 18. - javítóintézetben történő nevelése esetén a 21. - életévét még nem töltötte be,

c) *fiatal felnőtt*: az a nagykorú személy, aki a 24. évét nem töltötte be,

d) *a gyermek hozzátartozói*: a vér szerinti és az örökbe fogadó szülők (a továbbiakban együtt: szülő), a szülő házastársa, a szülő testvére, a nagyszülő, a nagyszülő házastársa, a nagyszülő testvére, a dédszülő, a testvér, a testvér házastársa, a saját gyermek,

e) *a gyermek közeli hozzátartozói*: ha e törvény másképp nem rendelkezik, a szülő, a szülő házastársa, a szülő testvére, a nagyszülő, testvér, a saját gyermek,

f) *a gyermek tartására köteles személy*: a Ptk.-ban meghatározott feltételek és sorrend szerint a szülő, más felmenő egyenesági rokon, a nagykorú testvér, a szülő házastársa,

g) *gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység*: a gyermekjóléti alapellátás, illetve a gyermekvédelmi szakellátás keretében végzett tevékenység, függetlenül a feladatellátás e törvényben nevesített formájától és módjától; a szolgáltató tevékenység célja a gyermekjólétnek, azaz a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, személyi, vagyoni és egyéb jogainak biztosítása,

h) *gyermeki jogok*: az Alaptörvényben, a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvényben és más törvényekben megfogalmazott, a gyermeket megillető jogok összessége,

i) *ellátás*: a jogszabályban meghatározott pénzbeli, természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó alapellátás és szakellátás, továbbá a javítóintézeti ellátás,

j) *természetbeni ellátás*: olyan támogatás, amellyel a gyermeket alapvető szükségleteinek kielégítésében az állam (önkormányzat) anyagi javak biztosításával, szolgáltatások kifizetésével és nyújtásával segíti,

k) *gyámhatóság*: a fővárosi és megyei kormányhivatal, a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala, a települési önkormányzat jegyzője, valamint a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi főjegyző,

l) *gyámügy*: a jogszabály által a gyámhatóság feladat- és hatáskörébe utalt ügyek köre,

m) *gyermekvédelmi gondoskodás*: az e törvényben meghatározottak szerint elrendelt hatósági intézkedésen alapuló ellátás és védelem,

n) *veszélyeztetettség*: olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza,

ny) *nevelőszülő*: a Ptk. 4:122. § (2) bekezdése szerinti gyermekvédelmi nevelőszülő,

o) várandós anya válsághelyzete: olyan családi, környezeti, szociális, társadalmi helyzet vagy ezek következtében kialakult állapot, amely a várandós anya testi vagy lelki megrendülését, társadalmi ellehetetlenülését okozza, és ezáltal veszélyezteti a gyermek egészséges megszületését; ezen belül terhességét eltitkoló válsághelyzetben lévő várandós anya az a válsághelyzetben lévő várandós anya, aki nyilatkozata szerint állapotát környezete és hozzátartozói előtt titokban szándékozik tartani,

p) tartós betegség: azon kórforma, amely a külön jogszabályban meghatározott magasabb összegű családi pótlékra jogosít,

q) fogyatékos gyermek, fiatal felnőtt:

qa) a gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni ellátások tekintetében a külön jogszabályban meghatározott magasabb összegű családi pótlékra jogosító fogyatékoságban szenvedő gyermek, fiatal felnőtt,

qb) a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások, valamint az ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés tekintetében a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nktv.) 4. § 25. pontjában foglaltaknak megfelelő gyermek, fiatal felnőtt, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermek,

r) jövedelem: a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 4. §-a (1) bekezdésének *a)* pontjában meghatározottak,

s) fenntartó:

sa) az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv, a helyi önkormányzat, a helyi önkormányzatok társulása (a továbbiakban együtt: állami fenntartó),

sb) az egyházi jogi személy (a továbbiakban: egyházi fenntartó),

sc) az egyéni vállalkozó,

sd) az *sa)*-*sb)* alpontokban nem említett, magyarországi székhelyű jogi személy és egyéni cég,

se) az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes valamely államban (a továbbiakban: EGT-állam), valamint - ha az Európai Közösséggel és tagállamaival létrejött nemzetközi szerződés alapján az adott állam szolgáltatói a letelepedés szabadsága tekintetében az EGT-államok szolgáltatóival azonos jogállást élveznek - az EGT-államoktól eltérő más államban honos vállalkozás belföldön bejegyzett fióktelepe [*az sc)*-*se)* pontokban foglaltak a továbbiakban együtt: nem állami fenntartó],

ha az e törvényben és más jogszabályban meghatározott feltételek szerint gondoskodik a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység biztosításához szükséges feltételekről. Ha jogszabály másképp nem rendelkezik, az egyházi fenntartóra a nem állami fenntartóra vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni,

sz) családbafogadó gyám: az a gyámként kirendelt személy, akinél a gyámhatóság a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezte, vagy akinél a bíróság a gyermeket elhelyezte, vagy aki a gyermeket a gyámhatóság hozzájárulásával családba fogadta, kivéve, ha a gyermeket ideiglenes hatállyal nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben helyezték el, vagy akit a gyámhatóság a Ptk. 4:226. és 4:227. §-a szerint más okból rendelt ki gyámként a gyermekvédelmi gyámság alatt nem álló gyermek számára,

t) személyazonosító adat: az érintett személy természetes személyazonosító adatai, neme, állampolgársága, bevándorolt, letelepedett, oltalmazott vagy menekült jogállása, lakó- és tartózkodási helye,

ty) megelőző pártfogó felügyelő: az a pártfogó felügyelő, akit a bűnmegelőzés érdekében a szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetése miatt indult gyámhatósági

eljárás során a pártfogó felügyelői szolgálat kijelölt a védelembe vett vagy nevelésbe vett gyermek részére,

u) *intézmény*: az e törvényben meghatározott gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végző szervezet vagy annak szakmailag önálló szervezeti egysége, amely a rá vonatkozó külön jogszabályban foglaltak alapján jön létre, legalább három főt foglalkoztat teljes munkaidőben, valamint a mini bölcsőde és a javítóintézet. Ha e törvény másképp nem rendelkezik, az intézmény fogalmát kell megfelelően alkalmazni a helyettes szülői, illetve nevelőszülői hálózatra is,

v) *működtető*: az a természetes személy, jogi személy, illetve ezek jogi személyiség nélküli szervezete, aki, illetve amely a fenntartó által biztosított működési feltételek között a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet szervezi,

w) *szolgáltató*: gyermekjóléti, illetve gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végző személy vagy szervezet, amely nem minősül intézménynek vagy helyettes szülői, nevelőszülői hálózatnak,

x) *államilag támogatott lakás-előtakarékossági programban való részvétel*: a lakástakarékpénztárakról szóló 1996. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Ltv.) szerinti lakás-előtakarékossági szerződés megkötése és teljesítése,

y) *családi pótlék*: a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.) 5. §-ának a) pontja szerinti nevelési ellátás és iskoláztatási támogatás,

z) *rendszeres jövedelem*: a legalább három egymást követő hónapban keletkezett jövedelem,

zs) *utógondozás*: a nevelésbe vétel megszüntetését, megszűnését követően

zsa) a gyermek családjába való visszailleszkedését elősegítő utógondozó szociális segítőmunka,

zsb) a fiatal felnőttnek az önálló élet megkezdéséhez szükséges személyre szóló tanácsadás és a társadalomba való beilleszkedéshez történő segítségnyújtás.

II. Fejezet

Alapvető jogok és kötelességek

Gyermeki jogok

6. § (1) A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez.

(2) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.

(2a) A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez.

(3) A fogyatékos, tartósan beteg gyermeknek joga van a fejlődését és személyisége kibontakozását segítő különleges ellátáshoz.

(4) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön.

(5) A gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak,

testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak.

(5a) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a védelme érdekében eljáró szakemberek - különösen a gyermek bántalmazásának felismerése és megszüntetése érdekében - egységes elvek és módszertan alkalmazásával járjanak el.

(6) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a médiában fejlettségének megfelelő, ismeretei bővítését segítő, a magyar nyelv és kultúra értékeit őrző műsorokhoz hozzáférjen, továbbá hogy védelmet élvezzen az olyan káros hatásokkal szemben, mint a gyűlöletkeltés, az erőszak és a pornográfia.

7. § (1) A gyermek szüleitől vagy más hozzátartozóitól csak saját érdekében, törvényben meghatározott esetekben és módon választható el. A gyermeket kizárólag anyagi okból fennálló veszélyeztetettség miatt nem szabad családjától elválasztani.

(2) A gyermeknek joga van - örökbefogadó családban vagy más, családot pótló ellátás formájában - a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodást helyettesítő védelemhez. A gyermek átmeneti gondozását és otthont nyújtó ellátását elsősorban befogadó szülőnél kell biztosítani. A tizenkét év alatti gyermek befogadó szülőnél történő elhelyezésétől kizárólag akkor lehet eltekinteni, ha

a) a tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermek befogadó szülőnél történő elhelyezése nem áll a gyermek érdekében, vagy arra állapota miatt nincs lehetőség,

b) a testvéreket nem lehet együttesen a befogadó szülőnél elhelyezni vagy más okból szükséges az intézményes elhelyezés biztosítása, vagy

c) a gyermekek átmeneti gondozása esetén az intézményes elhelyezést a szülő, más törvényes képviselő kéri és az nem ellentétes a gyermek érdekével.

(3) A gyermek helyettesítő védelme során tiszteletben kell tartani lelkiismereti és vallásszabadságát, továbbá figyelemmel kell lenni nemzeti, etnikai és kulturális hovatartozására.

(4) Ha törvény másként nem rendelkezik, a gyermeknek a szülő felügyeleti joga megszűnése esetén is joga van származása, vér szerinti családja megismeréséhez és - a vér szerinti család beleegyezése mellett - a kapcsolattartáshoz.

(5) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy mindkét szülőjével kapcsolatot tartson abban az esetben is, ha a szülők különböző államokban élnek.

8. § (1) A gyermeknek joga van a szabad véleménynyilvánításhoz, és ahhoz, hogy tájékoztatást kapjon jogairól, jogai érvényesítésének lehetőségeiről, továbbá ahhoz, hogy a személyét és vagyonát érintő minden kérdésben közvetlenül vagy más módon meghallgassák, és véleményét korára, egészségi állapotára és fejlettségi szintjére tekintettel figyelembe vegyék.

(2) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy az őt érintő ügyekben az e törvényben meghatározott fórumoknál panasszal éljen.

(3) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy alapvető jogai megsértése esetén bíróságnál és törvényben meghatározott más szerveknél eljárást kezdeményezzen.

9. § (1) A nevelésbe vett gyermek joga különösen, hogy életkorához, egészségi állapotához, fejlettségéhez, valamint egyéb szükségleteihez igazodóan

a) állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó teljes körű ellátásban, gondozásban, - nemzeti, etnikai és vallási hovatartozását figyelembe vevő - megfelelő nevelésben, oktatásban és érdekei érvényesítésére megfelelő törvényes képviselővel részese legyen,

b) gondozási helyének megváltoztatását, gyermekével vagy testvéreivel való együttes elhelyezését kezdeményezze,

c) felzárkóztató, tehetségfejlesztő programokon és érdeklődésének megfelelő szabadidős foglalkozásokon vegyen részt,

d) vallási vagy lelkiismereti meggyőződését szabadon megválassza, kinyilvánítsa és gyakorolja, valamint hit- és vallásoktatásban vegyen részt,

e) véleményt nyilvánítson a részére biztosított nevelésről, oktatásról, ellátásról, a személyét érintő kérdésekben meghallgassák, tájékoztassák,

f) érdekei képviselőre gyermekönkormányzat létrehozását kezdeményezze,

g) támogatást kapjon gondozójától, törvényes képviselőjétől családi környezetébe való visszatéréséhez,

h) családi környezetébe való visszatérését kezdeményezze,

i) személyes kapcsolatait ápolhassa,

j) a személyes tulajdon szokásos tárgyaihoz fűződő jogait gyakorolhassa,

k) utógondozásban részesüljön.

(2) Ha az (1) bekezdés i) pontja szerinti jog gyakorlása a gyermek személyiségfejlődését hátrányosan befolyásolja, a szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult közeli hozzátartozó kapcsolattartási joga az e törvényben foglaltak szerint korlátozható, megvonható vagy szüneteltethető.

(3) A speciális gyermekotthonban vagy gyermekotthon speciális csoportjában elhelyezett gyermeket - helyzetére való tekintettel - fokozott védelemben kell részesíteni.

(4) A speciális gyermekotthonban elhelyezett gyermek

a) egészségügyi ellátására, személyisége korrekciójához szükséges terápiára az állapotának megfelelő és a többi gyermek biztonságát védő módon, továbbá

b) gondozása és nevelése során jogait, személyes szabadságát korlátozó intézkedés alkalmazására csak feltétlenül indokolt esetben önmaga vagy mások veszélyeztetése esetén

kerülhet sor.

10. § (1) A gyermek kötelessége különösen, hogy

a) gondozása és nevelése érdekében szülőjével vagy más törvényes képviselőjével, gondozójával együttműködjön,

b) képességeinek megfelelően tegyen eleget tanulmányi kötelezettségének,

c) tartózkodjék az egészségét károsító életmód gyakorlásától és az egészségét károsító szerek használatától.

(2) A gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátást, továbbá a javítóintézeti ellátást biztosító intézmények házirendje az e törvényben meghatározott keretek között, a gyermek, a fiatal felnőtt és a fiatalkorú életkorához, egészségi állapotához, fejlettségi szintjéhez igazodva állapítja meg a gyermek, a fiatal felnőtt és a fiatalkorú jogai gyakorlásának és kötelességei teljesítésének szabályait.

(3) Az intézmény - a külön jogszabályban meghatározottak szerint elkészített - házirendjét az intézményben mindenki által jól látható helyen ki kell függeszteni, és gondoskodni kell annak megismertetéséről.

(4) Helyettes szülői és nevelőszülői hálózat esetében a jogok gyakorlásának és a kötelességek teljesítésének alapvető szabályait a szervezeti és működési szabályzat tartalmazza.

Gyermeki jogok védelme

11. § (1) A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, törvényes képviselőjének biztosításával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

(1a) A gyermek bántalmazással szembeni védelemhez való jogának érvényesítése érdekében a gyermek számára gyermekjóléti alapellátást vagy gyermekvédelmi szakellátást biztosító, továbbá a gyermek törvényes képviselőjének ellátásával,

ügyeinek intézésével foglalkozó szervek és személyek a gyermekek és az ifjúság védelméért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) által jóváhagyott, a miniszter által vezetett minisztérium (a továbbiakban: minisztérium) honlapján közzétett egységes elvek és módszertan (a továbbiakban: gyermekbántalmazás elleni módszertan) alkalmazásával járnak el.

(1b) A gyermek bántalmazással szembeni védelemhez való jogának érvényesítése érdekében a gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézményben és a javítóintézetben felmerült gyermekbántalmazási esetek kivizsgálása és kezelése a miniszter által jóváhagyott, a minisztérium honlapján közzétett intézményi, fenntartói és ágazati módszertan (a továbbiakban: gyermekbántalmazás kivizsgálásának módszertana) alapján történik.

(2) A gyermekvédelmi gyám a gyámhatóság kirendelő határozata alapján

- a) képviseli a gyermek érdekét, elősegíti jogainak gyakorlását,
- b) megismeri a gyermek véleményét és közvetíti azt az ellátást nyújtó szolgáltató, intézmény, illetve a gyermek ügyeivel foglalkozó hatóságok felé,
- c) ellátja a gyermek törvényes képviselőtét, és
- d) jogszabályban meghatározott ügyekben eljárást kezdeményez.

11/A. § (1) A gyermekjogi képviselő ellátja a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő gyermek e törvényben meghatározott jogainak védelmét, és segíti a gyermeket jogai megismerésében és érvényesítésében, valamint kötelességei megismerésében és teljesítésében. A gyermekjogi képviselő kiemelt figyelmet fordít a különleges vagy speciális ellátást igénylő gyermek védelmére.

(2) A gyermekjogi képviselő

- a) segít a gyermeknek panasa megfogalmazásában, kezdeményezheti annak kivizsgálását,
  - b) segíti a gyermeket az állapotának megfelelő ellátáshoz való hozzájutásban, a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltató esetmegbeszélésén, illetve a gyámhatóság által tartott tárgyaláson az ezzel kapcsolatos megjegyzések, kérdések megfogalmazásában,
  - c) a 36. § (2) bekezdése szerinti esetben eljár a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, a gyermek, illetve fiatal felnőtt, valamint a gyermek-önkormányzat felkérése alapján,
  - d) eljár az érdek-képviselői fórum megkeresése alapján,
  - e) a gyámhatóság kirendelése alapján képviseli a gyermeket a nevelési felügyelettel kapcsolatos eljárásban,
  - f) a 100/A. § (1) bekezdése szerinti jogsértések észlelése esetén javaslatot tehet
- fa) gyermekvédelmi igazgatási bírság kiszabására az arra a 100/A. § (1) bekezdése szerint jogosult szervnek,
  - fb) a jogsértés jövőbeni előfordulásának megelőzése érdekében a jogsértéssel érintettek között, szükség szerint szakértők bevonásával, egyeztető megbeszélés tartására a gyámhatóságnak,
  - fc) a jogsértő személy továbbképzésére a fenntartónak, működtetőnek.

(3) A gyermekjogi képviselő jogosult a gyermekjóléti, illetve gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végző működési területén tájékoztatást, iratokat, információkat kérni és a helyszínen tájékozódni. A gyermekjogi képviselő köteles a gyermek személyes adatait az adatvédelmi jogszabályoknak megfelelően kezelni.

(3a) A gyermekjogi képviselő jogosult az általa kezdeményezett időpontban a gyermekkel személyesen, a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató vezetőjének, illetve munkatársának - ideértve a nevelőszülőt is - jelenléte nélkül találkozni. A

gyermek gondozási helyének biztosítania kell a gyermek és a gyermekjogi képviselő zavartalan kapcsolattartásának körülményeit.

(4) A gyermekjogi képviselőt a minisztérium foglalkoztatja. A gyermekjogi képviselő jogállására és eljárására vonatkozó részletes szabályokat külön jogszabály rendezi.

(5) A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végző biztosítja, hogy a gyermek és hozzátartozói a gyermekjogi képviselő személyét és a vele való kapcsolat felvételének módját megismerhessék.

(6) A gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmények, illetve szolgálatok vezetői tizenöt napon belül, a fenntartó harminc napon belül, illetve a képviselő-testület vagy a közgyűlés a következő testületi ülésén érdemben megtárgyalja a gyermekjogi képviselő észrevételeit, és az ezzel kapcsolatos állásfoglalásáról, intézkedéséről tájékoztatja őt.

(7) A gyermekjogi képviselő figyelemmel kíséri az óvoda, az iskola, a kollégium és a pedagógiai szakszolgálat intézményeiben folyó gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenységet, segíti a gyermeki jogok érvényesülését. A gyermekjogi képviselő indokolt esetben megkeresi az említett intézmények fenntartóját, illetve szükség szerint a gyermek érdekében a gyámhatóságnál eljárást kezdeményez.

(8) Nem lehet gyermekjogi képviselő az a személy,

a) aki büntetett előéletű,

b) aki büntetlen előéletű, de a bíróság büntetőjogi felelősségét jogerős ítéletben megállapította a 2013. június 30-ig hatályban volt, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény XII. fejezet I. címében meghatározott élet, testi épség és egészség elleni bűncselekmény, II. címében meghatározott egészségügyi beavatkozás, orvostudományi kutatás rendje és az egészségügyi önrendelkezés elleni bűncselekmény, kényszerítés, a lelkiismeret és vallásszabadság megsértése, közösség tagja elleni erőszak, személyi szabadság megsértése, emberrablás, emberkereskedelem, zaklatás, magántitok megsértése, visszaélés személyes adattal, visszaélés közérdekű adattal, XIV. fejezetében meghatározott házasság, család, ifjúság és nemi erkölcs elleni bűncselekmény, embercsempészet, XV. fejezet V. címében meghatározott hivatalos személy elleni bűncselekmény és VI. címében meghatározott igazságszolgáltatás elleni bűncselekmény, XVI. fejezet II-IV. címében meghatározott köznyugalom, közbizalom és közegészség elleni bűncselekmény, lopás, sikkasztás, csalás, hűtlen kezelés, hanyag kezelés, rablás, kifosztás, zsarolás, orgazdaság, illetve a 2012. évi C. törvény XV. Fejezetében meghatározott élet, testi épség és egészség elleni bűncselekmény, XVI. Fejezetében meghatározott egészségügyi beavatkozás és kutatás rendje elleni bűncselekmény, XVII. Fejezetében meghatározott egészséget veszélyeztető bűncselekmény, emberrablás, emberrablás feljelentésének elmulasztása, emberkereskedelem, személyi szabadság megsértése, kényszerítés, a lelkiismeret és vallásszabadság megsértése, közösség tagja elleni erőszak, az egészségügyi önrendelkezési jog megsértése, személyes adattal visszaélés, közérdekű adattal visszaélés, zaklatás, magántitok megsértése, XIX. Fejezetében meghatározott nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekmény, XX. Fejezetében meghatározott gyermekek érdekét sértő és család elleni bűncselekmény, környezetkárosítás, természetkárosítás, a hulladékgazdálkodás rendjének megsértése, ózonréteget lebontó anyaggal visszaélés, XXVI. Fejezetében meghatározott igazságszolgáltatás elleni bűncselekmény, XXIX. Fejezetében meghatározott hivatalos személy elleni bűncselekmény, XXXII. Fejezetében meghatározott köznyugalom elleni bűncselekmény, XXXIII. Fejezetében meghatározott közbizalom elleni bűncselekmény, embercsempészet, járványügyi szabályszegés, rablás, kifosztás, zsarolás, lopás, sikkasztás, csalás, hűtlen kezelés, hanyag kezelés, orgazdaság vagy olyan büntetett miatt, amelyet bűnszervezet keretében követett el

ba) ötévi vagy azt meghaladó végrehajtandó szabadságvesztés büntetés esetén a mentesítés beálltától számított tizenkét évig,

bb) öt évet el nem érő végrehajtandó szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított tíz évig,

bc) végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított nyolc évig,

bd) közérdekű munka vagy pénzbüntetés kiszabása esetén a mentesítés beálltától számított öt évig,

be) végrehajtásában felfüggesztett pénzbüntetés esetén a mentesítés beálltától számított három évig,

c) aki a *b)* pontban meghatározott bűncselekmény miatt büntetőeljárás hatálya alatt áll,

d) aki a szakmai gyakorlata meglétének vizsgálata során figyelembe veendő foglalkozás tekintetében foglalkoztatástól eltiltás hatálya alatt áll, valamint

e) akinek szülői felügyeleti jogát a bíróság jogerős ítéletével megszüntette, valamint - ha külön jogszabály másképp rendelkezik - akinek szülői felügyeleti joga a gyermek nevelésbe vétele miatt szünetel.

(9) Megszűnik a gyermekjogi képviselő megbízatása, ha vele szemben a (8) bekezdésben meghatározott kizáró okok valamelyike fennáll, vagy ha a gyermekjogi képviselő a 11/B. § (3) bekezdésben meghatározott igazolási kötelezettségének ismételt szabályszerű felhívásra sem tesz eleget, és nem bizonyítja, hogy a kötelezettség elmulasztása rajta kívülálló ok következménye.

(10) A gyermekjogi képviselő a gyermekjogi képviselői feladatainak ellátása során hivatalból jár el, és e tevékenységével kapcsolatban a büntetőjogi védelem szempontjából közfeladatot ellátó személynek minősül.

11/B. § (1) A gyermekjogi képviselői feladatok ellátására pályázó személy a jelentkezéskor a miniszter részére

a) hatósági bizonyítvánnyal igazolja azt a tényt, hogy a 11/A. § (8) bekezdés *a)-d)* pontjában meghatározott kizáró okok vele szemben nem áll fenn, valamint

b) igazolja, hogy a 11/A. § (8) bekezdés *e)* pontjában meghatározott kizáró okok vele szemben nem áll fenn.

(2) Ha a pályázó az (1) bekezdésben meghatározott tényeket nem igazolja, gyermekjogi képviselő nem lehet.

(3) A miniszter a gyermekjogi képviselőt - a képviselő ellátásának időtartama alatt - írásban, a mulasztás jogkövetkezményeinek ismertetésével felhívhatja annak hatósági bizonyítvánnyal való igazolására, hogy a gyermekjogi képviselővel szemben nem állnak fenn a 11/A. § (8) bekezdés *a)-d)* pontjában meghatározott kizáró okok.

(4) Ha az (3) bekezdésben meghatározott felhívásra a gyermekjogi képviselő igazolja, hogy vele szemben a 11/A. § (8) bekezdés *a)-d)* pontjában meghatározott kizáró okok nem állnak fenn, a miniszter az igazolásra szolgáló hatósági bizonyítvány kiadása iránti eljárásért megfizetett igazgatási szolgáltatási díjat a gyermekjogi képviselő részére megtéríti.

(5) A miniszter a 11/A. § (8) bekezdés *a)-d)* pontjában meghatározott körülmények igazolása céljából kezeli

a) gyermekjogi képviselői feladatok ellátására pályázó személy,

b) a gyermekjogi képviselő

azon személyes adatait, amelyeket az e célból a bűnügyi nyilvántartó szerv által kiállított hatósági bizonyítvány tartalmaz.

(6) Az (5) bekezdésben meghatározott személyes adatokat a miniszter az ellenőrzés lefolytatásáig vagy ha az ellenőrzés következtében a gyermekjogi képviselő megbízatása megszűnik, a megbízatás megszűnésének időpontjáig kezeli.

Szülői jogok és köteleességek

12. § (1) A gyermek szülője jogosult és köteles arra, hogy gyermekét családban gondozza, nevelje és a gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételeket - különösen a lakhatást, étkezést, ruházattal való ellátást -, valamint az oktatásához és az egészségügyi ellátásához való hozzájutást biztosítsa.

(2) A gyermek szülője jogosult arra, hogy a gyermeke nevelkedését segítő ellátásokról tájékoztatást, neveléséhez segítséget kapjon.

(3) A gyermek szülője - ha törvény másként nem rendelkezik - jogosult és köteles gyermekét annak személyi és vagyoni ügyeiben képviselni.

(4) A gyermek szülője köteles

a) gyermekével együttműködni, és emberi méltóságát a 6. § (5) bekezdése szerint tiszteletben tartani,

b) gyermekét az őt érintő kérdésekről tájékoztatni, véleményét figyelembe venni,

c) gyermekének jogai gyakorlásához iránymutatást, tanácsot és segítséget adni,

d) gyermeke jogainak érvényesítése érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni,

e) a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és szervezetekkel, továbbá a hatóságokkal együttműködni.

13. § (1) A nevelésbe vett gyermek szülője, ha szülői felügyeleti joga nem szűnt meg, jogosult arra, hogy

a) a gyermeke gondozójától, gyermekvédelmi gyámjától a gyermeke elhelyezéséről, neveléséről, fejlődéséről rendszeres tájékoztatást, a kapcsolattartáshoz segítséget kapjon,

b) a gyámhatóságtól gyermeke gondozási helyének megváltoztatását kérje,

c) a gyermeke családba történő visszahelyezése érdekében a települési önkormányzattól - a nevelésbe vétel okának elhárításához, a körülmények rendezéséhez, a gyermeke családba való visszailleszkedéséhez - segítséget kapjon,

d) a Ptk. családjogra irányadó szabályainak megfelelően a gyermeke sorsát érintő lényeges kérdésekben - a gyermeke nevének meghatározásáról, illetve megváltoztatásáról, tartózkodási helyének kijelöléséről, iskolájának, valamint életpályájának megválasztásáról - meghallgassák.

(2) A nevelésbe vett gyermek kapcsolattartásra feljogosított szülője jogosult és köteles

a) a gyermeke gondozását ellátó személyekkel, intézményekkel, a gyermekvédelmi gyámmal - a nevelés érdekében - együttműködni,

b) gyermekével - törvényben meghatározott módon - kapcsolatot tartani.

(3) A nevelésbe vett gyermek szülője - a gyámhatóság eltérő rendelkezése hiányában - köteles

a) minden tőle elvárhatót megtenni gyermeke családba történő visszahelyezéséért,

b) tiszteletben tartani a nevelőszülő családját és otthonát, az intézményben dolgozó személyeket, valamint köteles betartani az intézmény házirendjét,

c) gyermeke ellátásáért gondozási díjat fizetni.

III. Fejezet

A gyermekek védelmének rendszere

14. § (1) A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

(2) A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

(3) A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

15. § (1) Pénzbeli és természetbeni ellátások:

- a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- b) a gyermekétkeztetés,
- c) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- d) az otthonteremtési támogatás,
- e)

(2) A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
- b) a gyermekek napközbeni ellátása,
- c) a gyermekek átmeneti gondozása,
- d) Biztos Kezdet Gyerekház.

(3) A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:

- a) az otthont nyújtó ellátás,
- b) az utógondozói ellátás,
- c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

(4) A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:

- a) a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,
- b) a védelembe vétel,
- c) a családbafogadás,
- d) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- e) a nevelésbe vétel,
- f) a nevelési felügyelet elrendelése,
- g) az utógondozás elrendelése,
- h) az utógondozói ellátás elrendelése,
- i) a megelőző pártfogás elrendelése.

(5) A gyermekvédelmi rendszer része a bíróság által javítóintézeti nevelésre utalt, illetve letartóztatásba helyezett fiatakorúak javítóintézeti ellátása. A fiatakorúak javítóintézeti neveléséről külön törvény rendelkezik.

(6) A gyermekjóléti és gyermekvédelmi rendszerben foglalkoztatottakat - a külön jogszabályban meghatározott munkakörükkel összefüggésben - megilleti az a jog, hogy személyüket megbecsüljék, emberi méltóságukat és személyiségi jogukat tiszteletben tartás, tevékenységüket értékeljék és elismerjék.

(6a) November 12-e a Szociális Munka Napja, amely a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti - ide nem értve a bölcsődei ellátást - és gyermekvédelmi intézményeknél, szolgáltatóknál, javítóintézeteknél munkaviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban vagy nevelőszülői foglalkoztatási jogviszonyban álló dolgozókra kiterjedően munkaszüneti nap.

(6b) A Szociális Munka Napján a gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézményekben, javítóintézetekben a folyamatos ellátást a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 102. §-a szerinti munkaszüneti napokra egyébként irányadó munkarend szerint kell megszervezni és biztosítani.

(7) A gyermekvédelmi rendszerben foglalkoztatott

a) nevelő, gyermekfelügyelő, szakgondozó, gondozó, segédgondozó, gyermekgondozó, bölcsődei dajka, bölcsődei szolgáltatást nyújtó személy, napközbeni gyermekfelügyelet szolgáltatást nyújtó személy, koordinátor, helyettes szülő, nevelőszülő, családgondozó, utógondozó, családgondozó asszisztens, kisgyermeknevelő, gyermekvédelmi asszisztens, pszichológus, pszichológiai tanácsadó, szaktanácsadó, tanácsadó, jogász, elhelyezési ügyintéző, gyermekvédelmi ügyintéző, növendékügyi előadó, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, gyógytornász, konduktor, gyógypedagógiai asszisztens, orvos, gyermekszakorvos, pszichiáter, örökbefogadási tanácsadó, javítóintézeti rendész, iskolai tanár, tanító, szakoktató, munkaoktató, ápolónő, gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmény vagy javítóintézet vezetője, vezető beosztású vagy vezető munkakörű dolgozója a gyermek, a fiatal felnőtt és a fiatalok közvetlen gondozása, ügyeinek intézése, családgondozása és utógondozása során,

b) helyettes szülői tanácsadó, nevelőszülői tanácsadó és gyermekvédelmi gyám, helyettes gyermekvédelmi gyám a gyermek közvetlen gondozásának ellenőrzése, illetve törvényes képviselőnek ellátása során hivatalból jár el, e tevékenységével kapcsolatban a büntetőjogi védelem szempontjából közfeladatot ellátó személynek minősül.

(8) A gyermekvédelmi rendszerben a külön jogszabályban meghatározott munkakörben, valamint önkéntes jogviszonyban nem foglalkoztatható az a személy, akivel szemben a 11/A. § (8) bekezdésben meghatározott kizáró okok valamelyike fennáll, vagy aki e törvényben meghatározott igazolási kötelezettségének ismételt szabályszerű felhívásra sem tesz eleget, és nem bizonyítja, hogy a kötelezettség elmulasztása rajta kívülálló ok következménye.

(9) Gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézményben történő foglalkoztatás esetén a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 41. § (2) bekezdésének a) pontja nem alkalmazható.

(9a) A javítóintézet igazgatójának és otthonvezetőjének, valamint - fenntartótól függetlenül - a nevelőszülői hálózatot működtető intézmény vezetőjének, a nevelőszülői hálózat szakmai vezetőjének, valamint a gyermekotthon működtető intézmény vezetőjének és a gyermekotthon vezetőjének kinevezése, megbízása, továbbá ismételt kinevezése, megbízása előtt a kinevezési, megbízási jogkör gyakorlója meggyőződik az érintett személy vezetői alkalmasságáról. E célból a kinevezési, megbízási jogkör gyakorlója

a) kinevezés, megbízás esetén a megbízással, kinevezéssel érintett személy

aa) előző munkáltatójától tájékoztatást kér az érintett személlyel szemben alkalmazott esetleges fegyelmi intézkedésekről és a foglalkoztatásra irányuló jogviszony megszűnésének vagy megszüntetésének okáról, és

ab) előző munkáltatójától és az előző munkáltatónál jogvédelmi feladatot ellátó személyektől és szervektől szakmai véleményt kér az érintett személynek a gyermekekkel szemben tanúsított magatartásáról, bánásmódjáról, ha az érintett személy az előző munkáltatójánál gyermekek ellátásával, nevelésével, felügyeletével, gyógykezelésével foglalkozott;

b) ismételt vezetői kinevezés, megbízás esetén

ba) szakmai véleményt kér az intézményben működő gyermekjogi képviselőtől, gyermekvédelmi gyámoktól, érdekképviseleti fórumtól és nevelőtestülettől az érintett személynek a gyermekekkel szemben tanúsított magatartásáról, bánásmódjáról,

bb) tájékozik az intézményt érintő, a működést engedélyező szerv, az alapvető jogok biztosa és az ügyészség által lefolytatott vizsgálatok eredményéről, és

bc) a javítóintézet igazgatójának és otthonvezetőjének, valamint a gyermekotthon működtető intézmény vezetőjének és a gyermekotthon vezetőjének ismételt kinevezése, megbízása esetén véleményt kér az érintett személy által vezetett intézmény székhelye, telephelye szerinti települési önkormányzat polgármesterétől az érintett személynek a települési önkormányzattal vezetői minőségében való együttműködéséről.

(9b) Az előző munkáltató és a települési önkormányzat polgármestere a (9a) bekezdés szerinti tájékoztatást és véleményt az erre irányuló kérés megérkezésétől számított 15 napon belül, írásban adja meg.

(10) A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység keretében munkaviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott személynek, ha a beosztás szerinti napi munkaidejének kezdő időpontja rendszeresen változik, a tizennégy és tizenhét óra közötti időtartam alatt történő munkavégzés esetén 15% bérpótlék jár, ha a munkáltató napi üzemelési ideje meghaladja a munkavállaló napi teljes munkaidejét és a közalkalmazottak, munkavállalók időszakonként rendszeresen, egy napon belül egymást váltva végzik azonos tevékenységüket.

(10a) A (2) bekezdés *b)* pontjában meghatározott gyermekek napközbeni ellátását nyújtó bölcsődében, mini bölcsődében, a (3) bekezdésben meghatározott gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézményben és az (5) bekezdésben meghatározott javítóintézeti nevelést nyújtó intézményben - a Kjt.-nek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló kormányrendeletben meghatározott - pedagógus-munkakörben foglalkoztatott felsőfokú végzettségű (a továbbiakban: pedagógus-munkakörben foglalkoztatott) személy tekintetében e törvény bérpótlékre vonatkozó rendelkezéseit is alkalmazni kell.

(11) Ha a pedagógus-munkakörben foglalkoztatott személy foglalkoztatása a (3) bekezdésben meghatározott gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézményben vagy az (5) bekezdésben meghatározott javítóintézeti nevelést nyújtó intézményben történik, heti teljes munkaideje 40 óra, amelynek 80%-a kötött munkaidő. A kötött munkaidőt a munkáltató által, a munkakörhöz kapcsolódóan meghatározott feladatok ellátásával kell tölteni. A munkaidő fennmaradó részében a pedagógus-munkakörben foglalkoztatott személy a feladatainak beosztását maga határozza meg.

(11a) Ha a pedagógus-munkakörben foglalkoztatott személy foglalkoztatása a (2) bekezdés *b)* pontjában meghatározott gyermekek napközbeni ellátását nyújtó bölcsődében, mini bölcsődében történik, heti teljes munkaideje 40 óra, amelyből napi 7 óra, az Nktv. 4. § 25. pontja szerinti sajátos nevelési igényű gyermekek (a továbbiakban: sajátos nevelési igényű gyermek), valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermekek nevelését, gondozását végző speciális csoportban kisgyermeknevelőként pedagógus-munkakörben foglalkoztatott, a pszichológus, valamint a gyógypedagógus esetén napi 6 óra kötött munkaidő. A kötött munkaidőt a munkáltató által, a munkakörhöz kapcsolódóan meghatározottak szerint a gyermekek közvetlen nevelésére, gondozására kell fordítani. A munkaidő fennmaradó részében a pedagógus-munkakörben foglalkoztatott személy részére a bölcsődei nevelést, gondozást előkészítő, azzal összefüggő egyéb feladatok elvégzése, gyakornok szakmai segítése és eseti helyettesítés ellátása rendelhető el.

(12) Ha a pedagógus-munkakörben foglalkoztatott személy foglalkoztatása a (3) bekezdésben meghatározott gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézményben vagy az

(5) bekezdésben meghatározott javítóintézeti nevelést nyújtó intézményben történik, számára a teljes munkaidő 60-75%-ában (a továbbiakban: neveléssel, fejlesztéssel és vizsgálattal lekötött munkaidő) a gyermekekkel, fiatal felnőttekkel való közvetlen, egyéni és csoportos foglalkozás, fejlesztés és oktatás tartása, a gyermekek, fiatal felnőttek és a velük kapcsolatos intézkedések meghozatala, a számukra nyújtott ellátások meghatározása szempontjából jelentőséggel bíró személyek személyiségállapotának vizsgálata, pedagógiai megfigyelések végzése és családgondozási, utógondozási feladatok ellátása rendelhető el a Kjt.-nek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló kormányrendeletben foglaltak szerint.

(13) A kötött munkaidőnek a neveléssel, fejlesztéssel és vizsgálattal lekötött munkaidőn túl fennmaradó részében a pedagógus-munkakörben foglalkoztatott személy, ha foglalkoztatása a (3) bekezdésben meghatározott gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézményben vagy az (5) bekezdésben meghatározott javítóintézeti nevelést nyújtó intézményben történik, a (12) bekezdés szerinti feladatokkal összefüggő előkészítő, értékelő, adminisztratív és egyéb feladatokat, továbbá eseti helyettesítést lát el.

(14) A pedagógus-munkakörben foglalkoztatott személyt és a pedagógus-munkakörből nyugdíjba vonult személyt az Nktv. szerinti pedagógusigazolvány illeti meg.

(15) A pedagógus-munkakörben foglalkoztatott személyt a Kjt.-nek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló kormányrendeletben foglaltak szerint pótszabadság illeti meg.

(16) A (2) bekezdés *b)* pontjában meghatározott gyermekek napközbeni ellátását nyújtó bölcsőde, mini bölcsőde, a (3) bekezdésben meghatározott gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézmény és az (5) bekezdésben meghatározott javítóintézeti ellátást nyújtó intézmény vezetője

a) bejelenti az intézményt a köznevelés információs rendszerébe, és

b) a köznevelés információs rendszere alkalmazotti nyilvántartásába (a továbbiakban: alkalmazotti nyilvántartás) a pedagógus-munkakörben foglalkoztatottakról a pedagógus előmeneteli rendszer működtetésével összefüggésben adatot rögzít.

(17) Az alkalmazotti nyilvántartás a pedagógiai-szakmai ellenőrzés időpontjának és megállapításainak kivételével tartalmazza az Nktv. 44. § (7) bekezdésében foglalt adatokat, valamint a szociális szakvizsga megszerzésének idejét.

16. § (1) Az e törvényben meghatározott, a gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatásköröket

a) a helyi önkormányzat képviselő-testülete,

b) a gyámhatóság
gyakorolja.

(2) Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, a helyi önkormányzat képviselő-testületének feladat- és hatáskörébe tartozó eljárásoknál az illetékességet a gyermek szülői felügyeletet gyakorló szülőjének, gyámjának lakóhelye határozza meg.

17. § (1) Az e törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében

a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,

b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,

c) a köznevelési intézmények,

- d) a rendőrség,
- e) az ügyészség,
- f) a bíróság,
- g) a pártfogó felügyelői szolgálat,
- h) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- i) a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- j) az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- k) a munkaügyi hatóság,
- l) a javítóintézet,
- m) a gyermekjogi képviselő,
- n) a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal,

o) az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott intézmények és személyek kötelesek

a) jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál,

b) hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

(2a) A gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltató és a gyámhatóság a gyermek bántalmazása, elhanyagolása miatt jelzést vagy kezdeményezést tevő intézmény, személy adatait erre irányuló külön kérelem hiányában is zártan kezeli.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

(3a) A jelzőrendszeri tagok a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében a gyermekvédelmi jelzőrendszer működésének és működtetésének szakmai módszereit alkalmazva járnak el, amelyeket a miniszter az általa irányított minisztérium honlapján közzétesz.

(4) Ha az (1) bekezdés a)-i) és k)-m) pontjában meghatározott személy vagy az (1) bekezdés a)-i) és k)-m) pontja szerinti szerv alkalmazottja a (2) vagy (3) bekezdésben foglalt jelzési vagy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget, a gyámhatóság - jelzésre vagy hivatalból - értesíti a fegyelmi jogkör gyakorlóját és javaslatot tesz az érintett személlyel szembeni fegyelmi felelősségre vonás megindítására. A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén a gyámhatóság büntetőeljárást kezdeményez.

(5) A gyámhatóság a (4) bekezdésben foglaltakkal egyidejűleg egyeztető megbeszélést tart és a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál kezdeményezi a külön jogszabály szerinti esetmegbeszélés megtartását.

(6) A fővárosi, megyei kormányhivatal szakmai támogatást nyújt a család- és gyermekjóléti központok járási jelzőrendszeri tanácsadóinak, valamint évente egyszer összehívja őket és közösen értékeli a megye gyermekvédelmi jelzőrendszerének működését.

(7) Az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv gondoskodik a jelzőrendszer hatékony működését és fejlesztését szolgáló

a) képzések szervezéséről, módszertan kidolgozásáról, és

b) 24 órás, ingyenesen hívható telefonos szolgáltatás működtetéséről.

HARMADIK RÉSZ

GYERMEKVÉDELMI GONDOSKODÁS

67. § (1) Ha a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges ellátás a szülő beleegyezésével nem biztosítható és ez a helyzet a gyermek fejlődését veszélyezteti, a gyámhatóság a veszélyeztetettség mértékétől függően a 15. § (4) bekezdésében felsorolt intézkedések valamelyikét megteszi.

(2) Ha a szülők között házassági vagy gyermekelhelyezési per van folyamatban és a gyermek érdekében gyermekvédelmi gondoskodás látszik indokoltnak, a bíróság haladéktalanul megkeresi a gyámhatóságot a szükséges intézkedések megtétele iránt.

(3) Ha a bíróság a gyámhatóság szülői felügyelet megszüntetése, illetőleg a gyermek elhelyezése iránti keresetét elutasítja, a gyermekvédelmi gondoskodás más módját kell választani.

VIII. Fejezet

Védelembe vétel

A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzet megállapítása

67/A. § (1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

(3) A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre - külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra - megállapítja a gyermek,

nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

(4) A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető. Ebben az esetben az (1) bekezdésben meghatározott feltételek fennállását a kérelem benyújtásának időpontjára vonatkozólag kell vizsgálni, valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a kérelem benyújtásának napjától a fennálló rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény időtartamára állapítható meg.

(5) A gyámhatóság a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának igénybevételét elrendelő határozatában megállapítja a halmozottan hátrányos helyzet fennállását. A gyámhatóság a gyermek nevelésbe vételét és a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának igénybevételét elrendelő végleges határozatát megküldi a 138. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartást vezető gyámhatóság részére.

(6) A gyámhatóság a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának megszűnése vagy megszüntetése esetén megállapítja a halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megszűnését. A gyámhatóság a gyermek nevelésbe vételének és a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának megszűnéséről vagy megszüntetéséről szóló végleges határozatát megküldi a 138. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartást vezető gyámhatóság részére.

68. § (1) Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi.

(2) A gyámhatóság - a gyermekjóléti központ javaslatának figyelembevételével - védelembe veheti továbbá

a) a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértési tényállást megvalósító gyermeket és a szabálysértést elkövetett fiataalkorút,

b) a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket,

c) a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiataalkorút.

(3) A védelembe vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a gyámhatóság felhívja a gyermekjóléti központot a védelembe vételhez kapcsolódó gyermekjóléti szolgáltatási feladatok eseménymenedzselésének ellátására és a veszélyeztetettség okának megszüntetése érdekében intézkedést tesz, így különösen

a) kötelezi a szülőt, hogy folyamatosan vegye igénybe a gyermekek napközbeni ellátását, a gyermekek átmeneti gondozását, az Nktv. hatálya alá tartozó iskolaotthonos nevelést-oktatást, illetve kollégiumi ellátást,

b) kötelezi a szülőt, hogy gyermekével keressen fel valamely családvédelemmel foglalkozó személyt vagy szervezetet,

c) kötelezi a szülőt arra, hogy gyermeke vegye igénybe az egészségügyi szolgáltatásokat,

d) kezdeményezi a háziorvosnál - súlyos veszélyeztetettség esetén bármely orvosnál - a betegsége, illetve szenvedélybetegsége következtében állandóan vagy időszakosan kóros elmeállapotú szülő, illetve a gyermekkel együtt élő más hozzátartozó orvosi vizsgálatát,

e) intézkedik - az illetékes szervek bevonásával a gyermek egészségét veszélyeztető körülmények megszüntetéséről,

f) magatartási szabályokat állapít meg a gyermek számára a kifogásolt magatartás megszüntetése érdekében,

g) figyelmezteti a szülőt helytelen életvezetésének, magatartásának következményére, és felszólítja annak megváltoztatására, figyelmezteti továbbá a szülőt az (5) bekezdés szerinti jogkövetkezményre,

h) kötelezheti a szülőt és a gyermeket, illetve felkérheti a konfliktusban érintett más személyt arra, hogy a nevelési-oktatási intézményben előforduló erőszak miatt kialakult helyzet vagy más súlyos konfliktushelyzet kezelése érdekében jelenjen meg iskolapszichológusi vizsgálaton, illetve vegye igénybe a konfliktuskezelést segítő szolgáltatást.

(4) A gyermekjóléti központ munkatársa a védelembé vételt elrendelő határozat véglegessé válásától számított tizenöt napon belül a gyermekre, illetve a (2) bekezdés szerinti fiatalokúra vonatkozóan egyéni gondozási-nevelési tervet készít, melyhez szükség szerint a 132. § (1) bekezdésében meghatározott szerveket vagy személyeket kereshet meg.

(5) A gyámhatóság - kérelemre bármikor, hivatalból legalább évente - felülvizsgálja a védelembé vétel indokoltságát. A gyámhatóság haladéktalanul megteszi a szükséges intézkedést, ha

a) a védelembé vétellel a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem lehet, és alaposan feltételezhető, hogy segítséggel sem biztosítható a gyermek családi környezetben történő megfelelő gondozása, nevelése vagy

b) a védelembé vétel már két éve fennáll és a védelembé vétellel a gyermek veszélyeztetettségét nem sikerült megszüntetni.

(6) A védelembé vétel nem érinti a szülő felügyeleti jogát.

68/A. § (1) A gyámhatóság a Cst. 15. § (1) bekezdés b) pontja szerinti esetben kezdeményezi a családtámogatási feladatokat ellátó hatóságnál a családi pótlék szüneteltetését és elrendeli a 16. életévét be nem töltött, védelembé vétel hatálya alatt nem álló gyermek védelembé vételét.

(2) A gyámhatóság

a) három nevelési hónapot vagy tanítási hónapot magában foglaló időszakonként, és

b) - feltéve, hogy a családi pótlék szüneteltetésének kezdő időpontja vagy az utolsó felülvizsgálat óta legalább egy hónap eltelt - a nevelési év vagy tanítási év lezárását követő 15 napon belül

felülvizsgálja a családi pótlék szüneteltetésének szükségességét.

(3) Ha a gyámhatóság a (2) bekezdés szerinti felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapítja meg, hogy a gyermek (fiatal felnőtt) a felülvizsgálattal érintett időszakban háromnál több óvodai nevelési napot, illetve ötnél több kötelező tanórai foglalkozást igazolatlanul

a) mulasztott, egyidejűleg megállapítja, hogy a családi pótlék szüneteltetése megszüntetéséhez szükséges feltétel nem áll fenn,

b) nem mulasztott, kezdeményezi a családtámogatási feladatokat ellátó hatóságnál a családi pótlék szüneteltetésének megszüntetését.

(3a) A (3) bekezdés b) pontja szerinti esetben az eljárás során a 128. § (1) bekezdése szerinti meghallgatás mellőzhető.

(4) A gyámhatóság a (3) bekezdés b) pontjában foglaltakon túl kezdeményezi a családtámogatási feladatokat ellátó hatóságnál a családi pótlék szüneteltetésének megszüntetését, ha a gyermeket (fiatal felnőttet) nevelőszülőnél, gyermekotthonban

vagy szociális intézményben helyezték el, vagy a gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló gyermek (fiatal felnőtt) javítóintézetbe, büntetés-végrehajtási intézetbe került.

(5) A gyámhatóságnak a (3) bekezdés *b)* pontja és (4) bekezdés szerinti intézkedése ellen nincs helye fellebbezésnek.

68/B. § (1) A gyámhatóság - a 68/A. § szerinti esetet kivéve -

a) ha a gyermek veszélyeztetettsége elsősorban elhanyagolása miatt áll fenn, és
b) a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja vagy nem akarja, és
c) alappal feltételezhető, hogy a családi pótlék célzott felhasználásával a gyermek fejlődése a családi környezetben biztosítható,
a védelemben vétellel egyidejűleg vagy a gyermek védelemben vételének fennállása során - a családi pótlék gyermek után járó összegének 100%-a erejéig - a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásáról határozhat.

(2) A családi pótlék természetbeni formában történő nyújtása legfeljebb hat hónap időtartamra, a döntést követő második hónap első napjával kezdődően rendelhető el. A családi pótlék természetbeni formában történő nyújtása a feltételek fennállása esetén ismételten elrendelhető.

68/C. § (1) A gyámhatóság a családi pótlék természetbeni formában történő biztosítása céljából a gyermek részére - figyelemmel korára, egyéni szükségleteire és az ítélőképessége birtokában lévő gyermek véleményére - eseti gyámot rendel ki.

(2) Egy eseti gyám egyidejűleg legfeljebb tíz gyermek vonatkozásában gondoskodhat a családi pótlék természetbeni formában történő biztosításáról.

(3) A gyámhatóság az eseti gyám által a családi pótlék felhasználásával összefüggésben a gyermeknek vagy családjának okozott kárért vétkességére tekintet nélkül, teljes mértékben felel. A kártérítésre a Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni. Nem kell megtéríteni a kárt, ha azt a gyermek vagy családjának felróható magatartása okozta. A gyámhatóság követelheti az eseti gyámtól kárának megtérítését.

(4) A megfizetett kárösszegnek a gyermek, fiatal felnőtt érdekében történő felhasználását az újonnan kirendelt eseti gyám biztosítja.

A megelőző pártfogás elrendelése

68/D. § (1) A gyámhatóság a bűncselekmény vagy az elzárással is sújtható szabálysértés elkövetése miatt indult védelemben vétel iránti eljárásban, vagy a már fennálló védelemben vétel mellett az ügyészségnek, a nyomozó hatóságnak a bűncselekmény vagy a szabálysértési hatóságnak a szabálysértés elkövetéséről tájékoztató, a gyámhatóság felé tett jelzését követően megkeresi a pártfogó felügyelői szolgálatot környezettanulmány és a gyermek veszélyeztettségének bűnmegelőzési szempontú kockázatértékelése (a továbbiakban: kockázatértékelés) beszerzése céljából.

(2) A gyámhatóság a megkereséssel egyidejűleg megküldi a pártfogó felügyelői szolgálatnak a már fennálló védelemben vétel elrendeléséről szóló határozatot és a gyermekjóléti központ megelőző pártfogás elrendelésére vonatkozó javaslatát.

(3) A pártfogó felügyelői szolgálat és a gyermekjóléti központ együttműködik a környezettanulmány és a kockázatértékelés elkészítésében, beszerzésében.

(4) A gyámhatóság a pártfogó felügyelői környezettanulmány és kockázatértékelés alapján a védelemben vétellel egyidejűleg, vagy a már fennálló védelemben vétel mellett a bűnisméltés megelőzése érdekében

a) a gyermek bűnmegelőzési szempontú veszélyeztettségének magas foka esetén

aa) elrendeli a gyermek megelőző pártfogását,

ab) kötelezi a gyermeket és a szülőt vagy más törvényes képviselőt a megelőző pártfogó felügyelővel való együttműködésre, a megelőző pártfogó felügyelővel az általa meghatározott időközönként történő személyes találkozásra, és

ac) a megállapított magatartási szabályok betartására, vagy

b) a gyermek bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségének legalább közepes foka esetén a szülő vagy más törvényes képviselő kérelmének, a gyermekjóléti központ javaslatának és az eset összes körülményének figyelembevételével dönt a megelőző pártfogás mellőzéséről vagy az *a)* pontban foglalt intézkedések alkalmazásáról.

(5) A megelőző pártfogás mellőzése esetén a gyámhatóság a döntését fél év múlva hivatalból felülvizsgálja. Ha a felülvizsgálat során a gyámhatóság azt észleli, hogy a bűnismétlés kockázata hátrányosan megváltozott, a gyámhatóság megkeresheti a pártfogó felügyelői szolgálatot ismételt kockázatértékelés elkészítése érdekében. A gyámhatóság az ismételt kockázatértékelés eredménye alapján a (4) bekezdésben foglaltak szerint jár el.

(6) A (4) bekezdés *a)* pont *ac)* alpontja szerinti magatartási szabályok kiterjedhetnek különösen annak meghatározására, hogy a megelőző pártfogás alatt álló gyermek

a) kivel tarthat kapcsolatot,

b) hol és milyen tevékenységgel töltheti a szabadidejét,

c) életvezetése szempontjából milyen változtatások indokoltak és ezek megvalósulásához milyen feladatokat kell kitűzni.

(7) A megelőző pártfogás keretében a gyámhatóság a pártfogó felügyelői szolgálatnál kezdeményezheti a külön jogszabályban meghatározott viselkedéskorrekciós esetkezelési módszerek alkalmazását.

(8) A megelőző pártfogás elrendeléséről a gyámhatóság a határozatát megküldi

a) a pártfogó felügyelői szolgálatnak a megelőző pártfogó felügyelő kijelölése végett,

b) tájékoztatásul

ba) a bűncselekmény elkövetése miatt a büntetőeljárásban eljáró és jelzést tevő ügyészségnek, nyomozó hatóságnak, vagy

bb) az elzárással is sújtható szabálysértés elkövetéséről jelzést tevő szabálysértési hatóságnak.

(9) A gyámhatóság - kérelemre és a megelőző pártfogó felügyelő vagy a gyermekjóléti központ javaslatára bármikor, hivatalból legalább évente - felülvizsgálja a megelőző pártfogás alatt álló gyermek védelembe vétele és megelőző pártfogása fenntartásának indokoltságát. A megelőző pártfogó felügyelő akkor javasolhatja a megelőző pártfogás megszüntetését, ha a gyermek legalább fél éve fennálló megelőző pártfogása eredményesen eltelt, célja megvalósult és a gyermek magatartása kedvező irányba változott. A megelőző pártfogás megszüntetésére a gyermek magatartásának kedvező irányú változása esetén a gyermekjóléti központ is tehet javaslatot.

(10) A gyámhatóság haladéktalanul megteszi a szükséges intézkedést, ha a megelőző pártfogással a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem lehet, és alaposan feltételezhető, hogy segítséggel sem biztosítható a gyermek családi környezetben történő megfelelő gondozása, nevelése.

(11) A megelőző pártfogás nem érinti a szülő szülői felügyeleti jogát.

A védelembe vétel és a megelőző pártfogás megszüntetése

69. § (1) A védelembe vételt meg kell szüntetni, ha

a) a gyermek családban történő nevelkedése védelembe vétel nélkül is biztosítható,

b) a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését vagy nevelésbe vételét rendelték el, *(c -)*

d) a fiatalok szabadságvesztését vagy javítóintézeti nevelését tölti.

(2) A védelemben vétel - a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel - a gyermek nagykorúvá válásával szűnik meg.

(3) Ha a gyámhatóság a védelemben vételt a 68. § (2) bekezdés *c*) pontja alapján rendelte el, a védelemben vétel indokolt esetben a fiatalkorú kérelmére a büntetőeljárás befejezéséig, de legfeljebb huszadik évének betöltéséig tart.

(4) A gyámhatóság a megelőző pártfogást

a) megszünteti

aa) ha a fiatalkorúval szemben pártfogó felügyelet intézkedés alkalmazására került sor, vagy

ab) az (1) bekezdés *a*) vagy *d*) pontja szerinti esetben;

b) megszüntetheti a megelőző pártfogó felügyelő vagy a gyermekjóléti központ 68/D. § (9) bekezdése szerinti javaslatára.

(5) Az (1) bekezdés *b*) pontja szerinti esetben a megelőző pártfogás indokolt esetben a gyermek érdekében fenntartható, függetlenül a védelemben vétel megszüntetésétől.

(6) A megelőző pártfogás megszűnik a fiatalkorú nagykorúvá válásával.

VIII/A. Fejezet

A közhasznú szervezet nyílt örökbefogadást elősegítő és az örökbefogadást utánkövető tevékenysége

A nyílt örökbefogadást elősegítő tevékenység körébe tartozó szolgáltatások

69/A. § (1) A válsághelyzetben lévő várandós anya segítése céljából, valamint a gyermeket örökbe adni szándékozó vér szerinti szülő (e Fejezet alkalmazásában a továbbiakban: vér szerinti szülő) kérelmére, szándékának megfelelően - a nyílt örökbefogadások előmozdítása érdekében - közhasznú szervezet örökbefogadást elősegítő tevékenységet (e Fejezet alkalmazásában a továbbiakban: szolgáltatás) folytathat.

(2) A szolgáltatás körébe tartozik

a) a gyermek saját családjában való nevelkedése érdekében a szociális segítőmunka keretében végzett tanácsadás és segítségnyújtás a válsághelyzetben lévő, különösen a terhességét eltitkolni szándékozó várandós anya számára,

b) erre irányuló igény esetén a családok átmeneti otthonában biztosított ellátáshoz való hozzájutás szervezése,

c) az örökbe fogadandó gyermek és az örökbe fogadni szándékozó személy kapcsolatfelvételének előkészítése, ha az *a*) pont szerinti szolgáltatás nem járt eredménnyel,

d) az örökbe fogadni szándékozó személyről és az örökbe fogadandó gyermekről a 141/B. § szerint nyilvántartás vezetése,

e) az örökbefogadás engedélyezését követően a vér szerinti szülőnek és az örökbe fogadó szülőnek történő segítségnyújtás, tanácsadás, valamint kérelemre az örökbe fogadott gyermek (személy) vér szerinti szülőjével való kapcsolatfelvételének elősegítése, ha a gyámhatóság vagy a bíróság a vér szerinti szülő természetes személyazonosító adatait közölte.

(3) A közhasznú szervezet az örökbe fogadó szülő, az örökbe fogadott gyermek vagy a vér szerinti szülő számára, kérelmükre - az örökbefogadás utánkövetésének 69/F. § szerinti szolgáltatásaiba nem tartozó - örökbefogadás utáni segítséget nyújtó szolgáltatásokat biztosíthat, elősegítheti az ellátásokhoz való hozzájutást.

(4) A közhasznú szervezet az örökbe fogadni szándékozó személyek, az örökbefogadó családok és az örökbefogadottak számára klubot, segítő csoportot működtethet.

69/B. § (1) A szolgáltatás kizárólag

a) - a felek kölcsönös kérelme és egyetértése esetén - Magyarországon élő, magyar állampolgárságú vér szerinti szülő és örökbe fogadni szándékozó személy közötti kapcsolat létrehozására és

b) a 69/A. § (2) és (3) bekezdés szerinti szolgáltatások nyújtására irányulhat.

(1a) A közhasznú szervezet a 69/A. § (2) bekezdés *e)* pontja és a 69/A. § (3) bekezdése szerinti szolgáltatást önállóan, valamint az örökbefogadásnak az általa vagy a területi gyermekvédelmi szakszolgálat által biztosított utánkövetése mellett is nyújthatja.

(2) A szolgáltatás nem terjedhet ki

a) a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő nevelésbe vett gyermek örökbefogadásának elősegítésére,

b) az örökbe fogadható gyermek vagy az örökbe fogadni szándékozó személy személyazonosító adatainak, képmásának hirdetés útján történő közzétételére,

c) az örökbefogadás engedélyezése és felbontása iránti eljárásban való közreműködésre, kivéve a tanúként való közreműködést.

(3) A szolgáltatás körében olyan tevékenység nem végezhető, amely sérti a gyermeki jogokat, illetve a gyermekvédelem jogszabályban meghatározott céljaival összeegyeztethetetlen.

(4) A közhasznú szervezet szolgáltatásában nem vehet részt gyermekjóléti alapellátást nyújtó személy, gyermekjóléti alapellátást vagy gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézménynél foglalkoztatott személy, gyámhatóságnál közszolgálati, kormányzati szolgálati, vagy állami szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott személy.

A szolgáltatás engedélyezése

69/C. § (1) A szolgáltatás az örökbefogadást elősegítő magánszervezetek tevékenységéről és működésük engedélyezéséről szóló kormányrendeletben meghatározott működési engedélyhez kötött tevékenység.

(2) A működési engedély kiadásáról - a szolgáltató kérelmére - a szolgáltatást engedélyező szerv dönt.

(3) A szolgáltatást engedélyező szerv évente legalább egy alkalommal ellenőrzi, hogy a szolgáltatás megfelel-e a jogszabályokban, a működési engedélyben, valamint a szakmai programban foglaltaknak.

(4) Ha a szolgáltatást engedélyező szerv

a) olyan szolgáltatásról szerez tudomást, amely engedély nélkül működik, a szolgáltatót eltiltja a szolgáltatás végzésétől,

b) az örökbe fogadható gyermekek vagy a szolgáltatást igénybe vevő személyek súlyos jog- vagy érdeksérelmét észleli, a szolgáltatás végzését legfeljebb 60 napra felfüggeszti vagy a működési engedélyt visszavonja.

(5) A szolgáltatást engedélyező szerv intézkedik a működési engedélyek kiadásának, visszavonásának, a szolgáltatás nyújtásától történő eltiltásnak, valamint a szolgáltatás végzése felfüggesztésének a minisztérium hivatalos lapjában és a minisztérium honlapján történő közhírré tételéről.

A szolgáltatást igénybe vevővel kötött megállapodás

69/D. § (1) A szolgáltató az örökbefogadást elősegítő magánszervezetek tevékenységéről és működésük engedélyezéséről szóló kormányrendeletben meghatározott tartalmú írásbeli megállapodást köt a szolgáltatás nyújtására

- a) a vér szerinti szülővel,
- b) a várandós anyával,
- c) ha a vér szerinti szülő vagy várandós anya kiskorú vagy cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alatt áll, a törvényes képviselőjével,
- d) az örökbe fogadandó gyermek gyámjával,
- e) az örökbefogadásra való alkalmasságot megállapító érvényes és hatályos gyámhatóságai határozattal rendelkező örökbe fogadni szándékozó
  - ea) házaspárral együttesen vagy
  - eb) egyedülálló személlyel [(az a)-e) pontban foglaltak a továbbiakban együtt: a szolgáltatást igénybe vevő].

(1a) A közhasznú szervezet - a (3) bekezdésben foglalt kivétellel - azzal a vér szerinti szülővel és örökbe fogadni szándékozó személlyel, akik már ismerik egymást és együtt kérik a nyílt örökbefogadást elősegítő szolgáltatást

- a) megállapodást köt, vagy
- b) - ha a megállapodás megkötésére nem kerül sor - tájékoztatást nyújt, hogy a nyílt örökbefogadást elősegítő szolgáltatás a területi gyermekvédelmi szakszolgálatnál is igénybe vehető.

(1b) Ha a közhasznú szervezet a (3) bekezdésben meghatározott okokról szerez tudomást, öt napon belül írásban értesíti az örökbefogadásra való alkalmasságot megállapító, valamint az örökbefogadás engedélyezésére illetékes gyámhatóságot.

(2) A megállapodást a szolgáltatást igénybe vevő indokolás nélkül írásban bármikor felmondhatja.

- (3) A szolgáltató írásban felmondja a megállapodást, ha
  - a) annak megkötését követően az örökbefogadást kizáró ok fennállásáról szerez tudomást,
  - b) tudomására jut, hogy az örökbefogadás akár a felek, akár más közreműködő személyek számára haszonszerzéssel jár.

(4) A szolgáltató a megállapodásnak a (3) bekezdés szerinti felmondásáról öt napon belül írásban értesíti az örökbefogadásra való alkalmasságot megállapító, valamint az örökbefogadás engedélyezésére illetékes gyámhatóságot.

A költségek viselése

69/E. § (1) A szolgáltatásért a szolgáltatás igénybe vevőjétől a (2) bekezdés szerinti költségek viselésén kívül más jogcímen, így különösen közvetítői, szolgáltatási díjként, a szolgáltató vagy egy harmadik személy számára pénzbefizetés vagy más vagyoni előny nyújtása nem kérhető, illetve nem fogadható el. E rendelkezés nem akadályozza annak, hogy a szolgáltató a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásából bevételt szerezzen.

(2) Az örökbe fogadni szándékozó személy viseli az általa igénybe vett szolgáltatással összefüggésben felmerült és az örökbefogadást elősegítő magánszervezetek tevékenységéről és működésük engedélyezéséről szóló kormányrendeletben meghatározottak szerint megállapított költségeket.

(3) A megállapodásnak a közhasznú szervezet részéről történő felmondása sem mentesíti az örökbe fogadni szándékozó személyt a felmondás időpontjáig indokoltan felmerült költségek viselése alól.

(4) Ha az örökbe fogadni szándékozó személy a költségeket nem téríti meg, a közhasznú szervezet igényét a polgári jog szabályai szerint érvényesítheti.

Az örökbefogadás utánkövetése

69/F. § (1) A közhasznú szervezet - az örökbe fogadó szülő kérelmére, a gyámhatóság határozatában foglaltak szerint -

a) az általa előkészített és végleges döntéssel lezárult örökbefogadást követően utánkövetést végez, és

b) a más közhasznú szervezet vagy a területi gyermekvédelmi szakszolgálat által előkészített, végleges döntéssel lezárult örökbefogadást követően utánkövetést végezhet.

(2) A közhasznú szervezet az örökbefogadás utánkövetésére vonatkozó tevékenységét a 62/C. § (2)-(5) bekezdésében foglaltak szerint végzi.

69/G. § (1) A közhasznú szervezet az örökbefogadás utánkövetése körébe tartozó szolgáltatást kizárólag Magyarországon élő, magyar állampolgárságú örökbe fogadó szülő és örökbe fogadott gyermek számára nyújthat.

(2) A közhasznú szervezet az örökbefogadás utánkövetése körébe tartozó szolgáltatásért a szolgáltatás igénybe vevőjétől szolgáltatási díjat nem kérhet, más költségek viselésére a szolgáltatás igénybe vevőjét nem kötelezheti és tőle díjazást nem fogadhat el.

(3) A közhasznú szervezet az örökbefogadás utánkövetését a nyílt örökbefogadást elősegítő tevékenysége mellett vagy önálló szolgáltatásként is nyújthatja.

69/H. § (1) Az örökbefogadás utánkövetése az örökbefogadás utánkövetését végző magánszervezetek tevékenységét és működési engedélyezését szabályozó kormányrendeletben meghatározott működési engedélyhez kötött tevékenység.

(2) A működési engedély kiadásáról a szolgáltató kérelmére a működést engedélyező szerv dönt.

(3) A működést engedélyező szerv évente legalább egy alkalommal ellenőrzi, hogy a szolgáltatás megfelel-e a jogszabályokban, a működési engedélyben, valamint a szakmai programban foglaltaknak.

(4) Ha a működést engedélyező szerv a közhasznú szervezet által nyújtott utánkövetés során az örökbe fogadott gyermek vagy az örökbe fogadó szülő súlyos jog- vagy érdeksérelmét észleli, az örökbefogadás utánkövetésére irányuló szolgáltatás végzését legfeljebb 60 napra felfüggeszti vagy a működési engedélyt visszavonja.

(5) A működést engedélyező szerv intézkedik a működési engedélyek kiadásának, visszavonásának, az örökbefogadás utánkövetésére irányuló szolgáltatás nyújtásától történő eltiltásnak, valamint a szolgáltatás végzése felfüggesztésének a minisztérium hivatalos lapjában és a minisztérium honlapján történő közhírré tételéről.

X. Fejezet

Ideiglenes hatályú elhelyezés

72. § (1) Ha a gyermek

a) felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti, és emiatt azonnali elhelyezése szükséges, a gyámhatóság, valamint a rendőrség, az idegenrendészeti hatóság, a menekültügyi hatóság, az ügyészség, a bíróság, a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoksága (a továbbiakban: beutaló szerv) a gyermeket azonnal végrehajtható határozatával ideiglenesen

aa) a nevelésére alkalmas, azt vállaló különélő szülőnél, más hozzátartozónál, illetve személynél helyezi el, vagy

ab) ha az *aa)* alpontban foglaltak alkalmazására nincs lehetőség,

1. a tizenkettedik életévét be nem töltött gyermek esetén minden esetben a legközelebbi ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekek ellátását is biztosító nevelőszülőnél helyezi el, kivéve, ha egészségi vagy személyiségállapota, ön- és közveszélyes magatartása ezt nem teszi lehetővé vagy más okból szükséges az intézményes elhelyezés biztosítása,

2. a tizenkettedik életévét betöltött gyermek esetén lehetőség szerint a legközelebbi ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekek ellátását is biztosító nevelőszülőnél, vagy ha erre nincs lehetőség vagy azt a gyermek egészségi vagy személyiségállapota, ön- és közveszélyes magatartása indokolja vagy más okból szükséges az intézményes elhelyezés biztosítása, - az ideiglenes hatályú elhelyezés biztosítására is kijelölt - gyermekotthonban, gyermekotthon speciális csoportjában, speciális lakásotthonban, fogyatékos személyek vagy pszichiátriai betegek otthonában helyezi el; vagy

b) érdekében áll az anya letartóztatásának elrendelése esetén az anyával történő együttes elhelyezése, a letartóztatás elrendeléséről szóló határozat meghozatalakor a bíróság a gyermeket ideiglenesen, az anya fogvatartásának helye szerint a büntetés-végrehajtási intézet anya-gyermek részlegén vagy a javítóintézet fiatalokú és gyermeke együttes elhelyezését biztosító részlegén helyezi el.

(1a) A beutaló szerv a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezéséről haladéktalanul értesíti a gyámhatóságot vagy külföldi állampolgárságú gyermek esetében - ide nem értve a 4. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti személyt - a Kormány által kijelölt gyámhatóságot.

(2) Az ideiglenes hatályú elhelyezést megalapozó súlyos veszélyeztetettségnek minősül a gyermek olyan bántalmazása, elhanyagolása, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat.

(3) A gyermeknek az ideiglenes gondozási helyre viteléről a beutaló szerv gondoskodik.

(4) Az ideiglenes hatályú elhelyezéstől kezdődően az (1) bekezdés *a)* pontja szerinti esetben a szülő gondozási, nevelési joga szünetel.

(5) A gyermek ideiglenes hatályú elhelyezéséről szóló másodfokú gyámhatósági döntés ellen az ügyfél tizenöt napon belül indíthat közigazgatási pert. A másodfokú gyámhatóság a keresetindítás tudomására jutásától számított nyolc napon belül terjeszti elő a védiratát. A bíróság lehetőleg a keresetlevél hozzá való érkezését követő harminc napon belül határoz.

73. § (1) A gyámhatóság - a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel - az ideiglenes hatályú elhelyezést követően - függetlenül attól, hogy arra mely beutaló szerv intézkedése alapján kerül sor, és hogy a döntést megfellebbezték-e - annak elrendelésétől számított

a) harminc napon belül megszünteti az ideiglenes hatályú elhelyezést, ha annak okai nem állnak fenn, vagy

b) negyvenöt napon belül elrendeli a gyermek nevelésbe vételét, valamint egyidejűleg meghatározza a gyermek gondozási helyét és dönt a 79. § (5) bekezdés *b)-g)* pontjai szerinti járulékos kérdésekről, vagy

c) hatvan napon belül pert indít az ideiglenes hatályú elhelyezés fenntartása vagy megváltoztatása mellett a gyermekelhelyezés megváltoztatása, illetve a szülői felügyelet megszüntetése iránt,

d) huszonegy napon belül hozzájárul a gyermeknek a fogvatartás helye szerint a büntetés-végrehajtási intézet anya-gyermek részlegén vagy a javítóintézetben a fiatakorú és gyermeke együttes elhelyezését biztosító részlegén történő elhelyezéséhez, legfeljebb a Bv. tv.-ben meghatározott időtartamra, ha az a gyermek érdekében áll; ellenkező esetben rendelkezik a gyermeknek a büntetés-végrehajtási intézetből vagy a javítóintézetből történő kiadásáról, és megteszi a gyermek érdekében szükséges intézkedéseket.

(2) A bíróság gyermekelhelyezéssel kapcsolatos döntésének az (1) bekezdés *c)* pontjában meghatározott perindítással történő megváltoztatására csak abban az esetben kerülhet sor, ha azok a körülmények, amelyekre a bíróság elhelyezési döntését alapította, később lényegesen megváltoztak.

(2a) Az (1) bekezdés *d)* pontja szerinti esetben a gyámhatóság a gyermek érdekét az anyának a vele együttesen elhelyezett gyermeke, illetve meglévő idősebb gyermeke tekintetében megvalósult gondozása, nevelése során tanúsított magatartása alapján, valamint a külön élő másik szülő és a gyermek nevelésére családbafogadó gyámként kirendelhető személy véleményének figyelembevételével mérlegeli. Ennek érdekében a gyámhatóság megkeresi a fogvatartás helye szerint az anya-gyermek részleget működtető büntetés-végrehajtási intézet parancsnokát vagy a fiatakorú és gyermeke együttes elhelyezését biztosító részleget működtető javítóintézet igazgatóját arra nézve, hogy az anya a gyermek gondozását miként látja el.

(3) A külföldi állampolgárságú gyermek - ide nem értve a 4. § (1) bekezdésének *b)* pontja szerinti személyt - ideiglenes hatályú elhelyezését követően a Kormány által kijelölt gyámhatóság haladéktalanul

a) értesíti az illetékes rendőr-főkapitányságot a gyermek esetleges további magyarországi tartózkodásának rendezése végett, és/vagy

b) kezdeményezi a jogsegélykérelem iránti eljárást a gyermek gyámsága, illetve örökbefogadása érdekében, vagy

c) értesíti az illetékes külképviseletet a gyermek állampolgársága szerinti országba történő visszajuttatása céljából.

(4) A Kormány által kijelölt gyámhatóság a külföldi állampolgárságú gyermek - ide nem értve a 4. § (1) bekezdésének *b)* pontja szerinti személyt - ideiglenes hatályú elhelyezését a gyermek származási országának választását követően azonnal, illetve hivatalból félévente felülvizsgálja, és ennek eredményeképpen dönt az ideiglenes hatályú elhelyezés fenntartásáról, a gondozási hely megváltoztatásáról vagy - ha azt nemzetközi szerződés vagy jogszabály nem zárja ki - az ideiglenes hatályú elhelyezés megszüntetésével egyidejűleg a gyermek gyámságáról, örökbefogadásáról.

74. § (1) Ha a gyámhatóság az ideiglenes hatályú elhelyezés alapján azt állapítja meg, hogy a szülői felügyelet megszüntetésének okai nem állnak fenn, de a gyermek fejlődése a korábbi környezetében nincs biztosítva, két hónapon belül pert indít a szülő (szülők) ellen a gyermeknek a különélő másik szülőnél vagy harmadik személynél történő elhelyezése iránt.

(2) A gyámhatóság a per megindításával egyidejűleg megállapítja a szülő felügyeleti jogának szünetelését, a különélő másik szülő felügyeleti jogának feléledését, vagy azt a személyt, akinél a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezték, a gyermek családbafogadó gyámjául rendeli.

74/A. § Ha a gyermek elhelyezésére a fogvatartás helye szerint a büntetés-végrehajtási intézet anya-gyermek részlegén vagy a javítóintézetben a fiatakorú és gyermeke együttes elhelyezését biztosító részlegén kerül sor, az anya, illetve a fiatakorú szülői felügyeleti joga szünetel, kivéve a gondozási, nevelési jogát és

kötelezettségét. Ha a gyermeknek nincs szülői felügyeleti jogot gyakorló másik szülője, a gyámhatóság gyámot rendel számára.

75. § Ha a gyámhatóság az ideiglenes hatályú elhelyezést követően azt állapítja meg, hogy a szülői felügyelet megszüntetésének okai fennállnak, két hónapon belül pert indít a szülő ellen a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránt, a perindítással egyidejűleg megállapítja a szülő felügyeleti jogának szünetelését, továbbá

a) megállapítja a különélő másik szülő szülői felügyeleti jogának feléledését, és felhívja őt e joga gyakorlására, ha a gyermeket ideiglenes hatállyal nála helyezték el,

b) a gyermek családbafogadó gyámjával rendeli azt a hozzátartozót vagy más személyt, akinél a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezték,

c) gyermekvédelmi gyámot és helyettes gyermekvédelmi gyámot rendel, ha a gyermeket ideiglenes hatállyal nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben helyezték el.

75/A. § Ha a szülő hozzájárult

a) gyermeke ismeretlen személy általi örökbefogadásához, a gyámhatóság gyermekvédelmi gyámot, helyettes gyermekvédelmi gyámot rendel a gyermek számára és a gyermeket ideiglenesen a leendő örökbefogadó szülőnél helyezi el,

b) gyermekének ismert személy általi örökbefogadásához és az örökbefogadás engedélyezését a leendő örökbefogadó szülő és a gyámság alatt álló, örökbefogadandó gyermek gyámja kéri, alkalmassága esetén a gyámhatóság a leendő örökbefogadó szülőt a gyermek családbafogadó gyámjával rendeli ki és a gyermeket nála ideiglenesen elhelyezi.

76. § (1) A gyámhatóság az ideiglenes hatályú elhelyezést megszünteti, ha

a) megállapítja, hogy az ideiglenes hatályú elhelyezés feltételei nem álltak fenn, és a gyermek fejlődése korábbi környezetében - szükség esetén védelembe vétel mellett - biztosítható,

b) a gyermeket nevelésbe veszi,

c) a bíróság a szülői felügyelet megszüntetése, illetve a gyermek elhelyezésének megváltoztatása iránti perben jogerősen döntött,

d) a gyermeket családba fogadják,

e) a gyermeket örökbe fogadják,

f) a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény, valamint a menedékgjogról szóló törvény szerint kísérő nélküli kiskorúnak minősülő gyermek a gondozási helyéről engedély nélkül eltávozott és oda hatvan napon belül nem tért vissza.

(2) A gyámhatóság az ideiglenes hatályú elhelyezés során a gyermek gondozási helyét megváltoztatja, ha megállapítja, hogy az ideiglenes hatályú elhelyezés feltételei fennállnak, azonban

a) a gyermek nevelőszülőnél, gyermekotthonban történő elhelyezését követően válik ismertté, hogy van a gyermek nevelésére alkalmas és azt vállaló külön élő másik szülő, más hozzátartozó, illetve más személy, akinél a gyermek ideiglenes hatállyal elhelyezhető, vagy

b) a gyermek jelenlegi gondozási helyének megváltoztatása más okból indokolt.

76/A. § Ha a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka vagy a javítóintézet igazgatója az anya, illetve a fiataalkorú és gyermeke együttes elhelyezésének megszüntetéséről értesíti a gyámhatóságot, a gyámhatóság az értesítés kézhezvételétől számított nyolc napon belül rendelkezik a gyermeknek a büntetés-végrehajtási intézetből vagy a javítóintézetből történő kiadásáról, és megteszi a gyermek érdekében szükséges intézkedéseket.

XI. Fejezet

Nevelésbe vétel

A nevelésbe vétel elrendelése

77. § (1) A nevelésbe vétel célja a gyermek otthon nyújtó ellátásának és törvényes képviselőjének biztosítása, amíg a gyermek

- a)* családja képessé válik a gyermek visszafogadására,
- b)* számára családbafogadó gyám rendelésére kerülhet sor,
- c)* örökbefogadása megtörténik, vagy
- d)* eléri nagykorúságát, ha az *a)*-*c)* pontban foglalt teljesülésére nincs lehetőség.

(2) Az (1) bekezdés *d)* pontjában foglalt esetben a nevelésbe vétel célja a törvényes képviselő és az otthon nyújtó ellátás biztosítása mellett a gyermek felkészítése az önálló életre.

78. § (1) A gyámhatóság a gyermeket nevelésbe veszi, ha

a) a gyermek számára családbafogadó gyám rendelésére nem kerülhet sor, és
aa) a gyermek fejlődését családi környezete veszélyezteti, és veszélyeztetettségét az alapellátás keretében biztosított szolgáltatásokkal, valamint a védelembe vétellel nem lehetett megszüntetni, illetve attól eredmény nem várható, továbbá, ha a gyermek megfelelő gondozása a családján belül nem biztosítható, vagy

ab) a szülő vagy mindkét szülő szülői felügyeleti jogának megszüntetése iránt a gyámhatóság pert indított, vagy a szülő vagy mindkét szülő szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette, vagy

ac) a szülő vagy mindkét szülő elhalálozott, vagy

ad) a gyermeknek az *ab)* és *ac)* alponton kívül más okból nincs szülői felügyeletet gyakorló szülője,

b) a gyermek ideiglenes hatállyal nem helyezhető el a leendő örökbefogadó szülőnél, és

ba) a gyermek ismeretlen szülőktől származik, vagy

bb) a szülő gyermeke örökbefogadásához az örökbefogadó személyének és személyi adatainak ismerete nélkül tett hozzájáruló nyilatkozatot.

(2) A nevelésbe vétel elrendelésével egyidejűleg a gyámhatóság

a) a gyermek ideiglenes gondozási helyéül

aa) 12. életévét be nem töltött gyermek esetén - a 7. § (2) bekezdés szerinti kivételekkel - minden esetben, 12. életévét betöltött gyermek esetén lehetőség szerint nevelőszülőt, vagy - ha ez nem lehetséges, illetve a gyermek egészségi vagy személyiségállapota indokolja - ,

ab) gyermekotthon, vagy

ac) fogyatékosok vagy pszichiátriai betegek otthonát jelöli ki,

b) a gyermek számára gyermekvédelmi gyámot és helyettes gyermekvédelmi gyámot rendel,

c) hivatalból dönt a szülővel vagy más hozzátartozóval való kapcsolattartás szabályozásáról, vagy arról, hogy a szülő vagy más hozzátartozó nem jogosult kapcsolattartásra,

d) három év alatti gyermek esetében megállapítja a különleges ellátási szükségletet,

e) megállapítja, ha a gyermek örökbe fogadható.

(3) A nevelésbe vett gyermek szülőjének szülői felügyeleti joga

a) az (1) bekezdés *a)* pont *aa)* és *ad)* alpontja szerinti esetben,

b) az (1) bekezdés *b)* pont *bb)* alpontja szerinti esetben a gyermek hathetes életkorának betöltéséig szünetel.

(4) A gyámhatóság

a) az ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermek nevelésbe vételéről és gondozási helyének meghatározásáról, valamint a 79. § (5) bekezdése szerinti járulékos kérdésekről lehetőség szerint,

b) a gyermek nevelésbe vételéről és gondozási helyének meghatározásáról, valamint a 79. § (5) bekezdése szerinti járulékos kérdésekről lehetőség szerint,

c) a nevelésbe vett gyermek gondozási helyének meghatározásáról és a 79. § (5) bekezdése szerinti járulékos kérdésekről

egy eljárás keretében, negyvenöt napon belül, azonnal végrehajthatóvá nyilvánított határozatban dönt.

(5) A gyermeknek az ideiglenes gondozási helyre viteléről a gyámhatóság rendelkezése alapján a gyermek szülője, gyámja, a gyermeket gondozó más személy, a nevelőszülői hálózatot működtető, a gyermekjóléti központ vagy a gyámhatóság gondoskodik.

(6) Ha a gyámhatóság a nevelésbe vételi eljárás során vagy azt követően azt állapítja meg, hogy a szülői felügyelet megszüntetésének okai fennállnak, haladéktalanul pert indít a szülő ellen a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránt.

(7) A gyámhatóság - ha arra a nevelésbe vételi eljárás során nem került sor - a nevelésbe vételt követően haladéktalanul eljárást indít a gyermek gondozási helyének meghatározása és a 79. § (5) bekezdés *b)-g)* pontjai szerinti járulékos kérdések eldöntése érdekében.

A gondozási hely meghatározása és a járulékos kérdések eldöntése

79. § (1) A gyámhatóság lehetőség szerint már az ideiglenes hatályú elhelyezést követően vagy a nevelésbe vételi eljárás során, de legkésőbb a nevelésbe vétel kezdő időpontját követő negyvenöt napon belül meghatározza a gyermek gondozási helyét. A gyermek gondozási helyét a megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottság, valamint a 132. § (1) bekezdésében meghatározott szerv vagy személy szakmai véleményének, szakértői véleményének, a területi gyermekvédelmi szakszolgálat által készített elhelyezési javaslatnak és egyéni elhelyezési tervnek, továbbá a (3) és (4) bekezdés szerinti szempontok mérlegelésével kell meghatározni.

(2) A gondozási hely meghatározására irányuló eljárás során a gyámhatóság meghallgatja a gyermek szülőjét, feltéve hogy szülői felügyeleti jogát nem szüntették meg, és a gyámhatóság tárgyalást tart.

(3) A gondozási hely meghatározása során figyelemmel kell lenni

a) a gyermek életkorára, egészségi állapotára, neveltségi szintjére,

b) a testvérek együttes elhelyezésére,

c) a gyermek nevelésének megkívánt folyamatosságára,

d) a gyermek vallási és lelkiismereti meggyőződésére,

e) a gyermek korábbi lakóhelyétől és nevelési-oktatási intézményétől való távolságra,

f) a 141. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontja szerinti nyilvántartások alapján rendelkezésre álló férőhelyekre.

(4) A gyermek gondozási helyéül 12. életévét be nem töltött gyermek esetén - a 7. § (2) bekezdés szerinti kivételekkel - minden esetben, a 12. életévét betöltött gyermek esetén lehetőség szerint nevelőszülőt, vagy ha ez nem lehetséges, gyermekotthont, illetve fogyatékosok vagy pszichiátriai betegek otthonát kell kijelölni.

(5) A gyermek gondozási helyének meghatározására irányuló eljárás eredményeként a gyámhatóság dönt

- a) a gyermek gondozási helyéről,
- b) a gyermekvédelmi gyám és a helyettes gyermekvédelmi gyám személyéről,
- c) a kapcsolattartásra jogosult szülővel vagy más hozzátartozóval való kapcsolattartásról,
- d) a gyermekre vonatkozó elhelyezési javaslat és egyéni elhelyezési terv elfogadásáról vagy módosításáról,
- e) a gyermek után fizetendő gondozási díjról,
- f) a (6) bekezdésben foglalt figyelembevételével a gyermek ellátási szükségletéről,
- g) a (7) bekezdésben foglalt feltételek fennállása esetén a gyermek örökbe fogadhatóságáról [a b)-g) pontban foglaltak a továbbiakban együtt: járulékos kérdések].

(6) A gyámhatóság a gyermek ellátási szükségletét a megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottság szakmai véleménye mérlegelésével állapítja meg. Három év alatti gyermek esetében a különleges ellátási szükséglet megállapításához nem szükséges a megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottság szakmai véleménye.

(7) A gyámhatóság akkor állapítja meg, hogy a nevelésbe vett gyermek örökbe fogadható, ha

- a) a szülő vagy mindkét szülő szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette,
- b) a szülő vagy mindkét szülő elhalálozott,
- c) a gyermek ismeretlen szülőktől származik,
- d) a szülő gyermeke örökbefogadásához az örökbefogadó személyének és személyi adatainak ismerete nélkül tett hozzájáruló nyilatkozatot és a gyermek betöltötte hathetes életkorát,
- e) a szülő hozzájárult, hogy gyermekét általa ismert személy fogadja örökbe,
- f) a gyermek örökbe fogadhatóvá nyilvánításáról hozott határozat jogerőre emelkedett.

(8) A gyermeknek a gondozási helyre viteléről a gyámhatóság rendelkezése alapján a gyermek szülője, gyámja, a gyermeket gondozó más személy, a nevelőszülői hálózatot működtető, a gyermekjóléti központ vagy a gyámhatóság gondoskodik.

A nevelésbe vétel megvalósulása

80. § (1) A nevelésbe vételhez kapcsolódó, a gyermek véleményét figyelembe vevő egyéni elhelyezési terv megvalósításában, a feladatok teljesítésében a gyermek gyermekvédelmi gyámja, gondozója, valamint - ha szülői felügyeleti joga nem szűnt meg - a szülője, a szülő lakóhelye szerint illetékes gyermekjóléti központ és települési önkormányzat együttműködik.

(2) A gyámhatóság a nevelésbe vett gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő, illetve más hozzátartozó kapcsolatát, a szülőnek, más hozzátartozónak a nevelőszülővel, a gyermekotthonnal, a fogyatékosok vagy pszichiátriai betegek otthonával és a gyermekvédelmi gyámmal való együttműködését, továbbá a szülő, más hozzátartozó magatartásában, életvitelében és körülményeiben beálló változásokat folyamatosan figyelemmel kíséri.

(3) Ha a nevelésbe vett gyermek szülője vagy más hozzátartozója a gyámhatósági határozatban biztosított kapcsolattartási jogával a gyermek vagy a gyermeket gondozó személy sérelmére visszaél és magatartásával a gyermek nevelését, testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését veszélyezteti, a gyermeket gondozó személy, illetve a gyermekvédelmi gyám kezdeményezheti a gyámhatóságnál, illetve a bíróságnál a

kapcsolattartási jog korlátozását, a felügyelt kapcsolattartás elrendelését, a kapcsolattartás szüneteltetését vagy megvonását.

(4) Ha a nevelésbe vett gyermek kapcsolattartásra jogosult szülője neki felróhatóan, a gyermek érdekét súlyosan sértő módon nem működik együtt a gyermekét gondozó nevelőszülővel vagy intézménnyel, a gyermekével nem tart kapcsolatot, továbbá magatartásán, életvitelén, körülményein a gyermek nevelésbe vételének megszüntetése céljából nem változtat, illetőleg, ha a szülői felügyelet megszüntetésének egyéb oka valósul meg, a gyámhatóság pert indít a szülő ellen szülői felügyeleti jogának megszüntetése iránt, vagy a Ptk. 4:124. §-ában foglalt feltételek fennállása esetén örökbe fogadhatóvá nyilvánítja a gyermeket.

A nevelésbe vétel felülvizsgálata

80/A. § (1) A gyámhatóság a nevelésbe vétel fenntartásának szükségességét a gyermek gondozási helyét első alkalommal meghatározó döntés véglegessé válását követő első két évben félévente felülvizsgálja, kivéve ha a gyermek nevelésbe vétele megszüntetésének, családbafogadásának vagy örökbefogadásának előkészítése zajlik, vagy a gyermek elhelyezése, illetve a szülői felügyeleti jog megszüntetése tárgyában per van folyamatban. A felülvizsgálat során a gyámhatóság értékeli

- a) a gondozási hely megfelelőségét a gyermek számára,
- b) az egyéni elhelyezési tervben foglaltak teljesülését,
- c) a kapcsolattartásra jogosult szülővel, illetve más hozzátartozóval való kapcsolat alakulását, a gyermek nevelésbe vétele megszüntetéséhez szükséges feltételek változását, a szülői felügyeleti jog visszaállítása iránti perindítás szükségességét, a gyermek családbafogadásának lehetőségét, a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése iránti perindítás szükségességét,
- d) az örökbe fogadhatóvá nyilvánítás iránti eljárás, illetve a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti perindítás szükségességét,
- e) - különösen kilenc év alatti gyermek esetén - a gyermek örökbefogadásának lehetőségét,
- f) örökbe fogadható gyermek esetén - kivéve ha az már folyamatban van - az örökbefogadása érdekében a területi gyermekvédelmi szakszolgálat által tett intézkedéseket.

(2) A gyámhatóság a nevelésbe vétel fenntartásának szükségességét a gyermek gondozási helyét első alkalommal meghatározó döntés véglegessé válását követő harmadik évtől kezdve - a (3) bekezdés szerinti kivétellel - évente felülvizsgálja, amelynek során értékeli az (1) bekezdésben foglaltakat.

(3) A gyámhatóság a nevelésbe vétel fenntartásának szükségességét kilenc év fölötti gyermek esetében a gyermek gondozási helyét első alkalommal meghatározó döntés véglegessé válását követő harmadik évtől két évente felülvizsgálja. Ennek során értékeli

- a) a gondozási hely megfelelőségét a gyermek számára,
- b) az egyéni elhelyezési tervben foglaltak teljesülését,
- c) a kapcsolattartásra jogosult szülővel, illetve más hozzátartozóval való kapcsolat alakulását, a gyermek nevelésbe vétele megszüntetéséhez szükséges feltételek változását, a szülői felügyeleti jog visszaállítása iránti perindítás szükségességét, a gyermek családbafogadásának lehetőségét.

(4) A gyámhatóság a nevelésbe vétel fenntartásának szükségességét soron kívül felülvizsgálja

- a) a gyermekvédelmi gyám kérelmére,
- b) hivatalból, ha

ba) a gyermek szüleinek a szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette, a szülők elhaláloztak vagy a korábbi örökbefogadást felbontották,

bb) a felülvizsgálatot indokoló egyéb körülmény jut a tudomására.

(5) A gyámhatóság a nevelésbe vétel felülvizsgálata során dönt az egyéni elhelyezési terv fenntartásáról vagy módosításáról, illetve - szükség szerint a megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottság véleményének beszerzésével és mérlegelésével - a gyermek gondozási helyének megváltoztatásáról.

(6) Ha a területi gyermekvédelmi szakszolgálat és az egységes örökbefogadási nyilvántartás - a nyilvántartott adatai, a gyermek életkora, egészségi állapota és egyéb körülményei figyelembevételével adott - tájékoztatása alapján a gyermek örökbefogadására reális esély van, a gyámhatóság megindítja az örökbe fogadhatóvá nyilvánítás iránti eljárást.

(7) A gyámhatóság a nevelésbe vétel felülvizsgálata eredményeként hozott határozatában megállapítja, ha a gyermek örökbe fogadható. A (4) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontjában foglaltak fennállásakor a gyámhatóság minden esetben megállapítja a gyermek örökbefogadhatóságának tényét.

(8) Ha a gyámhatóság a felülvizsgálat során valószínűsíti, hogy a gyermek nevelésbe vétele a különélő másik szülőnél vagy harmadik személynél történő elhelyezéssel megszüntethető lenne, haladéktalanul pert indít a gyermeket korábban gondozó szülő (szülők) ellen a gyermeknek a különélő másik szülőnél vagy harmadik személynél történő elhelyezése iránt.

A gondozási hely megváltoztatása

80/B. § (1) A gyámhatóság a gyermek gondozási helyét hivatalból vagy kérelemre megváltoztatja, ha

a) azok a körülmények, amelyekre a gondozási hely meghatározására irányuló döntését alapozta, később lényegesen megváltoztak, vagy

b) a kijelölt gondozási hely a gyermek érdekével ellentétes, vagy

c) a gyermekotthon telephelye vagy a nevelőszülő lakóhelye megváltozik, és ezért a gyermek nevelését az addigi ellátási formában már nem vagy nem megfelelő módon lehet biztosítani.

(2) A gyámhatóság a gondozási hely megváltoztatásáról soron kívül, azonnal végrehajtható határozatban dönt.

(3) A gyámhatóság a gyermek gondozási helyének azonnali hatállyal történő megváltoztatásáról azonnal végrehajtható határozatban dönt, ha a gyermek érdekét gondozási helye súlyosan veszélyezteti, illetve ha a gyermekvédelmi gyám a gyermeket súlyos veszélyeztetettsége miatt másik, biztonságos gondozási helyre viszi, erről a gyámhatóságot egyidejűleg értesíti, és kéri a kijelölt gondozási hely megváltoztatását.

(4) A gyermekvédelmi gyám felmentése vagy elmozdítása esetén a gyámhatóság egyidejűleg új gyermekvédelmi gyámot rendel. Az egyes gyámi feladatok ellátására gyámként kirendelt nevelőszülő gyámi tisztségből való felmentése vagy elmozdítása esetén valamennyi gyámi feladatot a gyermekvédelmi gyám látja el.

(5) Gondozási helyen lévő gyermekként kell figyelembe venni azt a gyermeket is, aki átmenetileg tartózkodik a gondozási helyén kívül, így különösen, ha

a) kórházi kezelés alatt áll,

b) kollégiumban van,

c) tanulmányai folytatása, illetve üdülés céljából harminc napot meghaladóan külföldön tartózkodik,

d) letartóztatásban van, illetve szabadságvesztését vagy egyéb büntetését tölti, vagy

e) a gyermek örökbefogadásának előkészítése során a szülő-gyermek kapcsolat kialakulása érdekében a kötelező gondozásba kihelyezést megelőzően az örökbe fogadni szándékozóknál tartózkodik.

(6) A gyermek tartózkodási helyét, illetve annak megváltoztatását - az (5) bekezdés a) és d) pontjának kivételével - a gyermekvédelmi gyám bejelenti a gyámhatóságnak, és kéri annak jóváhagyását. Az (5) bekezdés a) és d) pontjában meghatározott esetekben a gyermekvédelmi gyám értesíti a gyámhatóságot a gyermek tartózkodási helye megváltozásáról.

(7) A gyámhatóság a (3) és a (6) bekezdésben meghatározott kérelemről huszonöt napon belül dönt. Ha a gyámhatóság huszonöt napon belül nem dönt, a bejelentett tartózkodási helyet jóváhagyottnak kell tekinteni. A gyámhatóság a gyermekvédelmi gyám kérelmét akkor utasítja el, ha a tartózkodási hely kijelölése vagy a gondozási hely megváltoztatása nem áll a gyermek érdekében.

A nevelésbe vétel megszüntetése és megszűnése

81. § (1) A gyámhatóság - kivéve ha a szülő szülői felügyeleti jogát megszüntették vagy az megszűnt - a szülő kérelmére, vagy a szülő és a gyermekvédelmi gyám együttes kérelmére, vagy hivatalból a gyermek nevelésbe vételét megszünteti, ha annak okai már nem állnak fenn. Ha a nevelésbe vétel megszüntetését a szülő kéri, a megszüntetéssel egyidejűleg hatályát veszti a szülőnek a Ptk. 4:126. § (1) bekezdése alapján tett jognyilatkozata.

(1a) A gyámhatóság - a nevelésbe vett gyermek feletti szülői felügyeleti jogot a nevelésbe vétel előtt gyakorló azon szülő kérelmére, akinek a szülői felügyeleti joga szünetel - a nevelésbe vett gyermek gyermekvédelmi gyámjának meghallgatásával, a nevelésbe vétel egyidejű megszüntetése mellett a Ptk. 4:187-189. §-ában foglaltaknak megfelelően hozzájárulhat ahhoz, hogy a szülő egészségi állapota, indokolt távolléte vagy más családi ok miatt a gyermeket a szükséges ideig más, a szülő által megnevezett család átmenetileg befogadja, gondozza és nevelje, feltéve, hogy a nevelésbe vétel megszüntetése és a családbafogadás a gyermek érdekében áll.

(2) A nevelésbe vétel megszűnik, ha a gyermeket családbafogadták, örökbe fogadták, nagykorúvá vált, vagy a bíróságnak a gyermekelhelyezésre vonatkozó döntését követően a gyermek a különélő másik szülőhöz vagy harmadik személyhez került.

A gyermek személyes szabadságának korlátozása a speciális gyermekotthonban, a speciális lakásotthonban és a gyermekotthon speciális csoportjában

81/A. § (1) Az ideiglenes hatállyal elhelyezett vagy nevelésbe vett gyermek személyes szabadságának korlátozására abból a célból kerül sor, hogy a gyermek képessé váljon részt venni a speciális gyermekotthonban, a speciális lakásotthonban vagy a gyermekotthon speciális csoportjában folyó terápiás munkában.

(2) A gyermek személyes szabadságának korlátozása csak kivételesen, a cél eléréséhez szükséges időtartamra rendelhető el.

(3) A személyes szabadság korlátozása keretében a gyermek

a) a speciális gyermekotthon, a speciális lakásotthon, a speciális csoporttal rendelkező gyermekotthon területét nem hagyhatja el,

b) köteles a speciális gyermekotthon, a speciális lakásotthon, a gyermekotthon speciális csoportjának vezetője (a továbbiakban együtt: speciális gyermekotthon vezetője) által kijelölt helyiségekben tartózkodni, vagy

c) köteles a speciális gyermekotthon biztonsági elkülönítőjében tartózkodni.

(4) Ha a gyermek speciális ellátása a gyermek együttműködési problémája miatt nem kezdhető meg vagy megszakad, és ez a gyermek egészségi vagy pszichés állapotát veszélyezteti, a speciális gyermekotthon vezetője legfeljebb negyvennyolc óra időtartamra, a (3) bekezdés *a)* vagy *b)* pontja szerinti intézkedés alkalmazásával korlátozhatja a gyermek személyes szabadságát.

(5) Ha a gyermek egészségi vagy pszichés állapota következtében saját vagy mások életét, egészségét közvetlenül veszélyeztető magatartást tanúsít és ez csak teljes körű ellátásának azonnali, zárt körülmények közötti felügyeletével vagy biztonsági elkülönítéssel hárítható el, a speciális gyermekotthon vezetője

a) legfeljebb negyvennyolc óra időtartamra, a (3) bekezdés *a)* vagy *b)* pontja szerinti intézkedés alkalmazásával, vagy

b) legfeljebb huszonnégy óra időtartamra, a (3) bekezdés *c)* pontja szerinti intézkedés alkalmazásával

korlátozhatja a gyermek személyes szabadságát.

(6) Ha a gyermek egészségi vagy pszichés állapota tette szükségessé a személyes szabadság korlátozását, a gyermekotthon vezetője haladéktalanul gondoskodik a gyermek orvosi vizsgálatáról és az egészségügyi ellátáshoz való hozzájárulásáról.

(7) A személyes szabadság korlátozásának elrendeléséről a speciális gyermekotthon vezetője haladéktalanul, de legkésőbb harminchat órán belül értesíti a gyermekvédelmi gyámot, a gyermekjogi képviselőt, a megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottságot és a gyámhatóságot.

(8) A gyermek, a gyermekvédelmi gyám vagy a gyermekjogi képviselő panasszal élhet a személyes szabadság korlátozásával szemben a speciális gyermekotthon, a speciális lakásotthon, a speciális csoporttal rendelkező gyermekotthon fenntartójánál. A gyermekvédelmi gyám és a gyermekjogi képviselő a panaszt annak megtételével egyidejűleg tájékoztatásul megküldi a gyámhatóságnak. A gyermek által tett panaszt a fenntartó a panasz beérkezését követően haladéktalanul tájékoztatásul megküldi a gyámhatóságnak.

(9) A panaszt a fenntartó annak beérkezését követő tizenöt napon belül kivizsgálja és ha jogosnak tartja, haladéktalanul megteszi a szükséges intézkedéseket a személyes szabadság további indokolatlan korlátozásának megelőzése érdekében.

(10) Ha a gyermek személyes szabadságának korlátozására négy héten belül legalább két alkalommal sor kerül, a gyámhatóság hivatalból megvizsgálja a nevelési felügyelet elrendelésének szükségességét.

Nevelési felügyelet a speciális gyermekotthonban, a speciális lakásotthonban és a gyermekotthon speciális csoportjában

81/B. § (1) Ha a gyermek személyes szabadságának korlátozása előreláthatólag negyvennyolc órát meghaladóan szükséges, a speciális gyermekotthon vezetője kezdeményezi a gyámhatóságnál a gyermek nevelési felügyeletének elrendelését. A gyámhatósági határozat meghozataláig elsősorban a gyermek kivizsgálására, a veszélyeztető magatartás megszüntetésére és a gyors állapotromlás megelőzésére kell törekedni.

(2) A gyámhatóság a speciális gyermekotthon vezetőjének kezdeményezésére vagy a 81/A. § (10) bekezdése szerinti esetben hivatalból vagy a gyermekvédelmi gyám kérelmére a gyermek nevelési felügyeletét rendeli el, ha

a) a gyermek egészségi vagy pszichés állapotának zavara következtében olyan magatartást tanúsít, amely saját vagy mások életére, testi épségére jelentős veszélyt jelenthet vagy közvetlen és súlyos veszélyt jelent, és

b) a veszélyhelyzet kizárólag a gyermek negyvennyolc órát meghaladó időtartamban zárt körülmények között biztosított teljes körű ellátásával, kivizsgálásával és terápiájával hárítható el.

(3) A nevelési felügyelet időtartama nem haladhatja meg a két hónapot.

(4) A gyámhatóság a nevelési felügyelet céljának elősegítése érdekében elrendelheti, hogy a gyermek

a) a speciális gyermekotthon, a speciális lakásotthon, a speciális csoporttal rendelkező gyermekotthon meghatározott helyiségeiben tartózkodjék,

b) meghatározott ideig hozzátartozóival a kapcsolattartását csak korlátozott módon gyakorolhassa, vagy

c) a gyermekvédelmi gyám egyetértésével meghatározott gyógykezelésnek vagy gyógyító eljárásnak vesse alá magát.

(5) A gyámhatóság a határozathozatal előtt - a gyermek állapotát figyelembe véve - meghallgatja a gyermeket, a gyermek törvényes képviselőjét, a gyermekjogi képviselőt, a speciális gyermekotthon vezetőjét, valamint kikéri a speciális gyermekotthon, a speciális lakásotthon, a gyermekotthon speciális csoportja telephelye szerinti megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottság szakmai véleményét. A meghallgatást szükség esetén a gyámhatóság hivatalos helyiségén kívül is meg lehet tartani.

(6) A gyámhatóság a nevelési felügyelet kérdésében a megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottság szakmai véleményétől csak kivételesen indokolt esetben térhet el.

(7) A gyámhatóság a gyermek nevelési felügyeletéről a nevelési felügyelet elrendelésének a speciális gyermekotthon vezetője általi kezdeményezésétől, a 81/A. § (10) bekezdésében foglaltakról való tudomásszerzéstől vagy a gyermekvédelmi gyám kérelmének beérkezésétől számított nyolc napon belül határoz.

(8) A gyámhatóság a nevelési felügyelet fenntartását a megyei, fővárosi szakértői bizottság szakmai véleménye alapján, továbbá a gyermek, a gyermekjogi képviselő vagy a gyermekvédelmi gyám kérelmére felülvizsgálja.

81/C. § (1) A gyámhatóság nevelési felügyeletet elrendelő vagy azt felülvizsgáló határozata ellen jogorvoslatnak helye nincs. A gyámhatóság a határozatát - annak közlésétől számított három napon belül - felülvizsgálat végett a bíróságnak megküldi.

(2) A bíróság polgári nemperes eljárásban, a határozat megküldésétől számított tizenöt napon belül határoz a nevelési felügyelet fenntartásáról vagy megszüntetéséről. Az eljárás a járásbíróság hatáskörébe tartozik.

(3) Ha e törvényből, illetve az eljárás nemperes jellegéből más nem következik, a bírósági eljárásban a polgári perrendtartásról szóló törvény szabályait és a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló törvénynek a bírósági polgári nemperes eljárásokra vonatkozó általános rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni.

(4) A bírósági eljárásban a gyermeket a gyermekjogi képviselő képviseli. A gyermek képviselőre a gyámhatóság döntése alapján a gyermekvédelmi gyám is jogosult.

(5) A bírósági eljárásban hozott érdemi határozat ellen fellebbezésnek helye nincs.

81/D. § A nevelési felügyelet megszűnik a bíróság erre irányuló döntése alapján, a meghatározott idő elteltével, továbbá hivatalból vagy - a gyermek, a gyermekjogi képviselő, a gyermekvédelmi gyám, a gyermekotthon vezetője általi - kérelemre. A nevelési felügyelet megszüntetése iránti eljárás során minden esetben ki kell kérni a speciális gyermekotthon, speciális lakásotthon, gyermekotthon speciális csoportja telephelye szerinti megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottság véleményét.

A gyermekvédelmi szakértői bizottság

82. § (1) A megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottságot a megyei, fővárosi területi gyermekvédelmi szakszolgálat működteti. Az országos gyermekvédelmi szakértői bizottság vezetőjét és tagjait a miniszter jelöli ki ötéves időtartamra. Az országos gyermekvédelmi szakértői bizottságot a Kormány rendeletében kijelölt szerv működteti.

(2) A megyei, fővárosi és az országos gyermekvédelmi szakértői bizottság a bizottság vezetőjéből és legalább három tagból, a speciális szükséglet felmerülése, vizsgálata esetén legalább öt tagból áll. A szakértői bizottság állandó tagja egy fő bizottságvezető, egy fő gyermekorvos, egy fő gyermek-szakpszichológus és egy fő, a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló miniszteri rendeletben a területi gyermekvédelmi szakszolgálatnál családgondozó munkakörben elfogadott szakképesítéssel rendelkező személy. A speciális szükséglet felmerülése, vizsgálata esetén a vezetőből és a három állandó tagból álló szakértői bizottság kiegészül egy fő pszichiáterrel és egy fő gyógypedagógussal. Az örökbefogadás előkészítése céljából az (5) bekezdés szerinti összefoglaló vélemény elkészítése esetén a vezetőből és a három állandó tagból álló szakértői bizottság szükség szerint kiegészül egy fő gyógypedagógussal. A gyermekvédelmi szakértői bizottság munkájába - felkérésre - bevonható a gyermek egészségi, mentális és általános személyiségállapota szerinti eseti szakértő is.

(3) A megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottság a gyámhatóságnak, az országos gyermekvédelmi szakértői bizottság a miniszternek évente beszámol a tevékenységéről.

(4) A megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottság szakmai véleménye tartalmazza a gyermek állapotának megfelelő ellátási formára, az egyéni elhelyezési tervre és a gyermek gondozására, nevelésére, fejlesztésére, esetleges terápiájára vonatkozó javaslatot, annak indokolásával együtt.

(5) A megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottság a gyermek örökbefogadásának előkészítése céljából a területi gyermekvédelmi szakszolgálat megkeresésétől számított 30 napon belül összefoglaló véleményt készít a gyermek egészségi és személyiségállapotáról, az életkorához viszonyított értelmi, érzelmi és mozgásfejllettségi szintjéről.

(6) A megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottság szakmai véleményének felülvizsgálatát, valamint szükség szerinti új szakmai vélemény készítését a gyámhatóság megkeresése alapján az országos gyermekvédelmi szakértői bizottság végzi.

(7) A megyei, fővárosi és az országos gyermekvédelmi szakértői bizottság a szakmai véleményének elkészítéséért díjazásban nem részesül.

(8) A megyei, fővárosi és az országos gyermekvédelmi szakértői bizottság pártatlanul és befolyásmentesen alakítja ki szakmai véleményét. A szakmai vélemény tartalma tekintetében a megyei, fővárosi és az országos gyermekvédelmi szakértői bizottság nem utasítható. Az adott ügyben nem lehet a szakértői bizottság tagja az a személy, akivel szemben az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 23. § (1) és (2) bekezdése szerinti kizáró ok áll fenn.

(9) Ha a megyei, fővárosi vagy az országos gyermekvédelmi szakértői bizottság határidőn belül nem készíti el szakmai véleményét, a gyámhatóság megkeresi a szakértői bizottságot fenntartó szervet, hogy

a) vizsgálja ki a mulasztás okát, és

b) tegye meg a szükséges intézkedéseket a szakmai véleménynek a gyámhatóság által újonnan kitűzött határidőre történő elkészítése érdekében.

(10) A (9) bekezdéstől eltérően a gyámhatóságnak nem kell megkeresnie a szakértői bizottságot fenntartó szervet, ha a szakértői bizottság arról tájékoztatja, hogy szakmai véleményét a gyermek engedély nélküli távolléte miatt nem tudta elkészíteni. (...)

XIII. Fejezet

Utógondozás

92. § (1) Utógondozásnak van helye

a) a nevelésbe vétel megszüntetését követően - kivéve ha a gyermeket örökbe fogadták - legalább egy év időtartamra, de legfeljebb a gyermek 18. életévének betöltéséig,

b) a nevelésbe vétel megszűnését követően a fiatal felnőtt kérelmére legfeljebb egy év időtartamra,

c) az otthonteremtési támogatás igénylésének, felhasználásának és elszámolásának időtartamára.

(2) Az utógondozást

a) a gyermek tekintetében a lakóhelye szerinti gyermekjóléti központ,

b) a fiatal felnőtt tekintetében a nevelőszülői hálózatot működtető, a gyermekotthon, az utógondozó otthon vagy a külső férőhely működtetője látja el.

(3) A gyámhatóság elrendeli az utógondozást az otthonteremtési támogatás iránti kérelem előterjesztésekor, valamint meghosszabbítja az utógondozást az annak időtartama alatt nyújtott otthonteremtési támogatás elszámolásának időpontjáig.

(4) Az utógondozás az (1) bekezdés *b)* pontja szerinti esetben ismételt elrendelhető, kivéve ha a korábbi utógondozás megszüntetésére a (6) bekezdés *c)* pontjában foglaltak miatt került sor.

(5) Megszűnik az utógondozás

a) az (1) bekezdés *a)* pontja szerinti esetben a határozatban megjelölt időtartam elteltével,

b) az (1) bekezdés *b)* pontja szerinti esetben a határozatban megjelölt időtartam elteltével, de legkésőbb a fiatal felnőtt 24. életévének betöltésével,

c) az (1) bekezdés *c)* pontja szerinti esetben az otthonteremtési támogatással való elszámolással, kivéve ha a gyámhatóság az otthonteremtési támogatást kizárólag ingatlanvásárlás céljára engedte felhasználni.

(6) A gyámhatóság az utógondozást megszünteti, ha

a) egyéb gyermekvédelmi intézkedést rendeltek el,

b) azt a fiatal felnőtt kéri, kivéve ha otthonteremtési támogatásban részesül,

c) a fiatal felnőtt az utógondozó intézménnyel önhibájából legalább három hónapja nem működik együtt.

Utógondozói ellátás

93. § (1) A gyámhatóság a gyermek vagy a fiatal felnőtt kérelmére - a gyermek nagykorúságának elérése előtt a gyermekvédelmi gyám javaslatának figyelembevételével - elrendeli az utógondozói ellátást, ha a gyermek, illetve a fiatal felnőtt nevelésbe vétele nagykorúvá válásával szűnt meg, és

a) létfenntartását önállóan biztosítani nem tudja, vagy

b) köznevelési, felsőoktatási vagy felnőttképzési intézménnyel (szolgáltatóval) tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyban áll, vagy

c) szociális bentlakásos intézménybe felvételét várja.

(2) Az utógondozói ellátást a fiatal felnőtt, ha

a) az (1) bekezdés *a)* pontja szerinti ok miatt részesül ellátásban, a 21. életévének, vagy ha speciális vagy különleges ellátási szükségletüként töltötte be nagykorúságát, 22. életévének,

b) az (1) bekezdés *b)* pontja szerinti ok miatt részesül ellátásban, a 24. életévének, ha felsőoktatási intézménnyel áll hallgatói jogviszonyban, 25. életévének,

c) az (1) bekezdés *c)* pontja szerinti ok miatt részesül ellátásban, a felvétel időpontjáig, de legkésőbb 22. életévének betöltéséig kérheti.

(3) Az (1) bekezdés *a)* pontjának alkalmazásában akkor nem biztosított a fiatal felnőtt létfenntartása, ha

a) a havi jövedelme az öregségi nyugdíj legkisebb összegének háromszorosát nem haladja meg, vagy

b) a nagykorúvá válásának időpontjában a rendelkezésére bocsátott készpénzvagyományának értéke az öregségi nyugdíj legkisebb összegének negyvenszeresét nem haladja meg.

(4) Az utógondozói ellátás elrendeléséről a gyámhatóság azonnal végrehajtható határozatban dönt.

(5) Az otthonteremtési támogatásban részesült fiatal felnőtt utógondozói ellátását a gyámhatóság akkor rendeli el, ha a fiatal felnőtt létfenntartását vagy lakhatását veszélyeztető, rendkívüli élethelyzetbe került.

(6) Az utógondozói ellátás ismételten elrendelhető az (1) bekezdésben meghatározott ok fennállása esetén, legfeljebb a (2) bekezdésben meghatározott időtartamig.

(7) Nincs helye az utógondozói ellátás ismételt elrendelésének, ha az utógondozói ellátás megszüntetésére a (10) bekezdés *b)*, *c)*, *e)* és *f)* pontjában foglaltak miatt került sor és a megszüntető határozat véglegessé válásától számítva egy év még nem telt el.

(8) Az (1) bekezdés *a)* és *c)* pontjában meghatározott ok alapján elrendelt utógondozói ellátásban részesülő munkaképes fiatal felnőtt köteles az állami foglalkoztatási szervvel együttműködni.

(9) Megszűnik az utógondozói ellátás, ha a fiatal felnőtt

a) az (1) bekezdés *a)* pontja szerinti ok miatt részesül ellátásban, az utógondozói ellátás elrendelése okának megszűnésével, de legkésőbb a fiatal felnőtt 21. életévének betöltésével, vagy ha speciális vagy különleges ellátási szükségletüként érte el nagykorúságát, a 22. életévének betöltésével,

b) az (1) bekezdés *b)* pontja szerinti ok miatt részesül ellátásban, a tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszony megszűnését követő 120. napon, de tanulói vagy felnőttképzési jogviszony fennállása esetén legkésőbb a 24., hallgatói jogviszony fennállása esetén - (9a) bekezdésben foglalt kivétellel - legkésőbb a 25. életévének betöltésével,

c) az (1) bekezdés *c)* pontja szerinti ok miatt részesül ellátásban, a szociális intézménybe való felvételével, de legkésőbb a 22. életévének betöltésével.

(9a) A 25. életévét betöltött, hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátása a fiatal felnőtt kérelmére meghosszabbítható a hallgatói jogviszonya megszűnéséig, de legkésőbb a 30. életévének a betöltéséig. A kérelemről az utógondozói ellátást biztosító intézmény vagy nevelőszülői hálózat fenntartója dönt a fiatal felnőtt tanulmányaiból hátralévő időtartamra, a tanulmányok befejezésének

esélyére, a fiatal felnőttnek az utógondozói ellátást nyújtó intézménnyel történő együttműködési készségére és a rászorultságára tekintettel.

(10) A gyámhatóság az utógondozói ellátást megszünteti, ha a fiatal felnőtt

a) utógondozói ellátásának jogosultsági feltételei már nem állnak fenn,

b) a nevelőszülőjével, az utógondozói ellátást nyújtó intézmény munkatársával, illetve az intézményben ellátott társával szemben elfogadhatatlan, az együttélés szabályait súlyosan sértő magatartást tanúsít,

c) a házi rendet többször súlyosan megsérti,

d) azt kéri,

e) az (1) bekezdés *b)* pontja alapján elrendelt utógondozói ellátás esetén a tanulmányi vagy vizsgakötelezettségét önhibájából nem teljesíti,

f) az ellátás megállapításáról szóló gyámhatósági határozat közlésétől számított 15 napon belül az ellátást nem vette igénybe és ennek okáról önhibájából nem értesítette az ellátást nyújtót.

2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről²²⁴

4:187. § *[A családbafogadás]*

(1) A szülői felügyeletet közösen gyakorló szülők vagy a szülői felügyeletet gyakorló szülő kérelmére - a különélő másik szülő meghallgatásával - a gyámhatóság hozzájárulhat ahhoz, hogy a szülő egészségi állapota, indokolt távolléte vagy más családi ok miatt a gyermeket más, általa megnevezett család átmenetileg befogadja, gondozza és nevelje, feltéve, hogy a családbafogadás a gyermek érdekében áll.

(2) A gyámhatóság a családbafogadáshoz akkor járul hozzá, ha a családba fogadó szülő személyisége és körülményei alapján alkalmas a gyermek gondozására, nevelésére, a gyámság ellátására, és e feladatok ellátását maga is vállalja.

(3) A családba fogadó szülőt vagy szülőket a gyámhatóság gyámul rendeli.

4:188. § *[A szülő jogai és kötelezettségei családbafogadás esetén]*

(1) A családbafogadás ideje alatt a szülő szülői felügyeleti joga szünetel.

(2) A szülőt megilleti a kapcsolattartás joga és a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben való együttes döntési jog.

(3) Különösen indokolt esetben a gyámhatóság a szülőt feljogosíthatja a vagyonkezelés és a gyermek vagyoni ügyében a törvényes képviselő jogával.

(4) A családbafogadás a szülő tartási kötelezettségét nem érinti.

4:189. § *[A családbafogadás felülvizsgálata]*

(1) A családbafogadás feltételeinek fennállását a gyámhatóság évente felülvizsgálja.

(2) A családbafogadást a gyámhatóság megszünteti, ha azt a szülő vagy a családba fogadó szülő kéri, vagy ha annak fenntartása a gyermek fejlődését veszélyezteti.

---

²²⁴ A családbafogadásról szóló rendelkezések, a jelenleg hatályos szöveggel.

DUPress

Hetedik rész

Források

DUPress

A felhasznált jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye
- 1952. évi IV. törvény a házasságról, a családról és a gyámságról (Csjt.)
- 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről (a régi Ptk.)
- 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szt.)
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (Gyvt.)
- 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról
- 2007. évi LXXX. törvény a menedékjogról
- 2011. évi CCXI. törvény a családok védelméről (Csvt.)
- 2012. évi C. törvény, a Büntető Törvénykönyvről (Btk.)
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.)
- 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról (Bv.tv.)
valamint
- a 149/1997.(IX.10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról

A felhasznált törvényt magyarázatok

- A családjog kézikönyve (szerkesztette: Kőrös András) HVG-ORAC 2007.
- A családjogi törvény magyarázata (szerkesztette: Petrik Ferenc) KJK, 1988.
- A gyermekvédelmi törvény miniszteri indokolása (1997)
- Az új Ptk. magyarázata (főszerkesztő: Petrik Ferenc) III/VI. Családjog HVG-ORAC 2014.

Az alkalmazott rövidítések jegyzéke

- **Btk.** = a 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- **Bv.tv.** = a 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról
- **Csjt.** = az 1952. évi IV. törvény a házasságról, a családról és a gyámságról
- **Csvt.** = a 2011. évi CCXI. törvény a családok védelméről
- **főszerk.** = főszerkesztő
- **Gyer.** = a 149/1997.(IX.10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról
- **Gyermekjogi Egyezmény** = az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett, a Gyermek Jogairól szóló New Yorkban 1989. november 20-án kelt ENSZ Egyezmény
- **Gyvt.** = az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- **KJK** – Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó
- **Korm.** = Kormány
- **Régi Ptk.** = az 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- **p.** = pagina (oldal)
- **Ptk.** = a 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- **Régi Ptk.** = az 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- **szerk.** = szerkesztette
- **Szt.** = az 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról

A szerző gyermekvédelemmel kapcsolatos publikációi

Könyvek

FEJEZETEK A GYÁMSÁG ÉS A GYÁMÜGY JOGTÖRTÉNETÉBŐL
Egészségügyi Főiskolai Jegyzetek 2.

Lektorált kari jegyzet

Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar, 2004. [155 p.]

ALAPÍTVÁNYOK AZ ISKOLÁKBAN

Lektorált szakkönyv (angol és német nyelvű absztrakttal)

MPKKI, 2011. [232 p.]

ISBN 978-963-9277-14-4

(CD-n is megjelent!)

A GYERMEK ÉS A BŰN

Tanulmányok a gyermekvédelem, a gyermek mint áldozat
és a gyermekbűnözés témaköréből

Egészségügyi kari jegyzetek 16. (angol nyelvű fejezettel és absztrakttal)

Debreceni Egyetemi Kiadó / Debrecen University Press, 2012. [163 p.]

ISBN 978 963 318 271 0

A GYÁMSÁG JOGA

Egészségügyi kari jegyzetek 22.

Lektorált kari jegyzet (angol és német nyelvű absztrakttal)

Debreceni Egyetemi Kiadó / Debrecen University Press, 2014. [121 p.]

ISBN 978 963 318 422 6

HELYSZÍNI SZEMLE

Tanulmányok a társadalomtudományok köréből
(angol nyelvű fejezettel és absztrakttal)

Örökségünk Könyvkiadó, 2016. [244 pp.]

Második kiadásban is!

ISBN 978 963 9694 78 1

GYERMEK(SORS)FOTÓK

Fotóalbum 1994-2016

(angol nyelvű összefoglalóval)

Örökségünk Könyvkiadó, 2016. [92 p.]

ISBN 978 963 9694 84 2

Könyvrészletek

JOGHARMONIZÁCIÓ AZ UNIÓS JOGANYAGGAL

In: Európa és a magyar közigazgatás

Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó 1999, 167-176. p.

ISBN 963 224 376 5

A GYERMEKKORÚAK ÁLTAL ELKÖVETETT BŰNCSELEKMÉNYEK ALAKULÁSA ÉS A GYERMEKBŰNÖZÉS SPECIFIKUMAI

In: A Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar

Tudományos Közleményei III. 2005, 147-162 p.

ISSN: 1589-1860

A GYERMEKBŰNÖZÉS – ÉS KUTATÁSÁNAK PROBLÉMÁI

Tudományos előadások - Egészségügyi Főiskolai jegyzetek 7.

Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar, 2006. 5-15. p.

AZ ÁLMOK ÉS A VALÓSÁG - AVAGY AZ ISKOLAI ALAPÍTVÁNYOK CÉLJAI ÉS TÉNYLEGES TEVÉKENYSÉGÜK

In: Professori Salutem - Tanulmányok a 70 éves Kozma Tamás tiszteletére

Debrecen 2009, 191-204. p.

ISBN: 978-963-473-273-0

THE CHARACTERISTICS OF CHILDHOOD DELIQUENCY AND THE DIFFICULTIES OF THIS TYPE OF RESEARCH

In: Twenty Years of Health Care Education and Social Sciences

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar. 2010, 126-133. p.

ENGLISH- HUNGARIAN SOCIAL WORK DICTIONARY / MAGYAR-ANGOL SZOCIÁLIS MUNKA ÉRTELMEZŐ SZÓTÁR

Szerk.: Thomas Lawson, Andrea Toldi, Gergely Fábíán

(A civil társadalom, a gyermekvédelem, a gyermekbántalmazás, az erőszak a családban, a távoltartás témaköreinek, továbbá a szenvedélybetegségek jogi vonatkozásainak szócikkei...)

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, Szociális és Társadalomtudományi Intézet, 2014. [303 + 302 p.]

ISBN 978 963 473 721 6

GYERMEKBŰNÖK, KÖZERKÖLCSÖK

In: Útközben – A Magyar Tudomány Ünnepe 2014 - Absztraktok

Tudományos konferencia Nyíregyháza, 2014.

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar kiadványa 2014, 35. p.

A CSALÁDJOG KÉRDÉSEI

In: Párkapcsolat és gyermekvállalás a családi életre nevelésben

- 30 órás kurzus tananyaga tanárjelölt hallgatók részére

(szerk.: Engler Ágnes; lektorált tananyag)

Debreceni Egyetemi Kiadó / Debrecen University Press 2015, 63-78. p.

ISBN 978 963 473 848 0

Tanulmányok

A GYÁMSÁGI JOG ÉS A GYÁMÜGY ÚJRASZABÁLYOZÁSA A
KIEGYEZÉS UTÁNI KODIFIKÁCIÓS FOLYAMATBAN

Ügyészségi Értesítő 1992/2-3, 39-48. p.

AZ ISKOLAI ALAPÍTVÁNYOKRÓL – ÜGYÉSZI SZEMMEL

Köznevelés 1999/9, 7. p.

ALAPÍTVÁNYOK A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMBEN

Család Gyermek Ifjúság 1999/6, 22-23. p.

ALAPÍTVÁNYOK AZ ISKOLÁBAN

Új Pedagógiai Szemle 2000/2, 92-95. p.

A GYERMEKKORI BŰNÖZÉSRŐL

Köznevelés 2001/33-34, 23. p.

A GYERMEKBŰNÖZÉS SAJÁTOSSÁGAI

– A GYERMEK MINT ÁLDOZAT

Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle 2005/3, 292-306. p.

A GYERMEK MINT ÁLDOZAT

Köznevelés 2005/11, 20-21. p.

A GYERMEKBŰNÖZÉS ÉS SAJÁTOSSÁGAI

Új Pedagógiai Szemle 2006/3, 53-56. p.

ADATOK ÉS GONDOLATOK A MAGYARORSZÁGI

GYERMEKBŰNÖZÉSRŐL

Ügyészek Lapja 2007/1, 5-21. p.

PEDAGÓGIAI PROGRAMOK AZ ISKOLAI ALAPÍTVÁNYOK
CÉLJAIBAN ÉS TEVÉKENYSÉGÉBEN

Educatio 2008/3, 443-449. p.

ISKOLAI ALAPÍTVÁNYOK
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYÉBEN
Pedagógiai Műhely 2009/1, 58-62. p.

A GYERMEK MINT ÁLDOZAT,
AVAGY A GYERMEKEK SÉRELMEIRE ELKÖVETETT
BŰNCSELEKMÉNYEK ALAKULÁSA
Új Pedagógiai Szemle 2009/8-9, 209-215. p.

GYERMEKKORÚ ELKÖVETŐK
Köznevelés 2011/4, 10. p.

A BŰNÖZÉS ÉS A DROG – KRIMINOLÓGIAI SZEMSZÖGBŐL
Acta Medicinae et Sociologica 2011/2, 89-94. p.
ISSN 2062-0284
(Külön kari füzetben is megjelent! 10 p.)

A DROGBŰNÖZÉS SAJÁTOS SÁGAI
Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (KEF) honlapja, 2012. [6 pp.]
www.kef.hu

MEGJEGYZÉSEK A BŰNTETHETŐ GYERMEKKORÚAK KAPCSÁN
(angol nyelvű absztrakttal)
Pro Futuro 2014/2, 140-143. p.
www.profuturo.lib.unideb.hu

GYERMEKBŰNÖK, KÖZERKÖLCSÖK
(angol nyelvű összefoglalóval)
Acta Medicinae et Sociologica 2015/6, 43-56. p.
HU-ISSN 2062-0284

Oktatási segédanyagok

A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEM JOGI SZABÁLYOZÁSÁNAK
KEZDETEI
[10 p.]
Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Karának kiadványa, 2002.

A GYÁMSÁG INTÉZMÉNYÉNEK ÚJRASZABÁLYOZÁSA
A XIX. SZÁZAD JOGRENDSZEREIBEN
[28 p.]
Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Karának kiadványa, 2002.

A GYÁMSÁG ÉS A GYÁMÜGY
A FEUDÁLIS MAGYAR MAGÁNJOGBAN
[33 p.]

Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Karának kiadványa, 2003

A GYERMEKJOGOK ÉS A GYERMEKVÉDELEM
Digitális oktatási segédanyag
[27 dia]

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, 2014.

AZ ÚJ PTK NEGYEDIK KÖNYVÉHEZ (CSALÁDJOG)
A 2014. március 4. napján, Budapesten megtartott
előadáshoz készített digitális oktatási segédanyag
[60 dia]

Intranet, 2014.

A GYERMEKI ÉS A SZÜLŐI JOGOK,
A GYERMEVÉDELMI RENDSZER VÁZLATA

Digitális oktatási segédanyag

[30 dia]

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, 2015.

A GYERMEKVÉDELEM ALAPFOGALMAI

Digitális oktatási segédanyag

[11 dia]

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, 2016.

A GYERMEKI ÉS A SZÜLŐI JOGOK,
A GYERMEKVÉDELMI RENDSZER VÁZLATA

Digitális oktatási segédanyag

[31 dia]

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, 2016.

(Közzétéve a Siposlaszlo.hu/Archívumban is!)

A GYERMEKI ÉS A SZÜLŐI JOGOK,
A GYERMEVÉDELMI RENDSZER VÁZLATA

Digitális oktatási segédanyag

[43 dia]

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, 2017.

(Közzétéve a Siposlaszlo.hu/Archívumban is!)

A CIVIL SZFÉRA A GYERMEKVÉDELEMBEN (A JOGI ALAPOK)

Digitális oktatási segédanyag

[29 dia]

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, 2017.

CSALÁDJOG

MÜK digitális oktatási segédanyag

[74 dia]

Legfőbb Ügyészség, Intranet 2017

AZ EGÉSZSÉGÜGY HATÁRTUDOMÁNYAI III. (1-2)

Digitális oktatási segédanyag az egészségügyi tanár mesterszak számára

[92 dia]

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, 2017.

Előadás videón

A GYERMEK VÉDELME

(Közzétette 2015.11.10-én a Nyíregyházi Egyetem.)

[59:11]

<https://www.youtube.com/watch?v=mngQxoCSWj0>

Nyolcadik rész

Absztraktok

DUPress

In children's defence

From the child rights up to the official measures

The college textbook with the title „In children's defence – from the child rights up to the official measures” has been prepared mainly for students, specialised in studies of nurse, patient care, healthcare prevention, social worker, healthcare teacher, to the group of subjects „child protection”, taught within the frame of Master- and BSC-studies; but it can be useful for those dealing with the rights of non-profit organisations, in particular, in view of the child protection associations and foundations.

In the first part of the book we are going to sum up the fundamental terms of child protection, after that we are going to analyse the child rights. The special rights, relating to the children, deprived of their family environment, will be discussed, too. The guarantees of enforcement of child rights will be reviewed and the institutions will be introduced, having the main duty to protect the child rights.

We are going to analyse the official measures of the child protection care in detail, i. e.

- establishing the existence of disadvantageous (and multiply disadvantageous) condition,
- the placement under protection,
- ordering the preventive patronage,
- the acceptance of the child into family,
- ordering the provisional placement of the child,
- taking the child into care,

- ordering the education supervision,
- ordering the after-care
or the after-care provision.

After the collection of laws, a list of selected publications, written by the author in the topic child protection, has been placed: it may be a useful help for skilled workers, searching for specialised literatures and also for researchers, working in different topics of child protection.

DUPress

Zum Schutz der Kinder

Von den Rechten des Kindes bis zu den amtlichen Maßnahmen

Das Lehrbuch mit dem Titel „Zum Schutz der Kinder - von den Rechten des Kindes bis zu den amtlichen Maßnahmen“ wurde vor allem für die in den Bachelor (B.Sc.)- und Masterstudiengängen gelehrte Fächergruppe „Kinderschutz“ für Studenten geschrieben, die das Studium an den Fakultäten für Krankenschwester- und -pfleger-, Patientenpflege, Gesundheitsprävention, Sozialarbeiter und Lehrkräfte im Gesundheitswesen aufnehmen; es kann aber auch für diejenigen nützlich sein, die sich mit dem Recht der Nonprofit-Organisationen – insbesondere mit den Stiftungen und Vereinen für den Kinderschutz – befassen.

In der ersten Hälfte des Buches werden wir die Grundbegriffe des Kinderschutzes zusammenfassen, danach die Rechte des Kindes prüfen. Es werden auch die besonderen Rechte erklärt, die das aus seiner familiären Umgebung herausgelöste Kind betreffen. Wir werden die Garantien der Durchsetzung der Rechte des Kindes beleuchten und die Institutionen vorstellen, deren Hauptverpflichtung darin besteht, die Rechte des Kindes zu schützen.

Wir werden die amtlichen Maßnahmen der Kinderschutzpflege eingehend analysieren, d.h.

- die Feststellung des Bestehens der benachteiligten (und mehrfach benachteiligten) Situation,
- die Anordnung, das Kind in Schutz zu nehmen,
- die Anordnung vom vorbeugenden Patronat,
- die Annahme des Kindes in eine Familie,

- die vorläufige Unterbringung eines Kindes,
- die Maßnahme, das Kind in Pflege zu nehmen,
- die Anordnung der Erziehungsaufsicht,
- die Anordnung der Nachsorge,
bzw. der Nachsorgemaßnahmen.

Anschließend der Gesetzessammlung ist eine Liste der ausgewählten, in dem Thema Kinderschutz von dem Autor geschriebenen Publikationen zu finden: diese können als ein nützliches Hilfsmittel für die Fachkräfte, die auf der Suche nach der Fachliteratur sind, und für die Forscher der verschiedenen Themen vom Kinderschutz dienen.

DUPress